

EGYENLŐSÉG

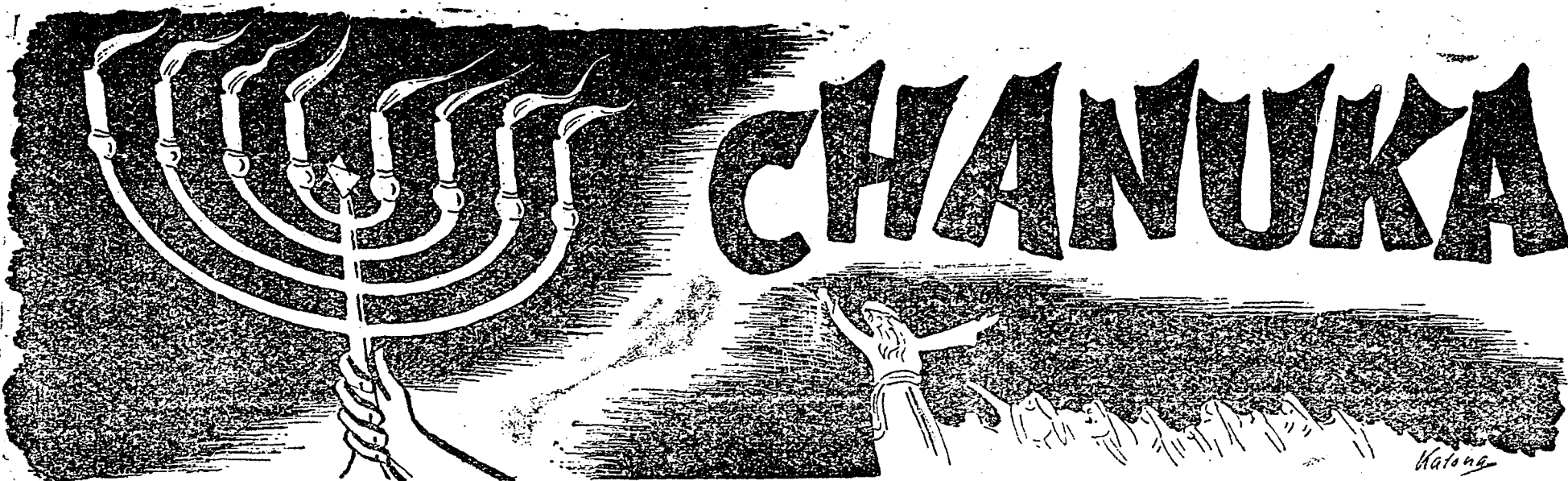
A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA
SZERKESZTI: SZABOLCSI LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 26. SZÁM.
HIRDETÉSEK FELVÉTELEK
A KIADÓHIVATALBAN.

SZERKESZTETTE 1886 - 1915

SZABOLCSI MIKSA

TELEFONOK: SZERKESZTŐSÉG 1-377-0
KIADÓHIVATAL 1-351-35
NYOMDA 1-100-44
ELŐFIZETÉSIÁR: EGY ÉVRE 10. PENGÓ
INTÉZMÉNYEKNEK 30.- PENGÓ



STERN SAMU elnök;

A magyar zsidósághoz!

Egyre nehező napjaink gyötrő nyugtalanságában lelkiismereti kötelességet teljesítünk, amikor felvilágosító szótunkkal újból hittestvéreinkhez fordulunk.

Még csak kezdetén vagyunk az ugynevezett zsidótörvénybe foglalt rendelkezések végrehajtásának és máris e törvény újabb szigorításának tervezetével a kormányzati munkaprogramban. Újabb megszorítások, újabb korlátozások árnyai kísértének és amikor egyek vagyunk a Felvidék visszacsatolásán érzett boldog örömeinkben e nemzet minden hű fiával, mégis keserű érzéssel kell kérdenünk: szabad-e, lehet-e éppen csak a mi visszakerülő hittestvéreinket tehertételnek tekinteni és bennük csupán a zsidó számarány megrontóját látni, holott a cseh uralom husz esztendő járma alatt magyarságukért ők is csak üldözést s elnyomást szenvedtek és magyarságukkal nem egy helyütt éppen ők döntötték el a magyarság méltó érvényesülését?

Értjük az aggodalmakat, melyek az

idők újabb és újabb fájdalmas jelenségeivel szemben hitfeleinket eltöltik és magunk is mélységesen átérezve azokat, tudjuk, hogy felekezete vezetőitől várja a magyar zsidóság a védelmet, az irányítást nehéz helyzetében.

I.

MI TÖRTÉNIK ÉRTÜNK?

Szorongó kérdések merednek felénk: Mi történik értünk? Mit tesznek vezetőink védelmünkre?

Felelünk a kérdésekre és ezt válaszoljuk: Felekezetünk legjobbjaival permanenciában állva, megteszünk mindent, amit ma tenni lehet, bölcs megfontoltsággal a formában, de minden tőlünk telhető erővel, határozottsággal, önérzettel és öntudattal a lényegben.

Ahogy már a zsidótörvény első tervezetének megjelenésekor tiltakozó deklarációnkkal járultunk a nyilvánosság elé és adatokkal megindokolt memorandumban fordultunk a Kormányzó Ur Ó Főméltóságához, valamint a magyar országgyűlés mindkét Házához jogaink

csorbitása ellen, akként most is felsorakoztatjuk mindazokat a történelmi jogi, gazdasági és erkölcsi érveket, amelyek igazunk mellett szólnak s rámutatunk arra, hogy nemcsak a magyar zsidósággal szemben volna érdemtelenül sujtó méltatlanság, ha a zsidóvallásu magyar állampolgárok jogai újabb korlátozások alá kerülnének, hanem ártalmára volna ez az egész országnak.

Ezt hirdetjük, ezt hangoztatjuk írásban és szóban, hivatalos memorandumokban és minden lehető eljárásunk során. Ha pedig szavunknak, írásunknak, eljárásunknak nincs kellő fogadtatja: nem rajtunk mulik. Mi csak érvekkel, adatokkal küzdhetünk igazunk mellett és ha elleneseinket meggyőznünk nem sikerül, legyőzni őket nem tudjuk.

Ennyi az, amit közölhetünk és ehhez még csak azt fűzzük hozzá:

Szorítsa háttérbe mindenki most a maga jogos egyéni nyugtalanságát s elégedjék meg azzal a felelős kijelentésünkkel, hogy mindegyikünk ott áll a posztján és

ON még NEM Tudja?
az egyedüli Szombattartó
drogéria csak
Budapest, VI., Jókai-u. 1.
Telefon: 112-949. Molnár Sámuel
Minőségben — Olcsóságban
vezet!

teljesíti kötelességét. Hitet és támogatást kérünk hittestvéreinktől, hogy amikor méltatlan vádak ostroma alatt állunk, ne tétézze belső viszály és egyenetlenség fájdalmas megpróbáltatásainkat.

És még egyet kérünk: *Tartsa szem előtt fokozottan mindenki a példát, amelyet annyi dicső elődünk tár elénk, akik munkájukkal, áldozatkészségükkel hozzájárultak a régi Nagy-Magyarország felépítéséhez és méltókká tettek magukat és bennünk utódaikat a jogegyenlőség áldásaira.* Miként ők, akként mi is a nemzethűség és hithűség válthatatlanul egybefonódó utjain keressük boldogulásunkat, mert aki hű Istenéhez és hű hazájához, az hűségének öntudatából erőt tud meríteni a hitartásra minden megpróbáltatással szemben. Bármilyen következzék tehát reánk, nem fogunk és nem szabad meginganunk öntudatos magyarságunkban és hithűségünkben.

Lankadatlan munkát s áldozatoságot hirdetünk és külön is felhívjuk mindenkinek a figyelmét arra, hogy különböző titokzatos álcimeken és álcégek alatt lelkiismeretlen agent provokátorok próbálják a szabotázs, a bojkott, a passzivitás gondolatának mételeyét elhínteni sorainkban. Legyünk résen, utasítsuk el a legnagyobb eréllyel az ilyen alattomos, bűnös bujtogatásokat, amelyekkel végeredményben csak a mi helyzetünket akarják még jobban aláaknázni, épp ezért bármily nehézségekkel találjuk magunkat szemben, hassunk közre még az eddiginél is fokozottabb erővel a magyar munka zavartalan lendületességének, a magyar gazdasági élet liktető folytonosságának biztosítása érdekében.

Ne felejtsük el, hogy oly idöket élünk, amikor egyesek hibáját az összeség rovására írják, nekünk tehát *fokozottan kell vigyáznunk arra, hogy magatartásunkkal, cselekedeteinkkel tápot ne adjunk*

azoknak a vádakkal, amelyeket az elfogultság jelszavai hangoztatnak ellenünk. Vessük ki sorainkból azokat, akik a tiszta erkölcsnek, Szentírásunkban foglalt ősi rendje ellen vétnek, vagy megtántorodnak a haza iránt tartozó rendületlen hűségben. Hit és haza legyen életünk, munkánk irányítója, hogy olyannak lássanak bennünket cselekedeteink tükrében, mint amilyenek vagyunk: *alázatos hivei a honnak, akik a nemzet minden hű fiával együtt ugyanegy Istenben, ugyanegy hazában, ugyanegy isteni örök igazságban hiszünk és felajánlva minden áldozatosságunkat a közért, az idők bármely változásán át változatlanul azok akarunk maradni, akik voltunk: hűséges, dolgos, erkölcsös magyarok.*

II.

A KITÉRÉSEK

Sajnos, külső támadások ostroma mellett, *hamis híresztelések fertőző mérgevel* is bomlasztják sorainkat s próbálják eltántorítani hitunktól a gyöngéket s az életharcban kimerülőket.

Azt híresztelik, hogy a zsidótörvény készülő módosítása előnyben fogja részesíteni mindazokat a kikeresztelkedetteket, akik az új törvény megjelenésének időpontjáig keresztény hitre tértek át. *Ez a híresztelés alaptalan és hivatalos cáfolatot is nyert már. Aminthogy józan észszel fel sem tételezhető, hogy amikor a zsidótörvényt az elhelyezkedést kereső keresztények érdekében akarják szigorítani, akkor újabb és újabb áttérők tömegeivel akarnák az elhelyezkedési elsőbbséget élvező keresztények számát szaporítani. Aki a zsidó hitből kitér, az csak a mi számunkra szűnik meg zsidónak lenni, de továbbra is zsidó marad a zsidótörvény értelmezésében és tovább is szenved mindazokat a hátrányokat, amelyekkel egy elfogult korszellem bennünket sujt.*

Arra intjük tehát felekezetünk és hitköztségünk tagjait, *ne üljenek fel ezeknek a híreszteléseknek s ne keressenek gyáva egérutat abból az ősi vallásból, amelyet apjuk, nagyapjuk s annyi áldott elődük emléke szentelt meg számukra.* Ne felejtse el senki, hogy szent fogadalmat tettünk az ősi hitre, amelyben születünk, s ez a hit, a mi hitünk az, amely az Egyisten eszméjét adta a világnak, mely a jóság, a szeretet, az irgalom és az erkölcs törvényeire tanított bennünket. *Ne hagyjuk el templomainkat, ahol annyszor imádkoztunk családunkért és ahol annyszor könnyeztünk halottainkért. Ne hagyjuk el temetőinket, ahol azok nyugosznak, akik legkedvesebbjeink voltak. A vallás,*

a hit nem lehet anyagi érdekek csereberéjének profán tárgya s a konjunkturális megkeresztelkedéseket a keresztény társadalom sem ismerheti el az asszimilációs folyamat megnyilvánulásának.

Ne áltassa magát senki azzal a balga hiedelemmel, hogy ha kitérése révén utlevelébe keresztény vallásunk jegyzeti be magát, ezzel külső országokban könnyebb boldogulást biztosíthat magának. *Ellenkezőleg! A külföldi felfogás szerint odakünn azok részesülnek előnyben, akik hitükhöz hűek maradtak és a külföldi zsidó szervezetek támogatására is csak hűséges hittestvéreink számíthatnak.*

Tartsunk rendet sorainkban, vessünk gátat az oktalan pániknak, amely a zsidóság mai szorult helyzetéből a hitelhagyás útjára sodorja a gyöngéket, oly utra, amely szakítást jelent a multtal, de a jobb jövőbe nem vezethet.

III.

A SEGÍTÉS MUNKÁJA.

Felvilágosító szavunkkal fordulunk végül hittestvéreinkhez *abban az irányban is, hogy tájékoztassuk őket arról a munkáról, amelyet a zsidótörvény által sujtott hittestvéreink s elsősorban elhelyezkedést kereső ifjuságunk érdekében igyekezünk végezni.*

Felvilágosítunk mindenkit arról, hogy hitköztségünk és felekezetünk a maga feladatköreinek legelső sorába a szociális gondozás munkáját állította. Ezt a munkát hitköztségünk és chevránk Pártfogó Irodája vezeti és intézi, amely hitköztségünk székházában mindenkinek tanácsal, uthaigazítással rendelkezésre áll. Ily Pártfogó Irodának országosan kell most létesülniök legalább a nagyobb hitközségek centrumaiban, hogy a hitfeleknek legyen hova fordulniok az egyre sürgetőbbben felvetődő problémákban.

Jelenthetjük hittestvéreinknek, hogy felekezetünk mindhárom Országos Irodájának vezetőiből egységes legfőbb szervet alakítottunk, amely úgy a magyar kormányhatóságok, mint a nagy külföldi segítőszervezetek egybehangzó kívánsága szerint *egyedül lesz illetékes arra, hogy a magyar zsidóság szociális érdekeiben eljárjon.* Felekezetünknek e legfőbb irányító szervére hárul a feladat, hogy *elsősorban itthon segítse új életlehetőségekhez azokat, akik eddig állásaikból kiestek, valamint azokat, akik az iskolapadokból kikerülve, itthon keresik elhelyezkedésüket.* De egyúttal ennek a legfőbb irányító szervnek feladata az is, hogy *egyrészt a magyar kormányhatóságokkal, másrészt a külföldi segítő-*

Žsiros, pattanásos arcboréi
megmenti a

SULFAMYL

kénpuder

Minden szaküzletben kapható.

SALGO

Figyelem!

Mindenki felfű zsidó legyen

És csak SALGO karamellát egyen.

SALGO az egyedüli rituálisan előállított
שולגו תבלין tej karamella, csak ezt kérje.

szervekkel lehetőségeket teremtsen a külső országokban való elhelyezkedésre azok számára, akik boldogulásukat idehaza meg nem találhatják.

Nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy *itt hon és elsősorban és mindenekfelett itt hon* akarjuk hitfeleink életlehetőségeit fenntartani és a *kivándorlás csupán, mint legvégső kényszermegoldás* szerepel elgondolásainkban, mint olyan megoldás, amellyel a magyar kormányhatóságok előzetes hozzájárulása mellett előrelátó gondossággal kell foglalkoznunk oly időkben, amikor a megoldás kedvező feltételeit még intézményesen biztosíthatjuk.

De nyomatékosan kell hangsúlyoznunk azt is, hogy életünket és boldogulásunkat az *adott új helyzethez* kell alkalmaznunk. Rá kell szánunk magunkat arra, hogy *mást tanuljunk, mint amire készültünk*. Az átképződés nem szegény, hanem kötelesség. *Pártfogó Irodánk az átképző és kiképző szaktanfolyamok egész sorozatát* szervezte meg már és az Iroda mindenkit felvilágosít, milyen szaktanfolyamra mehet új életlehetőségeinek megszerzésére. *Jelentünk be ebben az Irodában minden munkáltalmat, amit bárki nyújtani tud és*

jelentkezzenek itt a munkakeresők is, akiket elhelyezkedésükhöz igyekszünk segíteni. Gondot akarunk fordítani arra, hogy új munkaalkalmakat is teremthessünk. Minden új elgondolást szívesen megbeszélünk a szakemberekkel vonunk be a felmerülő tervek és lehetőségek elbírálásába.

Örvendtes tudomásul adhatjuk, hogy „Gazdasági Takarékszerző és Hitelszövetkezet” címen megalakult végre az a hitelszövetkezetünk, amelynek megvalósítását szociális programunk egyik legsürgősebb feladatának hirdettük. Ez a hitelszövetkezet van hivatva arra, hogy a mai idők nehézségeivel küszködő *kiszolgáltatottakat üzemük fenntartására, vagy új üzem létesítésére* szükséges tőkéhez segítse. Ezt a feladatot azonban csak úgy fogja tudni teljesíteni, ha *tehetősebb hitelteljeink minél nagyobb részjegyzéssel* az intézmény részére a kellő anyagi alapot biztosítják. A Gazdasági Takarékszerző és Hitelszövetkezet a napokban küldi el felhívását hitfeleinkhez és mi is kérjük: *járuljon hozzá mindenki, akinek módja van rá, ez új hitelintézmény megerősítéséhez, melynek gazdaságilag képzett, megbízható, gondos vezetése* biztosítékot nyújt úgy

a részjegyzők, mint a hitelt igénybevevők érdekeinek legteljesebb megóvására.

Szociális munkánk kiterjed a lelkek megerősítésére is. Család és iskola, az otthon és a társadalom erősebben fogjon össze, mint eddig. Az anyákhoz és az apákhoz fordulunk: az otthon adjon példát és plántálja erős gyökérrel a zsidóságot a gyermekek lelkébe. A szülő járjon el a szülők pedagógiumába, a fiúk és a lányok a vallásos körökbe, kapcsolódják bele az ifjúság az ifjúsági csoportok munkájába, tanfolyamaiba, a legény- és leányegyesületekbe, amelyekben szemináriumszerű munka folyik. Asszonyaink vegyenek részt a nőegyesületek munkájában, amelyek kerületenként működnek.

Meg vagyunk győződve arról, hogy az összefogásnak ebben a szellemében, jó magyarságunk és jó zsidóságunk önzetelen öntudatában helyt fogunk állni a viharzó idők megpróbáltatásával szemben és át fogjuk menteni szomorú jelenünket abba a jobb jövőbe, amelyben felújuló erővel érvényesíthetjük képességeinket és munkánkat hazánk üdvére, felekezetünk javára és a magunk, valamint gyermekeink boldogulására.

1938 Chanuka ünnepe

Írta: Dr HEVESI SIMON

Kicsiny Chanukaméc, több mint kétezred év óta bocsátod csendes világosságodat a zsidó szívekbe. Kigyulladtál a Jeruzsálemi Szentélyben a Makabéusok győzelme után, mikor Antiochus Epifanes rémuralma, mely az Egyisten hitet akarta megfojtani, végleg megdőlt és Izrael vallása egy pogány világ tengerében, mint bőszi hullámoktól ostromlott, de rendíthetetlen világítótorony küldhette ki fényét az emberiség éjszakájába.

Kicsiny, világító Chanukaméc, te voltál bátorítója és vigasztalója őseinknek Róma ghejtójában és mindenütt, ahová Vespasianus és Titus győzelme után elhurcolták jámbor eleinket ősi hazájukból. Nem akarták őket meghagyahagyni ott, akarataik ellenére elplántálták őket a római világbirodalom különböző részébe. Titus Rutilius Nu-

mantianus a zsidók iránt ellenséges érzülettel hevitve, megírta már a negyedik században: *mért hozták őket ide, hogy most versenytársai legyenek a többieknek*. Bizony erőszakkal telepítették ki őket ősi honukból és az új környezetben gyűlölettel vették őket körül. Üldözték és megalázták őket. De te kicsiny Chanukaméc biztattad és vigasztaltad őket!

A világtörténelem kényszerítő ereje vitte őket különböző országokba és bizonyára volt ebben valami isteni terv és akarat az emberiség érdekében. És üldözték és elkeserítették őket. A középkor válságai és vajadásai közepette ők voltak az emberi gyűlölet célpontjai. De a kicsiny Chanukaméc vigasztalta őket!

Véget értek a nyomasztó sötét idők. Több ezredévi szenvedés után az emberiség megvilágosodott elméje és meg-nemesült szelleme belátta a szörnyű igazságtalanságot, melyet a gyűlölet, elfogultság és indokolatlan fékezésvetett indulat évszázadokon át elkövetett és egy kibontakozó igazságosabb szellem megadta Izrael gyermekeinek az emberi jogokat, a polgárjogot a föld művelt államaiban és Izrael gyermekei megtanulták az ország nyelvét mindenütt ahol éltek, teljesítették honpolgári kötelességeiket, szerették hazájukat, érette

vért, vagyont és életet áldoztak és részt vettek nemes áldozatkészséggel a társadalom feladataiban. Voltak közöttük kétségtelenül olyanok is, akiknek bűnrovása szégyent hozott a felekezetre, akik vallásunk isteni tanítása és a szent emberi kötelességek ellen vétettek, akik terheltjei voltak az emberi bűnöknek és részesei a gazdagság és szegénység bűneinek. De az általánosító vádaknak nem volt soha és nem volt sehol jogalapja. Az általános és egyetemes ítéletnek summája csak az lehetett, hogy a zsidók teljesítették kötelességüket, emberül, becsületesen.

És mégis elkövetkezett olyan világ, amikor „nem ismerték Józsefet”. Új lelki indulat, amely nagyon hasonlított a régebbihez, lett urrá a művelt népek életében; „új király támadt Egyiptomban, aki nem ismerte Józsefet, aki nem ismerte el József érdemeit, aki igazságtalanul és balul ítélte, mert elhomályosította látását az elfogultság és az idők izgalmak. Ez a szellem az, mely nemcsak a zsidókat tette áldozatokká, hanem oly irányokat teremtett, mely százazrek és százazrek életét tették sivárrá, boldogtalanná, mely megbénította az élet-ereket, a tragédiák végtelen láncolatát kovácsolta meg és végtelen labirintusát építette föl. Amikor füstölő templomokról hallunk, amikor tönkretett éle-

LLOYD és WESTEND

SZÁLLODA
(U. Berlini tór 7)



SZÁLLODA
(U. Berlini tór 3)

A nyugati pályaudvarral szemben, a főváros centrumában fekszik mindkét szálloda. — Családi otthon. — Központi fűtés, hideg-meleg folyóvíz. — Lift, fürdők.

SZOLID POLGÁRI ÁRAK!

Rheuma, köszvény ellen

idegfájdalmaknál, fejfájásnál, tag- és ízületi fájdalmaknál gyorsan és biztosan hatnak a Togal-tabletták. Orvosok ezrei ajánlják a Togal-t. Tehát Ön is bizalommal vásárolhatja. Tegyen még ma egy kísérletet. Kérje kifejezetten a kiváló hatású Togal-t. Teljesen ártalmatlan. Minden gyógyszerárban. P 1.60.

tekről, bujdosók, hontalanok szenvedéseiről és nyomoráról veszünk hirt, nemcsak ezekért sir és fáj a lelkünk, hanem mindazokért, akiknek dermesztő sorsát nem javíthatja meg a mi szenvedésünk, akiknek életsorán csak az emberi szellem általános feltisztulása és magasabb erkölcsi régiókba emelkedése enyhíthet és annak a köz javára gyakorolt kihatása segíthet igazán.

*

És kigyulladt most is a Chanukamécs lángja. Szelid lángja csendesen lobog. Bennünket is biztosít és vigasztal. Fénysugara kikelti lelkünkben a hit virágait. Hiszünk abban, hogy az emberi igazságérzet nincs örökre eltemetve. Hiszünk abban, hogy Isten megigazítja a tévelygő emberiséget és megsegíti kibontakozását ebből a fájdalomgözs, gondbors, nehéz és felhőbeborult szomorú korszakból.

És hiszünk abban, hogy a magyar lélek hagyományos jog- és igazságérzése sohasem homályosulhat el annyira, hogy az az isteni szikra, mely a magyar nemzetet megkülönbözteti és az isteni kegyelem kivételes pártfogására méltóvá teszi, teljesen kialudjon. Hiszünk abban, hogy a magyar lélek nem ösztönös ellensége a zsidóságnak, mellyel régi magyar költők dalaikban párhuzamba állították, hanem keletről elindult történelmi erő, mely magával hozta egy magasabb jóraégyódás keleti misztériumát és azok közé tartozik, akik várják a fölkelő napot és nem várják az éjszaka sötétségét.

Az éj sötétjében pedig, kicsiny Chanukamécs, szelid lángoddal vigasztalj és bátoríts minket. Ragyogtasd szívébe a félnék megfutónak: gyarló ember tanúsíts egy kis bátorságot. Mondd meg neki: te kicsi suttagó lámpa: én derengettem néked gyermekkorod csöndes világába a lélekünnepr ábrándszövő, szivnyugtató fényét. Ne hagyj el engem, kicsiny mécsvilágot — multadnak örökmécsét! Ne légy félnék szívé ámokfutó! Ne hagyd el Istent! Ne hagyd el az isteni kinyilatkoztatást! Ne hagyd el testvéreinket! Ne hagyd el a többezeréves multat! Ne hagyd el apádat, anyádat! Ne hagyd el apád, anyád sirját! Ne hagyd el a Kaddis-imát! Ne hagyd el a hazkára imádságot! Ne hagyd el önmagadat! Ne tévedsz meg a másik hit-

felekezetet ámitássa!, mikor önérdeléből színeli vallomást teszel! Ne rohanj oda, ahol árnyékszakaijában árnyékeleség csörgetését véled hallani! — Lám az éhes madár ezt nem teszi — és ne bélyegezd meg vallásfelekezetedet azzal, hogy tápot adsz az itéletnek: ilyen a zsidó, nincs meggyőződése és nincsen jelleme!

Oh világíts mindnyájunknak, édes Chanukamécs, hadd legyünk erősek, hűvek és igazak, hadd legyünk erősek hitben és erényben! Világosítson nekünk a Chanukamécs és higgyünk abban,

hogy Isten nem hagy el minket, hogy Isten velünk van és velünk lesz az erős Isten; megőriz, megoltalmaz, megsegít és megóv minket! Higgyünk abban, hogy „Aki csodákat művelt őseinkkel és megváltotta őket szolgaságból szabadságra”, kiterjeszti mennyei őrgondját fölénk és azért alázatos forró szívvel és bizó lélekkel dicsőítjük az Örökkévalót a mi Istenünket, aki csodákat tett őseinkkel, ama napokban, hasonló időben. Szolgáljuk őt szívvel-lélekkel és az ő Égi Kegye legyen rajtunk.

Antiochus Király Megillája: Utolsó fejezet...

1. Ezeknek története után az öreg Mataliás a Hasmonéus családból így szólt megmaradt fiaihoz: Jochananhoz, a többi vezérekhez és egész Izraelhez:

2. Ideje, hogy helyredlitsuk a szentélyt, melyet megszenteltetett és megrongált a pogány; hogy megújítsuk a szövetséget az Örökkévalóval: hogy törvényt lássanak újból a bírák, hogy oltár előtt pap álljon, hogy igazság és rend legyen újból Izraelben.

3. És felvonultak mindnyájan az elárvult szentély elé és körülvették öregek és fiatalok és sirtak és ujjongtak fájdalomukban és örömlükben.

4. És vezérek és előkelők maguk láttak hozzá az építéshez és juttatáshoz és helyreállították újból a szentélyt és megtisztították környékét.

5. Amint ez végbement, avatni akarták Isten házáat és felgyújtani mindenekelőtt az örökkön égő lámpát, de nem volt szentelt olaj egész Jeruzsálemben és nyolc napig tartott volna, míg illet elkészíthettek volna.

6. Ekkor a templom zugában apró kis koporsót találtak, ellátva a főpap pecsétjével, azt tehát meg nem szentségtelenítették a pogányok.

7. Csakhogy a koporsóban éppen egy napra való olaj volt.

8. És felavatták vele a templomot, mert együtt volt Izrael.

9. És ime, a lámpából nem fogyott ki az olaj nyolc napig, míg újat nem készítettek a levíták.

10. És Izrael dalban és háláékben dicsőítette Istent a győzelemért, a szabadságért, az áldásért.

11. És oly nagy volt az öröm, minő nem volt Izraelben Dávid király óta, midőn visszahozta a frigyládát a filiszteusoktól.

12. És hogy befejezték az avatást, Jochanan főpapnak választották és Simont fejedelemeik.

13. És megsiratták aztán Judának halálát és mind a vilézekét és vértanukét, kik Istentért és a szabadságért haltak.

14. És törvényt hoztak és megerősítették, hogy Izraelben a nagy csodák miatt a nagy harcok, a nagy szenvedések és a nagy győzelmek emlékére örök időn által, minden évben Kiszláv hó 25-től fogva, nyolc napon át félünnepet üljenek, melyet elneveztek Chanuka, vagy avató ünnepnek.

15. Ezen az ünnepen meg van engedve

minden munka, de hálazsoltárokat énekelnek és minden este gyertyácskákat gyújtanak — az első estén egyet, a második kettőt és így szaporítva nyolcig — a csodálatos emlékére, az Örökkévaló megszabadító Isten dicsőítésére. És Izraelben ez törvénné vált mind a mai napig.

— Dr. Braun Salamon hitközségi tanfelügyelő nyugalomba vonult. Dr. Braun Salamon, a pesti izraelita hitközség tanfelügyelője 1938 december 1-én szerényen, minden hangos ünneplést elhárítva magától, nyugalomba vonult. Dr. Braun Salamon negyvenegy esztendőn át szolgált a hitközség oktatási ügyét. Mint a polgári fiúiskola tanára kezdte működését, majd a zsidó leánygimnáziumban folytatta azt és néhai Munkácsi Bernát nyugalombavonulásával a hitközség előjáróságának bizalma folytán a hitközség tanfelügyelője lett. Huszonhárom esztendőn át működött, mint a polgári fiúiskola tanára és e negyedszázados értékes munkának legszebb eredményeként hűségesen kísérte őt a tanítványok hálája és szeretete. Tanfelügyelői ügykörében a gyakorlati pedagógia szellemében működött. Az ifjúsági istentisztelet intézményének fejlesztése, ez istentiszteletek külső méltóságának emelése, valamint belső áhítatának mélyítése, a hitoktatók továbbképzése, a tanterv és tankönyv szerkesztése terén egyaránt alkotó pedagógiai munkát végzett. Az étellel állott szoros kapcsolatban mindenkor az ő pedagógiai felfogása, nem a rideg elvek, hanem a valóság szükségletei irányították cselekedeteit. Nem szűk látókörű doktriner volt, hanem átfogó tekintetű, impulzív és melegsívű ember. A tanítványok és tanárok igazi lelki vezetője. A vallásoktatói kart is sikerült neki igazi testületté szerveznie. A kari szellem ápolása és fejlesztése terén egészen különleges és el nem muló érdemeket szerzett. A vallásoktatói testület nemcsak hivatali főnökét, hanem legjobbszándékú barátját és jóttevőjét érezte és tudta benne. Most, hogy dr. Braun Salamon négy évtizedes derekasan végzett, lelkes, komoly és nagykonceptiójú munka után még mindig töretlen, friss erővel és könnyed, derűs lélekkel nyugalomba vonult, nemcsak a hálás tanítványok szeretete, hanem a hitközség előjáróságának a megbecsülése és a hitoktatói testület, valamint a pesti izraelita hitközség központi tisztviselői karának osztatlan tisztelete kíséri a távozó tanfelügyelőt megérdemelt nyugalomába.

— Raffy Ádám: Herodes. Izig-vérig történelmi regény Raffy Ádám „Herodes” című könyve, mely a korfestés mellett azonban a lélekkutatás eszközeivel is revidálja a hősről megalkotott közkeletű felfogást. A magyar irodalom gazdagodását jelenti az új író és az új könyv. (Rózsavölgyi-kiadás.)

Rongyszőnyeget

készít blesón, hozott anyagból is. NOVA textilipar, Budapest. Kisfaludy-utca 24. Telefon: 140-579.

Divaltraizolást és tervezést

tanít, kitűnő módszerrel
GORDON KATÓ

Rákóczi-ut 22. • Telefon: 145-577

SIRKÖVEK

Telefon: 134-99

PFEIFER és HESZKY kőfaragók
Budapest, Károly-körút 3 c. Dob-u. sarok

A KITÉRÉSEK

A gettó mécsese

Irta: KISS ARNOLD

Elsz-e még régi, regés Makkabeus mécsese? Egykori meggyalázott, megfertőzött zsidó templom csodalángja, föltámadsz-e százados ködök homályából, üzőttsegek, guny és kétségek és mártír-sikoltások homályából?

Elsz-e még Makkabeusok szelleme?

Odakünn az ajtókon, a kapukon, örvények felé futó, rémüldöző, rémeket-látó és lelketvesztett zsidók dörömbölnek: egykori hívek, tegnapi hívek, bucsuzni jöttök az apáitok hitétől, a templomoktól, a papoktól.

Hát hadd bucsuzzunk el egymástól.

Annuska

Letépted magadról az őseid hitét, mint egy rongydarabot: te, egykori kis Annuska, akit diákéveimben ott láttalak a szent tan nagy fejedelmének házában nevedni. A nagyapád, a próféta-megjelenésű nagy ősz mester, a jövőd papok avató mestere, fejedelmi göggel emlegette, hogy a dédapád, a tóra koszorúzottjai voltak, chanuka-estén az ölébe vett és úgy dalolta néked a makkabeus zsolnárt és te most, egykori kis Annuska, aki ott nőttél föl a papok tanuló házában, rátapostál a nagyapád, az édesapád pihenő sirja fölé az ő mazkir mécsére és keserűvé tetted a halottak álmát. Menj hát, bucsuzzál, a te hálátlan lelked százszorta halottabb, mint a hervadtesontu nagyapádé.

A főpap rokonai

Bucsuzni jöhetnek közeli leszármazottjai, a világhíres fejedelmi termetű, pátriárka nagy orthodox zsidó főpapnak, ti, akik ott ültetek az asztala körül, láttatok hófehér, átszellemült istenhitét s Izrael páratlan hódolatát, amely minden világtájról feléje szállt, szent, tudós hajléka fölé. Az ő szíve szentélyének csodalázzára rágázottatok, ti az ő nevének viselői, szaladtok gyáván s a Makkabeusok büvös lámpása: tolvajlámpás lett a kezeitekben, mert hit és meggyőződés nélkül, ravasz, de mégis együgyű számítással osontok be mások szentségének oltáraihoz. Menjetek hát, az az egykori kicsiny chanukamécses olthatatlan hazugság szégyenpirjával önti el az arcotokat.

Előljáró ur

S bucsuzom tőled, tegnapi hitközségi „nagy kapacitás”, előljáró, a dunántuli vagy alföldi nagy zsidó közösség kurullusi székében, hangosszavu, kritikus

asztalcsapkodó, szegény hitközségi alkalmazottak éhbérét gyönyörös boldogsággal csökkentő, zsidó szertartási ügyekbe gögösen beleköpködő: ma futva menekülsz a padisa hatalmának színhelyéről. Tudom eddig is csak oltottad a hitetlenséggel a zsidó lángot, ma a magad számára elfujtad végkép, menj, menj, fuss a kiégett makkabeus mécsessel, gyujts halottas lángot hát erkölcs, tisztesség, becsület fölé. A zsolnárszava megváltozik rajtad: „rongyból voltál, ronggyá lettél”.

Az utlevél miatt

S te harmadik, negyedik, bucsuzó... a nagyapád ismertem a balatonmenti orthodox gyülekezetben, az apád makacs konzervatív volt az ifjúkori gyülekezetben, te is elmaradtál a templomból,

Ne kockáztassa
okmányait
használjon

FOTOKOPIA

KANITZ
VADÁSZ UCCA 28. SZÁM
TELEFON: 123-643

amikor abban megszólalt az orgona, — most vinnyogva menekülsz, holott még a kenyeredet se fenyegeti veszély, de lerázod magadról a zsidó gunyát, mert sohase hordtad meggyőződésből, amint-hogy semmiféle hitvallás se tud szikrát gyújtani a szikkadt lelkedben. Menj ki a füredi temetőbe a nagyszüleid sirjára, az öreghegyi szőlőtök utoisó mustcseppje is kiszikkadt már az öreg pincszerből, sutban a chanukamécses, halott a masz-kirláng...

*

... És jöttök mind, remegőkezűek vagy hetykejárásuak, olyanok, akik valahogyan meg vagytok rendülve a bucsu pillanatában s olyanok is, akik már is zsidógyűlölettől habzó szájjal akarjátok elhítni, hogy „jó keresztények” lesztok s gyalázott, szégyenes soraitokra a keresztény egyház püspöke sujt le az ostoros igazsággal: *máról-holnapra, hit nélkül senki se lehet keresztény. Utlevél keresztények, állást-kaparintani akaróak, haszonért keresztelkedők: kufárai a léleknek.* Tudom, nem is várom tőletek, hogy Makkabeus lelkiek legyetek. Láng lobog, a gyűlölet harsonái zugnak, hadd legyen igazatok, jobb taposott féregként végigélni ezt a néhány földi esztendőt, mint hajszolt hősként szembenézni a máglyával. A máglya mese, az arconköpést le lehet törölni. Bucsuzzunk hát: sikoltozók, képmutatók, pelyvalekek, hisztériás aszszonyok, tegyétek le az asztalomra a gye-

rekkori chanuka-pörgettyű torz forgását s a halott születek halottas mécsesét, hadd jegyezzük föl róluk: ezek is meghaltak a gyermekeik számára, hol, mikor lesz számukra föltámadás?

*

Mint a rege éjjeli hidavatása. Egyenként dobják magukat a sodró áradatba: peckes legények, cigarettás, nyegle hajadonok, düledt, pocakos, méltóságnélküli méltóságok, fejükre loccsan a keresztvíz: azt hiszik, újra születtek, holott hitetlen lélekkel kettős halált haltak, holtak ők a zsidóság, holtak a kereszténység számára s fejest zuhannak alá az áradatba azok is, akik üzöttek kenyerekben, akiknek a lelke remeg a holnapi zsidó vándorút rémségeinek félelmében, kergetett özek, zuhog a könnyük, a zsidó ima-könyv csókolásával ájtultan esnek át a hidkorlátan... hogy zuhognak alá velük együtt estükben a zsidó chanukamécsesek, az utolsót lobbanó halottas mécsesek! Sok százan vagytok; akik nem születettek szenvedésre, vértanúságok vállalására, bucsuztok, szaladtok csalóka reménységbe, kietlen reménytelenségbe, hát hadd aludjon el, ti egykori, ti tegnapi zsidó urak, zsidó vezetők és szegény, tépett féregtaposottak a mécsesetek, a templomunkban a tegnapi, büszke lángotok elhamvadt, egyre többen vagytok

a szökevények. De tudjátok meg: sohse voltatok, sohse voltatok ti az igazi zsidóság, amelyiknek a tüze a menőrája, a halottas mécsese el nem alszik sohasem... odalenn a mélyben, odalenn a ráncváró gyötrelmek éjszakájában sok-sok ezer kicsiny mécses gyullad ki olthatatlanul. Nyomorult zsidók, káromolt zsidók, zsolnárténeklő zsidók ezrei. Így hajszolták az apáitokat is a középkorok éjszakáiban, nem a büszke, a méltóságos zsidó lányok őrizték meg a fényt, az igazságot, hanem a gettókba szorított apró sameszlányok, azokból sugárzott elő a hűség, a becsület, a kitartás, mondhatlan kinok közepette a megvetett zsidó világosság sugara, s halálba mentek új jövővéért, s a meggyőzött gyermekeik szívébe haldokló szívük fogó mécseséből döntötték a megkövezett, a vérpadra vitt zsidó hűségük halhatatlanságának örök olaját.

Ti pedig, kiszsidók...

Szökjének hát, fussanak hát az üres lángok, amik csak páváskodtak, libegtek, lobogtak jobbra és balra a szél járása szerint, amiknek fényt és világosságot ott a gettók sötétjében a tépett, üzött dédapák adtak. Maguk ellobogtak, hogy ők az oromra jutottak fényeskedjenek, de fölgyulladnak meg újra mindig üvöltő viharban, vérpádok árnyékában a kicsiny samesz-mécsesek, a rég felejtettnek hitt gettók sápadt, halálhűs hűsége lángjai.

Nem ti, a szökevények, az önmagatokat meggyalázó, futó, idegen hit parázsá-

VÁNCZA

SÜTŐPOR

100 képes kincses receptkönyvet
25 ingyen küldünk
VÁNCZA-GYÁR, BUDAPEST 10

ban eltaposott lángok, nem ti vagytok a mi reménységeink, a zsidó szentség őrizői és jövődei. De ti a kicsiny, hunyó, sziporkázó mécsesek, vándor mécsesek, megfertőzött, de újra szent tűzben fölmagasztosult mécsesek.

Ha még annyira is összesorvadnánk, ha még úgy szaladnak is a mi hűtlen mécseseink, töletek nem bucsuzunk, ti velünk jöttök, ragyogtok nekünk éjszakák éjszakájában. Hadd rejtsünk hát a szívünk mélyébe, hadd vándoroljunk veletek éjjélbe, éjjélből új hajnal felé.

A büszke paloták sápot kergető sok lakója elhagy minket. Sohsem is voltak a mieink.

De ti, szegény, kicsiny, gyötrött zsidók, egykori gettók mécseseinek utódai, ti nyugtatók kezét nekünk, akik halálig

hűségesek akarnak maradni. Vér, a vértanúságotok vére az olaj, amelyben lángoltok. Így világítottak a Neró gettóinak megtaposott kis mécsesei, így futottak világokon át a zsidó mécsesek, üzve, csalánba szorítva, kinpadra vonszolva és világítottak és el nem aludtak.

Syriában így szikráztak a megfertőzött templom zugában és el nem hamvadtak. Hispániában ott virrasztottak a máglya tövében és örök életet éltek. Országokon át futottak a zsoltáraikkal, az összetépett tóráikkal és a halottas talizsba burkolt mártirjaikkal.

De éltek, világítottak, a világnak fényeket adtak gettóban, zugutcában, bal-ták tövében.

Jöjjetek hát meggyalázott, könnyek-

ben, vérzuhogásban szenvedő véreim, ti, akik hűek maradtok.

Vigyük, vigyük a mécsést. Szálljunk alá a sikátorokba, ahová letaszítanak és érezték úgy, mintha a mécsessel a Sínáj oromra szállnátok.

Sápadt hitvesetek, halovány, ártatlan gyermekeiteket ültessétek a mécses köré és zengjen a mélyből, a pincésötétből a hívő makabeus-zsoltár.

Vegyétek kezeitekbe a kicsiny sámeszlángot. A halott apátok, a sárban nyugvó édesanyátok mazkirlángja lobog benne. Ők is így szenvedtek, ők is így zokogtak. De a gettók mélye fölött mindig hajnalodott.

Az apátok koporsójának halottaslángja tanítson:

Lesz még hajnal, lesz még fény ezen számunkra sötétre borult világon...

A legnagyobb zsidó problémák

KIVÁNDORLÁS

Írta: EPPLER SÁNDOR főtítkár

Legutóbb ezeken a hasábokon az át-képzés kérdéseivel foglalkoztunk. Természetesen e kérdések mögött ott borog a kivándorlás problematikája. Hangsúlyoznunk kell azonban, hogy munkánkban a kivándorlást nem tekintjük célként, hanem csak esélyes végső kényszermegoldásnak. Minden illetékes helyről is eddig azt hangoztatták előttünk, hogy a zsidóság itthon is megtalálhatja elhelyezkedését, ennek ellenére a jelek azt mutatják, hogy igen sokan lesznek olyanok, akik nem fogják megtalálni a megélhetésüket hazánkban: ezért ezzel a kérdéssel is igen behatóan kell foglalkoznunk.

Természetesen e tekintetben a magyar kormányhatóságnak bizonyos hozzájárulását és támogatását feltétlenül biztosítaniunk kell, mert a kormány támogatása nélkül ezzel a nagy feladattal önmagunk megbirkózni nem tudunk, hisz a kivándorlással kapcsolatos kérdések egész sora kormányhatósági intézkedésektől és jóváhagyásoktól függ. Azonban nagyon jól tudjuk, hogy az utolsó hetekben a magyar kormányt teljesen elfoglalták azok a nagyobb horderejű kérdések, amelyek Istennek hála, most már részben megoldást is nyertek azáltal, hogy Magyarország husz év után visszakapta a Felvidék jórészét. Eddig tehát nem foglalkozhattak ügyünkkel, most azonban remélhetjük, hogy sorra kerülhet a kormánynál a mi eminens kérdéseink elintézése is.

Azonban ez az a terület, ahol elsősorban számítaniunk kell a külföldi szervezetek támogatására is: külföldről tettek is ígéretet, hogy segítségünkre lesznek és kilátásba helyezték azt is, hogy nálunk szintén fognak létesíteni kivándorlási irodafiókat. Közben azonban más európai országokban a német és osztrák zsidók problémáján kívül olyan újabb kérdések merültek fel, amelyek a mi ügyünket háttérbe szorították.

Emellett egyéb nehézségek is hátráltatják ennek a kérdésnek rendezését. Gyér egyéni kivándorlás most is folyik, csoportos és tömeges kivándorlásról pedig egyelőre szó sem lehet, de az egyéni kivándorlás rendszeresítése is korlátozva van.

Rámutatunk itt azokra a problémákra, amelyek a kivándorlás ügyét megnehezítik egyelőre.

*

Tulajdonképpen két alapvető kérdéssel kell számolnunk: az egyik az ugynevezett *transzferkérdés*, a másik pedig: a kivándorlók *hova vándoroljanak?*

A transzfer-kérdés jelentősége abban rejlik, hogy a kivándorlók szeretnének megfelelő anyagi eszközöket magukkal vinni a bevándorlási országba, hogy új életet tudjanak kezdeni. Természetes, hogy annak, aki új egzisztencia megalapításához kezd, megfelelő pénzüsszegnek kell rendelkezésére állnia, abban az országban, ahová bevándorol. Ennek a problémának rendezését várjuk elsősorban a kormányhatóságoktól és reméljük azt, hogy a kormány legközelebbi intézkedései olyanok lesznek, hogy azok által alkalmassá válik ennek az alapvető problémának a megoldása. Meggyőződésünk, hogy illetékes körök számolni fognak azzal, hogy a kivándorlás kérdése ennek rendezése nélkül aligha oldható meg.

A közelmúltban, tíz év alatt, 1926-tól 1936-ig Európából kb. 438.000 zsidó vándorolt ki. Ez alatt az idő alatt a kivándorlás iránya teljesen megváltozott. Amíg 1881 és 1925 közt a kivándorlók-ból Észak és Dél-Amerikára 82%; Palesztinára 4%; Dél-Afrikára 2% jutott, addig az utolsó tíz évben a kivándorlás a következőképpen alakult: Palesztinára jut a kivándorlók 40,5%-a; Észak-Amerikára 17,6%-a; Dél-Amerikára 21,7% és Dél-Afrikára 3,5%.

Az utóbbi években s különösen a leg-

utóbbi hónapokban és felfokozottan éppen napjainkban, állandóan napirenden van a megfelelő bevándorlási területek felkutatásának kérdése. Konferenciák, bizottságok, filantrópikus intézmények foglalkoznak ezzel a problémával, sőt tekintélyes államok nagytekinélyű parlamentjei is. MacDonald volt népszövetségi főbiztos, nemrégiben is tizenhét állam konferenciáját hívta össze, hogy megállapíthassa, hol vannak nagyobb kolonizációs területek a zsidóság számára. Abból, hogy ez esetben, úgy mint más, hasonló több esetben sem sikerült egyik állam részéről sem nagyobb bevándorlási területeket biztosítani, távolról sem szabad arra következtetni, hogy ily területek egyáltalában nincsenek, mert igenis, vannak oly tengerentúli országok, amelyek nem képesek a maguk fejlődését és felvirágzását éppen ember- és pénzhiány miatt kellőképp biztosítani. Ezeket a területeket nem zöldsézzel melett, a térképen, hanem a helyszínen vizsgáló, expedíciók kiküldése révén lehet csak megtalálni.

Moeschlia Felixnek, az ismert svájci gyarmatosító politikusnak véleménye szerint, Afrikában 143 millió lakos helyett, 1500 millió számára volna hely, Ausztráliában pedig 7 millió helyett, 300 millió számára. Az Egyesült Államokban 480 millió ember élhetne meg a mai 125 millió helyett; Kanadában 160 millió a

Háztulajdonosok figyelmébe!

Megtakarítandó vízmennyiségért nagyobb bérházak vízvezetékének karbantartását vállalja:

FARKAS IZOR

vízvezeték-szerelő-cég

VIII., Nap-utca 10. Telefon: 133-651

Ajánlat díjtalan.

mai 10 millió helyett, Braziliában 950 millió élhetne a mai 44 millió helyett és Argentínában 168 millió a mai 12 millió helyett. Kifejti továbbá ez a svájci politikus, hogy az Egyesült Államok nyugati része majdnem teljesen néptelen, Kalifornia pedig félig sivatag. Az afrikai fensíkon elszórtan 25 millió bennszülött él, noha ott 300 millió ember számára van hely. Ausztrália északi részének, amely két és félszer nagyobb, mint Franciaország és hatalmas termékeny területek felett rendelkezik, csupán 3000 lakosa van. Számításba kell vennünk, hogy a Kanadai Brit-Kolumbiának, amely akkora mint Német- és Franciaország együttesen, gazdag területi kincseinek, egészséges és kellemes éghajlatának ellenére is, csak 700.000 lakosa van, noha többször tíz millió ember élhetne benne.

Látnivaló tehát, hogy gyarmatosítási lehetőségek vannak, csak ki kellene aknázni azokat. Ott van pl. Közép-Amerika, amely fejlődésének még csak kezdeti stádiumában tart, Venezuela területe egy millió négyzetkilométer, lakosainak száma viszont csak 3 millió, tehát kevesebb, mint a huszonötödresnyi Svájcnak. A termékeny Kolumbiában 120 millió ember található megélhetést. Peruban óriási területek állnak rendelkezésre egészséges éghajlattal, hasonlóképpen Argentínában, valamint Braziliában és Ausztrália és Újzéland a szakszerű vizsgálat adatai szerint szintén nyújt megfelelő gyarmatosítási lehetőségeket. A délamerikai földrész, ahol zsidók évszázadok óta laknak, általában igen alkalmasnak mutatkozik földmives-településre, amit legjobban az ICA gyarmatosítási munkája bizonyít. Mindezek alapján kétségtelen, hogy új gyarmatosító központot kellene felállítani, melynek feladata volna, hogy ezeket a területeket szakszerű expedíciók útján megvizsgálja

és a rendszeres gyarmatosító munkát megindítsa.

A földrajzi, területi lehetőségekkel szemben azonban, mint mondtuk, egyéb akadályok egész sorozata merül fel, amelyeket le kell küzdeni. Mindenekelőtt le kellene küzdeni azt a mesterségesen táplált ellenérzést, amely elsősorban teszi lehetetlenné ma a zsidók kivándorlását. Az egyes államok, sajnos, azért zárkoznak el a bevándorlás megengedése elől, mert a gyűlölet ügynökei minden országban uszítanak a zsidó bevándorlás ellen, leginkább avval a jelszóval, hogy a zsidók kommunisták. Az új hazában ez a vád fogadja a menekülteket és a gyanúsítások özöne árasztja el őket.

A németországi kivándorlás most már tömegmozgalommá fejlődött, sőt a legutóbbi napokban szinte fejvesztett meneküléssé alakult. Átképzésre eddig csak azzal a feltétellel adtak engedélyt, ha az illetők egy bizonyos idő után kivándorolnak. De a kurzus megkezdése és annak befejezése közt eltelt idő alatt is gyakran annyira megváltoztak a kivándorlási lehetőségek, hogy az illető nem mehetett az eredetileg választott országba, viszont a hatóságok ennek ellenére is szorították az illetőt a kivándorlásra, úgy hogy ily módon ezeknek az embereknek, s különösen most, az újabb üldözések ostroma alatt egészen esztelenül oly kivándorlási lehetőségeket kell elfogadniuk, amelyek éppen kinálkoznak, ehhez képest aztán kínai vagy trópusi országba jutnak, amelyek pedig bevándorlásra éghajlatuk miatt teljesen alkalmatlanok. És mennek, szegények, ha vizumot kapnak, St. Domingóba, Costa Ricába, Nicaraguába, vagy akárhova, ahol sem pedig az éghajlat nem alkalmas, sem semmiféle segítő bizottság nem áll rendelkezésükre, úgy hogy új letelepedési helyükön a legkellemetlenebb helyzetbe kerülhetnek. A kivándorlást tehát tervszerűen meg kell szervezni s e munkát addig kell telő alá hozni, amíg az üldözés ostromcsapásai nem züllesztik a tervszerű kivándorlást fejvesztett meneküléssé.

A kényszer által diktált emigrációs politika magában rejtí azt a veszélyt is, hogy nem megfelelő egyének kerülnek nem megfelelő helyekre, ily módon pedig rossz hirbe kerül a zsidó kivándorlás ügye is a maga egészében, úgy hogy az államok, amint a jelek mutatják, ez ökből is kénytelenek elzárkózni a zsidó bevándorlás megengedése elől.

Ezeknek a problémáknak a megoldása mindenekfelett azonban függ a magyar zsidóság magatartásától. Kormány és külföld segítsége mit sem érhetnek, ha mi magunk nem segítünk zsidó testvéreinken. Értsük meg végre, munkánk minden területén, annak a jól felfogott szociális elgondolásnak kell uralkodnia, amelyben az ésszerűség irányítja a tetteket. Az ésszerűség és a belátó jószándék vezessék tehát azt a munkát, amely hivatott arra, hogy az elesettség idején segítsen. Vezessen minket az az elv, hogy magán segít, aki embertársán segít: iparos, kereskedő, vállalkozó, gyáros, föld-

birtokos egyaránt segítsen, hogy megmenthessük a jelent és biztosíthassuk a jövőt.

Hadd idézzünk itt néhány sort egy levélből, amely Ausztráliából érkezett. Néhány hónappal ezelőtt vándorolt ki az a hazánkfi, aki a következőket írja: „Néhány héttel ezelőtt résztvettem az Australian Jewish Welfare ülésén. Ez az egyesület igen hasznos munkát végzett a menekült hittestvérek érdekében, igyekszik támogatni a bevándorlókat, különösen a zsidó fiatalságot igyekezik bevándorláshoz segíteni. Az ülésen Sir Samuel Cohen elnök (igen tekintélyes és nagyvagyonu nagyiparos és bankelnök) felhívta a jelenlevőket, hogy jegyezzenek adományokat két iskola-farm létesítésére, ugyanis a mezőgazdaság az, amely itt a legkönnyebb és legbiztosabb megélhetést nyújt az ifjuságnak. Samuel Cohen felszólalása után egy óra leforgása alatt 20.000 font adományt jegyeztek az

Fájóslábuak

pehelykönnyű, kézzel varrott sevró és antilop gyógycipők, magasszáru és félújszerű alacsony vagy gavallér sarokkal

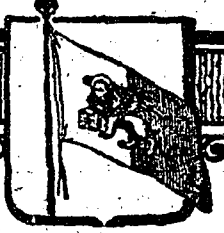
SZÉKELY-nél,
IV., Múzeum-körút 59



iskola-farm céljaira. Nem tudom Önnek leírni, azt a felemelő érzést, amely engem ezen az ülésen elfogott, amikor láttam azt a nagy áldozatkészséget és hittestvéri együttérzéstől hivatott lelkeséget, amely itt uralkodott. Viszont szomorúan gondoltam vissza a mi otthoni viszonyainkra, ahol oly sok gazdag hittestvérünk van: micsoda propagandát kellene a mi hitközségünknek kifejtenie, hogy ennek az összegnek csak tízedrészét is összehozhassa."

Ez a levél megállapításaival a kivándorlás kérdésének ütőerére tapintott. Minden megoldás alfája és omegája igen sok áldozatkészségnek kell megnyilatkoznia ahhoz, hogy a célirányos kivándorlási munka megindulhasson. A magyar zsidóság élete súlyos megpróbáltatások ütközőpontjába került, melyen belehasít a magyar zsidó lelkébe a fájdalom, hogy a hazát el kell hagynia. Ámde enyhítse ezt a fájdalmat az a felemelő érzés, amely minden honfiúi bánatba belevegyül: a magyar haza nem taszítja el magától édes gyermekét, ha nagyon sokan kényszerülnek is majd utarakelni azért, mert a történelem következtében nem jut itthon egyformán mindenkinek kenyér.

Azonban, ha másutt kell is enniük magyar zsidó testvéreinknek az idegenben mindenképpen keserű kenyeret, ők mindenképpen a távolban is jó magyarok maradnak mindig. Azok pedig, akiknek módjukban van arra, áldozatkészségükkel segítsék elő azt, hogy a kivándorlók elindulhassanak, mert ezzel egyrészt a hittestvéreket kenyérhez segítik, másrészt pedig és főképpen: áldozatoságukkal szolgálják a haza üdvét...



Expressz- és postajáratok
hetenként

TRIEST -ből és VELENCÉ -ből

Dalmáciába, Albániába, Görögországba, Törökországba, Egyiptomba, Palesztinába, Szíriába, Rhodosba, Fekete tengerre

Felvilágosítás és prospektust

ADRIATICA

Tengerhajózási Rt.

VII., THÖKÖLY-UT 2 IV., VÁCI-UTCA 4

és

Adriatica Forg. Iroda Kft.

V., Nádor-utca 21. V., Szent István-körút 4

TERVAZ EST



CHANUKA

A bujdosó Makkabeusok csodája

Nézik elveszett a holnap, — bús vadonba bujdokolnak.
Ó Uram ne hagyd el őket, szánd meg mind a szenvedőket,
Éjjel nappal futnak ők.

Ekkor — így tanít a monda — csillag száll a mély vadonba
S amit lelkük szomjan áhit: szüzi csillagfény világít
S nézik mind a szenvedők.

Igy küzel, míg végre virrad. Másnap két parányi csillag
Eg, míg vége már az éjnek, — harmadik nap hárman égnek,
Minden este több a láng.

Nyolcadik nap nyolcan égnek, — nyolcadik nap révbe érnek,
Ó Uram ne hagyd el őket, szánd meg mind a szenvedőket,
Ó Uram, vigyázz reánk.

A névtelen zsidó polgárhoz!

Írta: Dr. MUNKÁCSI ERNŐ

Az utóbbi hetekben sajátságos folyamat megy végbe a fővárosi zsidóságban.. Amikor a rabbihivatalok előtt a renegátok hosszú sora kigyózik, egyidőben feltűnnek és mind sűrűbben jelentkeznek az ő tudatos, származásukat nem szégyenlő, azt meg nem tagadó, hanem büszkén hirdető zsidó polgárok, akik azelőtt távol állottak, de ma, a veszedelem pillanatában szívük megdobbant és egész lényükkel csatlakozni akarnak a zsidó sorsközösséghez, amelynek megtestesítője: a hitközség. Felajánlják áldozatkész támogatásukat, munkájukat és lelkesedésüket és azt mondják:

„Számot vetettem... Mindhalálig kártok zsidóságom mellett...”

Ezekhez a névtelen zsidó polgárokhoz szólnak ezek a sorok.

Kedves Testvérem!

Üdvözöllek ismét közöttünk, minálunk, ahol a dekoratív külsőségekhez hozzászokott szemed nem fog találni fényes palotát és a modern aktualitásokhoz idomult füled nem fog hallani a szociológia ujkeletű tudományában kiforrott ragyogó elmefuttatásokat. De körül fog venni olyan gondoskodás, amelynél a diagnózis az évezredek tapasztalatain alapszik és az orvoslást a történet föliánsaiból merítik.

Zsidó közösségünk Téged ezzel a lélek-

közeledéssel utoljára Nagyapád alakjában látott. A magyar ujjaszületés nagy napjai jártak akkor. Együtt véreztél a többi magyarokkal Kossuth, Görgey és Klapka zászlai alatt, együtt szenvedted velük az utána következett felhős időket és vártad, hogy a napsugarassá derült napokban reád is felragyogjon a honfiusítás egyenjogúsága. S nem telt el az első parlamenti alkotmányos év és a koronás király szentesítette azt, amit már korábban a népakarat írásban és tettben megvalósított.

A polgári jogegyenlőség birtokában színtelenebbé vált régi közös hajlékod, amelyet mind ritkábban kerestél fel. Ehelyett ott láthattunk minden politikai pártban, klubban, kaszinóban, kereskedelmi és iparegyületben. Feledésbe merült és lassacskán a történelem lapjaira és az iskolakönyvekbe került be, hogy a zsidó közösség valaha másféle volt: eljárta ügyeiben, jogaidnak tiszteletteljes, szerény, de önérzetes védelmében, elhelyezte azokat, akik más közösségből jöve itt keresték boldogulásukat és ha kellett — céltudatos előkészítés útján új rajokat terelt ide-

genbe azok közül, akik itt megélni nem tudtak. Elhomályosult azoknak az időknek emléke, amikor a hétköznapi munkás fáradsalmait felváltó szombati szent nyugalomban a község kiküldöttje a nyitott Szentély előtt imádkozott azokért a községvezetőkért, „akik kenyeret adnak a vándoroknak és alamizsnát a szegényeknek.” és amikor az új hónap kétségeitől felő meghirdetésekor a község egyeteme részéről hangzott el a fohás: a megélhetésért, a „parnoszoért”. Ekkoriban bizonyára arra gondoltál, hogy megélhetésed a megváltozott időkben immár a polgári hatóságok gondviselésébe tartozik.

A zsidó közösség — „hitközség” lett, ahova évente egy-kétszer elmentél, legtöbbször csak „adóügyben.” De azért nem szakadt meg teljesen a vele való összeköttetésed. Amikor eljöttek az őszi nagyünnepek, íróasztalod régi írásai közül kikeresed a nagyapádtól örökölt „templomjegyet”, amellyel elődöd az ötvenes években biztosította magának az „örök időkre” remélt templomülését, ezzel mintegy a patriciusi rangot szerevezve családjának.

És teltek, multak az évek, az évtize-

Orth. Köser könyha

Budapest, VII., Garay-tér 17. Tel.: 145-077
A régi jó hírű hévízfürdői MANDEL vendéglős vezetésével. Iszletes és változatos ebédet mérsékelt áron házhoz szállít.

Kurrens fogászati cikkek

gyártási eljárása és receptjei olcsón átadók, „KURRENS” és „KURRENS” is kurrens és nélkülözhetetlen jellegű a kladóba kéretnék.

dek... Csak az őszi félelmetes napokban láttunk Téged a templomban, ahol néhány órahosszat áldoztál a mult kegyeletének. A hétköznapi profán gondoktól betelt lelked csak akkor és csak a Halottakról való megemlékezés imájának lélekbe vágó történelemidézése jelenítette fel előtted Nagyapád és Apád alakját, az ő tanításait, az ő világukat... De Te mentél polgári munkád után: szebbé tenni az életet, megalapozottá gyermekeid jövőjét.

Hazafias szived teljes lelkesedésével mentél a háboruba. Te voltál az a tartalékos tiszt, akiről a hadtörténetet író generálisok megállapították, hogy vitézségeddel és lélekjelenléteddel csatákat nyertél. De küzdelmed gyümölcseit izlelni nem adatott meg és 1918 októberében lerongyolva jöttél haza. Itthon a forradalmak tüze mindenedet elhamvasztotta és a trianoni ájulás Téged is földhöz sujtott, de Te is felemelkedtél és új erőt meritettél. A kis hazában új gyárakat, műhelyeket létesítettél; a modern idők haladását a gyakorlatba vitted át és a társadalmi munka küzdőterén megjelentél, mint az új felfedezéseket érvényesítő mérnök, mint az új gyógy módokat alkalmazó specialista orvos, mint a jog új ágazataiban felkészült ügyvéd... Örülél, mert láttad, hogy a poklok kapui sem dönthettek meg. S ha a háboru után érezted is a mellőzést, a kiszorítást — sebeidet nem mutogattad. „Muló betegség, Trianon mérge” — hajtogattad — „amit a nemzettest revíziós gyógyulása majd legyűr s magából kivet...”

S jött 1938 májusa: az első zsidótörvény. Nehezen hitted el, de minthogy felelős tényezők szájából hallottad, — elfogadtad: hogy jogegyenlőséged nincs érintve. Dolgozni és csak dolgozni vágyó akaratérőddel már-már gyógyítani vélted felszaggatott sebeidet.

Keservesen feljajduló lelked, a megpróbáltatás újabb, mostani döbbenetében testvéreidet kívánja. Réveteg szemed őket kereste, a csapástól elalélt karjaid beidegzett erőfeszítéssel őket akarták magához szorítani, hogy a testvériesülés közelségében találj támasztékot. De bágyadtan felnyílt szemeid kidülledtek, — ölelésre felemelt karod visszahanyatlott egy iszonyatos látványtól:

Testvéreidnek jelentékeny része már nem volt az ősi hajlékban és a horizonton feltűnt egy kigyózó hosszú menet, a renegátok szomorú csapata, akik megszöktek és már tuljutottak a zsidóság mesgyéjén, multjukat megtagadva, új utakon keresve „jövőjüket.”

Ekkor felhördültél. Kezeidet összekulcsolva ismételted: Nem, százszor is nem! Zsidó vagyok, az maradok! Egszerre tudatára ébredtél, hogy mi a

kötelességed, hova vezet Jövőd útja. S eljöttél hozzánk, most már nem futó látogatásra, hanem hozzánk, az „alma mater”-hez.

Tudnod kell, hogy küzdelmeidhez itt merithetsz erőt. Idegeid, amelyeket az évek, hónapok óta tartó állandó aggodás, remegés, a másnapért való bizonytalanság megviselt, — a zsidó közösségben a zsidó közösségért való munkában itt találhatnak megnyugvást. S ha megismered történelmünket, lelked meg fog nyugodni abban a gondolatban, hogy őseink sokkal nehezebb körülmények között megőrizték lelki nyugalmaikat, a tradíciók tiszteletében felnevelték gyermekeiket és Istenünk megőrzött minket mind e mai napig.

Községünket minden formában erősítened kell. Mert ez az „Édes anya”, amely nemcsak a vallásiakban vezető, de képviselő is, amely érdekedben a kormányzathoz fordul — támogatja a menekülőket, előkészíti a más pályákra való átmenetet és azon buzgolkodik — ha e földön nem talál nál megélhetést — máshol találj keresetet.

Üdv Nektek Ti névtelen zsidó polgárok! Jöjjetek ezren és tízezen! Mindazok, akik azelőtt közömbösek voltatok, akik a zsidó közösségben csak egy elszáradt keretet láttatok, de amelyről lelketek számonkérésével most meg tudtátok, hogy ide tartoztok, hogy ez éltetés kísért az elmúlásig.

Azok pedig, akik gyöngé lélekkel a hátsó ajtón menekülni akarnak és célhozjutás helyett a sem ide, sem oda nem tartozás megsemmisítő örvényébe kerülnek — csak szánalmat ébreszthetnek fel. Ezeket papjaink régi hagyományainkat követve Izrael számára meghaltaknak nyilvánítják és felujtva a maihoz hasonló történeti idők tradícióit, ki fogják zárni a zsidó közösségből, mint olyanokat, akik sem itt, sem az idegenben a köz támogatására nem számíthatnak. Mert mi minden meggyőződést tisztelünk, minden vallást mélységesen becsülünk, de megvetjük azt, aki magas életstandardjának amugy is hiábavaló megtartásának reményéért emberi mivoltának erkölcsi fölényét, őseivel való kapcsolatát dobja el...

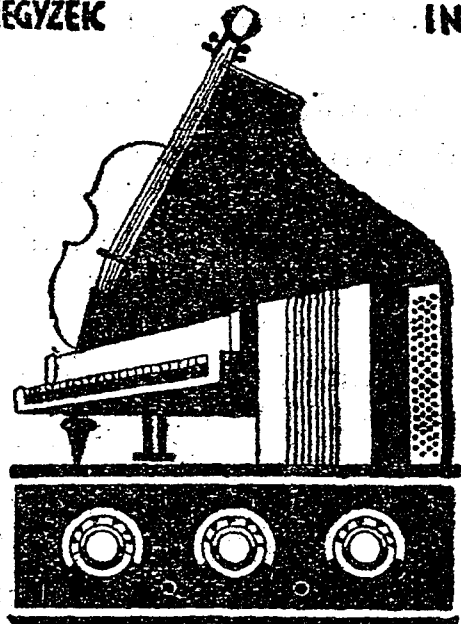
Amikor ezeket a sorokat olvasni fogod, templomainkban felhánzik az Ujból való Felszentelés — Chanuka ünnepének himnusza. A Menora évezredek fényénél szenteljük mi is fel újra hitközségünket. S ha kétségeid lennének hivatásunk jövőjét, fennmaradásunk bizonyosságát illetően, gondoljál arra a Tanításra, amelyet a Spanyolországból kiűzött zsidók menorájára véstek fel:

Ki nér micvo v'tauro aur.

„Parancs, isteni meghagyás, hogy világosságot gyujtsunk és a Tan: Világosság.”

Ha az isteni kinyilatkoztatás tanát: a szeretet emberi társadalmi törvényét hirdetni és fenntartani tudjuk, tisztán és szeplőtlenül, akkor jogunk van ahhoz, hogy lángot gyujtsunk. Nem az egyéni sorsunk a fontos! Hanem a zsidóság közössége hordozza a zsidóság ideológiáját: a kinyilatkoztatás tanát, amelynek lángja eredetének isteni voltánál fogva örökké égni és minden gyűlölet dacára — örökké világítani fog.

HANGSZER-ZONGORA-RADIO-GRAMOFON
ÁRJEGYZEK INGYEN



Sternberg

királyi és udvari
hangszergyár
Budapest, VII.,

Rákóczi-út 60.



A Pesti Izraelita Hitközség rendkívüli közgyűlése

Vasárnap délelőtt tartja a Pesti Izraelita Hitközség rendkívüli közgyűlését Stern Samu elnöklete alatt. A közgyűlés egyedüli tárgya a magyar zsidóság helyzetével kapcsolatos elnöki előterjesztés.

Szép ünnepség keretében nyitotta meg a Belvárosi Izraelita Nőegylet november hó 23-án leánytanonc-otthonát, amely IV., Havas-u. 2. szám alatt létesült. A felavató beszédet dr. Hevesi Simon vezető főrabbi tartotta, aki meleg szavakkal méltatta a Nőegylet derekas munkáját és a vezetőségnek lelkeségét, különösen kiemelve Havas Miksáné elnök és dr. Fritz Zsigmondné ügyvezető elnök kitartó és áldozatkész tevékenységét. Utána Wirnhardt Ágoston IV. kerületi előjáró-helyettes, majd Oberle Károlyné, a Magyar Nőegyesületek Országos elnöknője, végül dr. Zahler Emil, a Pesti Izr. Hitközség előjárója, Vészi Józsefné, a Pesti Izr. Nőegylet elnöknője és dr. Endrei Henrik, a Pesti Chevra Kadisa igazgató főtitkára beszéltek.

ANGOL, NÉMET, MAGYAR
GYORSIRÁSI, RITMIKUS GÉPIRÁSI

nyelvi tanfolyamok kezdődnek. SZIRI szakiskola,
Rákóczi-út 76. • Telefon: 134-826.

Ha **ipőnépre**, jókarbantartásra, javításra, kel-
csége, forduljon Kalmár Ernő céghez.
Akácia-utca 9. sz. Telefon: 14-10-99.

Mindentűt a tökéletes formájú

ARION

gumibetűtő melltartóit kérje.

Ara csak: 1.90 P

CHANUKA ESTÉJÉN

Gondolunk azokra, kik most jeges határon vesztegelnek, senki földjén, zuzmarás réteken, egyik országból ki, de a másikba nincs bemenet. Gondolunk az utlevéltelenekre, a hazátlanokra.

Gondolunk azokra, akik elestek és elhullottak az országutakon, futás és menekülés közben, a Gólusz rettenetes ösvényén, a Semá Jiszroéllel ajkukon. Gondolunk a mártírokra.

Gondolunk azokra, akik a galaci hajó fedélközében szenvedtek, akik a rajkai hajó mélyén hörögtek, akik nem tudtak kikötni, akiknek nem lehetett kiszállni. Gondolunk a huszadik század vándoraira, az Ahasvérusokra.

Gondolunk a népkonyhák asztalaira, a menhelyek lakóira, a várótermek virrasztóira. Akiknek az életét így hívják: Vizum, vagy: Utlevél. Gondolunk a koldusokra.

Gondolunk a megfutamodókra, arra a sok ezer zsidóra, aki ez évben a mi hazánkban elhagyta ősei hitét. Akiknek már nem kellett a Chanuka szelid lángja. Akiknek nem világít ez a szende fény. Gondolunk a renegátokra.

Gondolunk a marannusokra, akik gallérjukat felhuzva lopakodnak be titkon a zsinagógákba, mellüket verik és sóhajtyák: Meg kellett tenni... Gondolunk a hitehagyókra, akik nem tudnak elszakadni tőled, ó Makabbi Jüda fátyolás ünnepe.

Gondolunk az 1938-as évre, a zsidó történelem legfeketebb évére, amikor milliónyi ember rettegve és bizonytalanul várja sorsát, remeg minden kopogástól az ajtón és készül elmenni és mindenki indul és mindenki bucsuzik; rezgő árnyak ők, a Te örök, mozdulatlan fényedben, Chanuka lángja.

És gondolunk Terád, történelem atyja, idők Mestere, aki bealkonyítja az Estét, de aki a sötétség mellett Világosságot is teremtettél. Gondolunk az emmauszi csatára és Makabbi Jüda véres veritékére és gondolunk Terád: Chanuka-mécs, kit felgyújtott az Ur csodája kétezer egyszáz esztendeje és nem aludtál ki mostanáig, bár fujt feléd millió vihar, — hiszen akkor Izrael élete sem fog kialudni időtlen időnkig!

És most énekeljétek velem:

Moausz cur jesuoszi...

Chanukai gyöngyszemek a talmudból és midrásból

Írta: SZABOLCSI LAJOS

Nem a kard és nem a dárda, nem a nyíl és nem a tör: a mi jelképünk egy kicsiny gyertya.

Ezt hordoztuk magunkkal évezredek óta. Harcok ünnepét üljük, de ennek a neve ma már világosság ünnepe. Ha ezt az ünnepet fegyverzörgés közepette kellene megülnünk: tán rég elsüllyedt volna a feledésbe. De mi nem őriztünk meg belőle semmi gyűlöletet, semmi haragot, semmit, ami háborúra, csatára, gyilkolásra, vérre emlékeztet. Csak egy csöppnyi kis mécses.

★

És ezt a mécses nem tudja kioltani fekete évszázadok pokoli sötétsége, örömteljes esztendő tavaszi szele sem. Vihar, orkán, szelid szellő, egyaránt nem bír vele. Ez a mécses örök.

★

Matisjáhu pap volt, fiai papok és katonák. Ők mentették meg a zsidóságot a

Őnnek el kell menni!

Schmelcz-hez Kázar-utca 10. sz. 4. ahol a legjobb márkás férfi, női kézzel varrott és la gyermekcipőket és egyéb divat-árakat feltűnő olcsón vásárolhat. Néhány a sok közül: valódi kőb. gyűt. női varrott. P. 16.80, férfi nyulazór kalap P. 9.80-tól

pusztulástól, ők voltak a szabadságharc vezérei. Nem voltak az ország leggazdagabbjai közül valók. De mert harcoltak egész Izraelért, belőlük eredtek száz éven át a zsidók királyai.

★

Ablakba tegyétek a Chanukai mécses, jelölül annak, hogy ott zsidó lakik, akinek jelképe a világosság.

Jelölül annak, hogy mi emlékezünk őseinkre, akik a világosságért haltak meg. Jelölül annak, hogy míg ránkborítják az éjszakát, mi utolsó percünkig világítani akarunk.

★

Előre Jüda, előre Simeon, előre Jöhannan, előre Jonatan, rajta Eleázár, előre becsületünkért, előre hitünkért, előre érettem: apátokért.

Igy szólt az öreg főpap öt fiához, mikor csatába küldte őket a zsarnokok és a bálványok ellen.

Tanuljátok meg ebből, hogyha a hitért és a becsületért kell harcolnotok, anynyi ez, mintha tulajdoni édesapátokért, az ő öreg életéért, az ő tiszta emlékéért harcolnátok.

★

A bálvány ledől, a csata elviharzott: a zsarnok serege meghátrált a márknyi zsidó hős előtt.

Halottak között, a csatamező véres ködében imára emlékedett Makabbi Jüda: „Mindenható Isten, Seregek Ura! — kiál-

totta. — Megsegítettél bennünket, győzelemre vitted árva hadunkat. Én csak azt kérem tőled: légy tovább is a kevesekkel, ha sokak ellen harcolnak, a gyengékkel, ha erősek ellen küzdenek, a tisztákkal, ha foltosok ellen védekeznek, az igazakkal, ha kardot emelnek az elnyomók ellen.”

Januárban megnyílik Tel-Avivban a héber operaház

Január 15-én nyílik meg Tel-Avivban a héber nemzeti operaház. Igazgatója lesz Walter Eberhardt, zenei vezető pedig Paul Breisach, aki azelőtt a freiburgi operaház zenei igazgatója volt. Az első operát, melyet héber szöveggel fognak előadni, a következők: Carmen, Othello és Hoffman mesei. Később következik Sába királynője és a Zsidónő.

Az operaház tagjai: Ginrod Frigyes, Arndelti Norbert, a bécsi Operaház volt tagjai, Lotte Medák, Ella Flesch, Fischer Adolf, a híres tenorista.

— Nyilatkozat. A Szegedi Zsidó Árvagyilet már másodizben értesül arról, hogy rendőrkézre való egyének az egylet nevével visszaélve, hamis bélyegzővel és aláírással ellátott igazolvánnyal végigkoldulják az amugy is erősen igénybevett jóhiszemű zsidó közönséget. Ennek megakadályozására közlöm, hogy a fenti egylet ilyen célokra igazolványt soha ki nem adott, sem kiadni nem fog. Az ilyen igazolvány egytől-egyig hamisítvány. Szeged, 1938. december 11. Varga Mihály, elnök.

MOST HETVEN ÉVE...

BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF

Magyarország kultuszminisztere 1868 december 14-ikén délelőtt 10 órakor megnyitotta a zsidó kongresszust a Vármegyeháza disztermében. A miniszter szóról-szóra ezeket mondta:

Tisztelt egyetemes közgyűlés! Midőn Ofelségének legmagasabb elhatározása folytán a kormány által e hó 14-ére egybehívott izraelita hitfelekezeti egyetemes közgyűlést megnyitom, egyszersmind szívesen köszöntöm az összejött képviselő urakat, s örömmel üdvözlöm az egész tanácskozó testületet, melyben most legelőször gyűltek egybe Magyarország izraelita vallású polgárainak választott képviselői, hogy mint önálló és szabad vallásos társulat, egyházi és iskolai ügyeiket önmaguk szervezzék és rendezzék. (Élénk éljenzés.)

Önöknek uraim jutott az a szép feladat, már e legelső alkalommal bizonyítani, hogy az ország izraelita polgárai saját ügyeiket helyesen és egyszersmind az ország állami s társadalmi viszonyainak megfelelőleg rendezni ép úgy képesek, mint a hazában létező bármely más egyházi és vallásos társulatok.

Az 1867. XVII-ik törvénycikk az izraelita lakosokat az ország keresztény lakosaival egyenjogú polgárokká tette a polgári és politikai jogok gyakorlásában: e kongresszus feladata eszközölni, hogy a hazában létező izraelita hitfelekezet, mint vallásos társulat is, épp oly szabad, önálló és autonóm testületet képezzen, mint a keresztény autonóm egyházak. (Élénk helyeslés.)

E magasztos cél kétségen kívül csak nagy akadályok leküzdésével érhető el, melyeket a kezdet nehézségei, a jelenlegi állapot rendezetlensége és a minden új rendezkedés iránt keletkezni szokott előítéletek és félelmek még növelnek. De bizalommal várom, hogy önök szakismerte és eszélyessége felfalálandja a megoldásnak legalkalmasabb módokat: és teljesen hiszem, hogy az akadályokat le fogja győzni ügyszeretük, kitartásuk, tapintatosságuk és azon szívósság, melylyel Izrael fiait hagyományos létükhöz ragaszkodnak. (Élénk tetszés.) Mert lehetnek önök között eltérő nézetek a zsidó testületek külső szervezetére nézve: lehet, hogy vannak, kik a vallásos szertartásokról eltérően, talán éppen ellentétesen gondolkodnak, de nem hiszem, hogy legyen valaki e gyülekezetben, ki mindnyájukkal egyenlő hévvel ne óhajtana az izraelita hitfelekezetnek fennmaradását és biztosítását, ki ne óhajtana, hogy az izraeliták, ne csak mint egyének, hanem összehitt erővel mozdíthassák elő a közös haza érdekeit. (Zajos tetszésnyilatkozatok. Lekésült felkiáltások: Éljen a haza!) Ez pedig úgy eszközölhető legbiztosabban, ha az izraelita polgárok összessége jelen szétszórtságából rendezett vallásos testületté szervezi magát s erőt egyesíti. (Élénk helyeslés.)

Miután pedig önkormányzatot az állam

bármely vallástársulatnak csak azon feltétel alatt engedhet:

ha biztosítást nyer az iránt, hogy az illető vallásos társulat önmagát kormányozni s kebelében a kellő rendet fenntartani képes és hogy a kormány szükséges főfelügyeletet nehézség nélkül gyakorolhatja:

ennél fogva elkerülhetetlenül szükséges, hogy ha izraelita polgártársaink önállólag akarnak egyházi ügyekben intézkedni, mindenekelőtt az egyes hitközségek szervezetét állapítsák meg: azután állítsanak a hitközségek fölé — ezek önhatóságának tiszteletben tartása mellett — oly hatóságokat, melyek az egyes községek és iskolák felett őrködnek, és amellyekkel az államkormány is a főfelügyelet gyakorlásában érintkezve ne kénytelenít-

(Hosszasan tartó éljenzés.)

Eötvös József báró csodálatos szép megnyitó beszéde után Holländer Leó, a képviselők legöregebbike, mint korelnök fogadta el az elnöki széket, a három legfiatalabb tag: Kohut Sándor (később newyorki rabbi), dr. Simon József (az orsz. izraelita iroda titkára) és dr. Rosenberg Izidor (később várhelyi dr. Rózsa Izsó a szegedi ügyvédi kamara elnöke és képviselő) mint korjegyzők sorakoznak melléje. A tisztviselői kart csak a harmadik ülésen választották meg. Elnök lett: dr. Hirschler Ignác (később a főrendiház tagja), alelnök Popper Lipót (később podrágyi Popper Lipót báró), második elnök Wahrmann Mór (később képviselő) és háznagy Schweiger Márton. Jegyzők lettek: dr. Kohut Sándor, dr. Mezei Mór, Oblatt Jakab, dr. Rosenberg Izidor és dr. Simon József.

FORTUNA RÁDIÓ

Főüzlet: VI., Andrassy-ut 33. Telefon: 123-273
Fok: Rákóczi-ut 40. Újonnán berendezett bemutató helyiségében az összes gyári márkás rádiók (Orion, Philips, Standard, Telefunken) kaphatók. Kedvező csere. Előnyös fizetési feltételek.

tessék közvetlenül avatkozni a vallástársulat belügyeibe. (Zajos helyeslés.)

Az egyházi ügyekre nézve azonban meg kell jegyeznem, hogy e kongresszus a kormány által csupán az izraelita vallástestületek külső szervezetének és hatáskörének megállapítására és a közoktatás rendezésére hivatván össze, a hitelvek és vallástankönyvek tanácskozásainak tárgyát nem képezi! (Zajos tetszésnyilatkozatok. Hosszantartó éljenzés.)

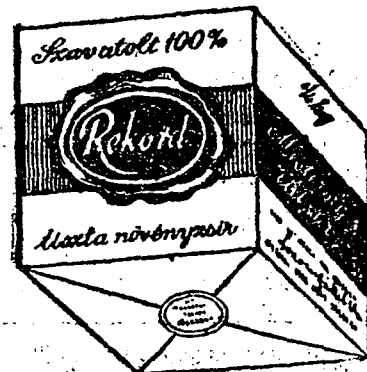
Az állam tért nyit önök előtt, hogy összes hitfelekezeti ügyekben is teljesen önmaguk rendelkezzenek, s midőn önökre bizza, hogy önkormányzatuknak szervezetét is saját elveik és belátásuk szerint önmaguk állapítsák meg, azáltal oly szabadságot ad, minőt más államokban nem élveztek hitsorsosaik. (Zajos éljenzés.)

Bizton reményelem, hogy azon hatás által, melyet a szabadság minden nemes emberi törekvések sikerére mindig gyakorol, gyors fejlődésnek fognak indulni mind intézményei, mind összes szellemi életük. (Tetszés.) És mert a szabadság áldásait bizonyosan fokozott mértékben érzik azok, kik majd két ezredéven át az elnyomatás nyomorait túrték, meg vagyok győződve, hogy éppen e szabadság a legerősebb kötelek leendő, (Lekésült tetszésnyilatkozatok.) mely e hon izraelita polgárait minden viszonyok közt azon hazához köti, melynek alkotmánya nekik e szabadságot biztosítja. (Szünni nem akaró lelkes éljenzés és trús. Zajos felkiáltások: Éljen a haza!)

És ezzel az egyetemes közgyűlés tanácskozásait megnyitottam nyilvánítom.

A vezérszónokok közül kiemeljük: Aronsohn Löbl-t, Barnay Ignácot, Beutum Salomont, Cohné József Ignácot, Diamant Mórt, Diener Mórt, Eisler Manót, Elsás Manót, Fenyvessy Adolfot (később az országgyűlés gyorsiroda igazgatója), Friedlieber Albertet, dr. Hildesheimer Izraelt (később berlini rabbi és az ottani szeminárium igazgatója), Hirsch Márkot (később prágai főrabbi), Hochmuth Ábrahámot, Holitscher Fülöpöt, Holländer Leót, Horovitz Sámuel, dr. Kohn Sámuel, dr. Kohut Sándort, dr. Lemberger Henriket, Leopold Sándort, Mezei Mórt, Mitelmann Lipótot, Morgenstern Mihályt (Marczali Henrik apja), Poppenheim Kálmánt, dr. Pollák Henriket, dr. Popper Józsefet, dr. Rockenstein Lipótot, dr. Rosenberg Izidort, dr. Schönberger Ármint, Schweiger Márton, Sidon Adolfot, dr. Simon Józsefet, Steinhardt Jakabot, Sterhal Adolfot, Tenczer Pált, Weisse Józsefet, Weisz Kálmánt, Wolf Márkot és dr. Zipser Mórt.

„REKORD“ a neve
„REKORD“ az íze
„REKORD“ a minősége



Gyártja: FODOR JAKAB és Tsa
Budapest, X., Maglódi-ut 17.
Or. h. kőár 100%, os tiszt. kőár szál

Válasz Zsolt Bélának

„A szellem vezessen”: ezzel a sokatmondó címmel Zsolt Béla vasárnap vezércikket írt. Ebben a cikkben Zsolt Béla felszólítja a zsidó hitélet jelenlegi vezetőit, hogy álljanak félre helyükről és adják azt „tudósoknak, professzoroknak, bölcseleknek és művészeknek.”

Ezt a felszólítást közel két oldalon keresztül támasztja alá különböző indokolásokkal Zsolt Béla. Minthogy fölteszük, hogy az Egyenlőség olvasóközönsége elolvasta ezt a vezércikket, ezen a helyen nem ismételjük el annak tartalmát, csak arra szorítkozunk, hogy a saját véleményünket szegezzük vele szembe.

Ez a véleményünk pedig az, hogy Zsolt Béla beavatkozását a zsidó felekezet belső hitéletébe a leghatározottabban visszautasítjuk. Visszautasítjuk, mert az a zsidóság szuverén joga, hogy kit állít intézményei élére. Visszautasítjuk, mert a magyar zsidóság vezetésében, mint mindig, most is a legméltóbb módon van képviselve a szellemiség. Visszautasítjuk, mert a mai időkben üszköt dobni a zsidó felekezet életébe, visszavonást szítani a zsidóság soraiban, nagy szívfessé az antiszemitizmusnak.

Az az állítás, hogy csak azért, mert valaki kapitalista is, nem vezetheti ma a zsidó társadalmat: közönséges demagógia. Zsolt Béla vezércikkének az a célja, hogy egy új szétválasztó momentumot, az osztályharc jelszavát vigye be a zsidó hitéletbe, szembeállítson gazdag zsidót a szegény zsidóval, kunyhót és kastélyt, proletár zsidót és kapitalistákat.

Veszélyes játék. A magyar zsidóságban eddig ilyen osztályharc nem volt, mert Isten előtt mindannyian egyformák vagyunk. Istenünk házában a proletár és a gazdag zsidó egyaránt alázatos, egyenlő fia Izrael vallásának. Az ilyen „osztályharc” teljesen felbontaná a zsidóság harmóniáját, melyre nagyobb szükség van ma, mint valaha. A zsidó szellem, mely minket vezet — ez az a szellem, melyet a vezércikk csak idéz, de nem ismer — évezredek óta kijelölte a zsidóság társadalmi beosztását, előírta a gazdagnak az ő kötelességeit és a szegénynek az ő jogait. A zsidó szellem, amely minket vezet, nem zárhat ki a felekezet vezetéséből valakit csak azért, mert kapitalista. És nem ültethet a főhelyre valakit csak azért, mert szegény. Jó lesz, ha Zsolt Béla egy és mindenkorra tudomásul veszi, hogy a zsidó közéletben nem érvényesek a prófán élet megkülönböztetései, jelszavai. Ha ma az antiszemita demagógia a zsidóságot valamivel megvádolja, akkor ez rögtön ok arra, hogy a zsidóság elfogadja ellenségeinek tanait és a maga részéről is tanúsítja, hogy nekik van igazuk?

Nem akarunk azonban hosszas elvi

fejtegetésekbe bocsátkozni. Mi konkrétumokról és a jelen helyzetről beszélünk. Ha például a Pesti Hitközség mai 3 vezetőségi tagját nézzük, ezek közül: egy gazdasági szakember, egy író-publícista és egy magasrangú bíró. Kiket akar helyettük Zsolt Béla? Hol vannak azok a „professzorok, bölcselek és művészek”, akik értenek a zsidó közigazgatáshoz, a hitélet irányításához, a felekezeti költségvetés összeállításához? Sajnos, ritkán látunk olyan kiemelkedő festőt, szobrászt, színészt, vagy tanárt, akire a mai időkben rá lehetne bízni a zsidó közügyek vezetését. Akiket ismertünk, azok gyorsan kiváltották a keresztlevelüket, sőt volt olyan is, aki megtartotta a régi zsidó anyakönyvi kivonatát is, hogy egyik zsebében zsidó okmánya legyen, a másikban keresztény és így mindenütt nyitva legyenek előtte az ajtók.

Nem fogunk dicséretet és elismerést köszönetet és hálát tolmácsolni itt sok-százezer magyar zsidó nevében, akik nagyon is meg vannak elégedve a felekezet mai vezetésével. Akik elismerik a vezetők munkáját és tudják róluk, hogy

vagyონukat, egészségüket, befolyásukat mint adták oda a magyar zsidóság ügyéért. Erre most itt nincs szükség. Ma arra van szükség, hogy egy és mindenkorra megállapítsuk: ne tessék beavatkozni a zsidóság egyházi autonómiájába, ne tessék diktálni hitéleti ügyekben olyanoknak, kik önmagukat kirekesztették a hitfelekezettől, ne tessék olyan tömegek nevében beszélni, akik erre nem adtak felhatalmazást és főképp ne tessék azt a szellemet, azt a zsidó szellemet hangsúlyozni és aposztrofálni, amelyről a cikkíró urnak halvány fogalma sincs.

A Hitközség közgyűlésén, a Hitközség választói ülésén mindenkinek joga van beszélni, támadni és tanácsokat adni. Ott a leggazdagabb zsidó hangja és szavazata egyenlő a legszegényebbével. De ahhoz, hogy az ember résztvegyen egy ilyen társaságban, ahhoz elengedhetetlen szükség, hogy az illető oda is tartozzék azokhoz, akiknek ügyébe beleavatkozik. Mert a kerítésen kívül állni és onnan kavicsokat dobálni, az nem illik az előkelő publicistához.

Verdier érsek levele egy jidisch laphoz

Verdier érsek, a franciaországi katolicizmus feje, levelet intézett a *Haint* című, Párisban megjelenő jidisch napilaphoz, melyben a következőket mondja:

„A faji különbségek és a faji üldözés szerencsétlenséget hoznak az egész világra. A művelt és civilizált Európa, ha faji elv diadalmaskodna, dzsungellé válna, melyben csak az erősebbnek van joga élni. Ezer és ezer család veszt el kenyerét, válik páriává a faji gyűlölet következtében. Ezért harcol a katolikus egyház a faji megkülönböztetések ellen.”

Nyomdász, vagy pincéri állást keres!

Megjelent szerkesztőségünkben Kohn Sándor hittestvérünk és kérte a jóindulatu hittestvérek támogatását abban az irányban, hogy nyomdász vagy pincéri állást kaphasson. Kohn Sándor igazolványa a következőképpen szól:

M. kir. Tárcanélküli Minisztérium.
Kohn Sándor Magyarországnak teljesített szolgálatokat, 5 évi börtönt elszenvedett, menekült, munkaalkalmat és elhelyezkedést keres. Kérem nevezettet ebben szíves támogatásban részesíteni.

Budapest, 1938. december 5.

M. Kir. Tárcanélküli Minisztérium
pecsétje.

Dr. Holota s. k., képviselő,

— Izgalmas! Érdekes! Ujszerű! Hevesi Ferenc: „Egy élet útja” című könyve, a könyvpiac szenzációja. A napokban jelenik meg.

— Új szentírásfordítás jelent meg a leg-hivatottabb magyar zsidó bibliafordítók közreműködésével 4 gazdagon illusztrált kötetben dr. Frenkel Bernát vallásánár kiadásában. A bíráló nagy elismeréssel fogadta ezt a család és ifjúság részére házagpótló munkát.

Mit ajándékozzunk Chanukára?



Gyönyörű Chanukagyertyatartókat (Menora), modern szépirodalmi zsidó könyveket, diszkötésű imakönyveket nagy választékban kaphat

Schlesinger Jos.

könyvkereskedésében
Budapest, VII, Károly-krt 25.

(Ezelőtt Király-u. 1.)



**Tekintse meg
kiakalomat!**

Divatköltőde

Hajnyas-aküzlet. Szenté-szedés. Mindenemű kötöt-
árak m' ret utáni készítése az avilósát vá-lalom

Kasztl, VI., Teréz-körút 21.
Király-utca 82.

IN MEMORIAM:

Dr. Moskovics Jakab

Kassán ünneplik 100-ik születésnapját, Zemplén megyében született Szacsur községben 1838 december 10-én. Most száz éve. Hatalmas szellem volt, hatalmas agyvelő, impozáns, erőt sugárzó megjelenés, a lélek ereje áradt mélyen látó, acélos kék szemeiből. Humanista volt a javából, filantróp, tudós, orvos, közéleti férfi, Kassa társadalmában tekintély és tettekkel tényező. Előttem áll most is impozáns alakja, amint ismertem őt, előttem bölcsességben és akarat-erőben tündöklő arca, homloka, nemes emberi lénye felejthetetlenül megőrkítve emlékeim szentélyében. Reátekintek arcképére, a csodálatosan beszédes acélmetszetre, melyet Elischer tanár lélekábrázoló művészi rajza nyomán a Légrády Testvérek cég adott ki Budapesten, nagyméretű, gyönyörű kivitelben, vagy ötven év előtt; de nincs szükségem emlékeztetőre. Előttem áll annak az embernek képe, akinél senki se értette meg és senki se méltányolta igazabban törekvéseimet e földön és senki se tanusított irántam tökéletesebb hűséget és annyira szép, igaz barátságot.

Dr. Moskovics Jakab, Kassa szabad királyi város tisztí főorvosa, a kassai köz-kórház igazgató főorvosa, a Kassai Izr. Hitközség néhai előljárója és megdicsőült elnöke az, akinek emléke most a centenáris ünnep fényében felragyog előttem és akinek emlékezete előtt meggyújtom papi kegyeletem kicsiny ünnepi mécsét. Hódolok emléke előtt, mert nagy ember volt és igaz ember, amilyen kevés van. És áldom emlékét.

Dr. Moskovics Jakab nagyvonalu, nagystílű ember volt. Egész életén át dolgozott, vasakarattal és rendíthetetlen következetességgel. Erős szívé zsidó volt, aki a magasrendű szellemiség arisztokrata öntudatával becsülte meg zsidó emberit mivoltát és annál is erősebben zsidó hitét. Ennek a hitnek szelleme avatta őt honszerető igaz magyar honpolgárrá, ez avatta őt az igazságok harcosává, a szegények, a gyöngék támaszává, fenköltelkü, igaz filantróppá. Alapítója volt a kassai köz-kórháznak, a járványbaraknak, a tüzoltó egyesületnek és számos intézménynek. Áldott emlékü felesége követte példáját a Fröbel-kert, a népkonyha megteremtésével, boldogult leánya nevét a zsidó árvaház viseli homlokán. Apja példáját híven követő fia érdemét az új templom márványtáblája hirdeti. Fia megmentette a kassai zsidó iskola magyar jellegét, éveken át állott ellen idegen nyelvű párhuzamos osztályok felállításának. Fia és leánya megszenvedtek magyar hűségükért, de válságos órákban erőt adott nekik a tudat, hogy mint zsidó hitükben erős, rendületlen hűségű gyermekei a magyar hazának, apjuk szellemét követik.

Dr. Moskovics Jakab 34 évig volt Kassa szabad királyi város tisztí főorvosa, a hadsereg kinevezett sorozóbizottságának állandó orvosa, a felsőmagyarországi kulturának hatalmas tényezője és mecénása, nagy orvos, nagy tudós, nagy ember, aki jellemével, működésével, érdemeivel és személyi méltóságával tiszt-

Értesítés:

Rebenwurzl
üzleteiben

naponta friss orth. kóser
virstli, kolbászaru és szalámifélék, valamint libahusok és huskonzervek

állandóan kaphatók.

Vidéki rendeléseket pontosan eszközöljük.

Chanukára és
estélyekre

különleges felvágottakat
tálakon diszitve legszebb
kivitelben szállítjuk.

Rebenwurzl és I.

r. t.

VII., Kazinczy-u. 41.

Üzletek:

VI., Laudon-utca 3.

Károly király-ut 23. szám előtt lévő
(üzletházban)

VII., Wesselényi-utca 18.

VII., Thököly-ut 3.

feletet tudott szerezni a zsidó becsületnek. A centenáris ünnep fénye világítsa be nemes vonásait és emberi példája felragyogva, a halás utókor emlékezésében, legyen lélekemelő, serkentő hatással a fáradt kedélyű jelenkorra, hogy letört kedélyű mélységekből, emlékéhez tapadva fel tudjuk küzdeni magunkat a tenni, áldozni és alkotni akarás és önzetlen nemes buzgalom tiszta magasságaiba.

Áldás emlékére!

Dr. Hevesi Simon

Egy gyertyával többet

Szomorú hír került hozzánk édes hazánk határain túlról Csak a vad idők szörnyű lármájához szokott idegzetünk magyarázza, hogy miért nem szaggattuk meg ruhánkat mindnyájan és nem ültünk le a hideg földre, gyászdalokban megsíratni a felgyújtott templomokat, a meggyalázott és elhamvasztott szent tekeréseket, az eloltott örökmécset.

A kábulatból felébredve is azt mondom: nincs tennivalónk. A templom — Isten háza; az Irás — Isten írása; az örökmécset — Isten gyertyája. Nincs tennivalónk. Isten felépíti a romokat, vagy ha úgy tetszik szent akaratának, a földre bocsátja mennyei hajlékát. Elégett a szent pergament? Mi nem anyagot kaptunk a kinyilatkoztatás napján, nem láttunk alakot, hangot hallottunk s a hang ismétlődni fog, újból megjelenik Isten a törvénnyel s megint mi nyújtunk ki kezét érte. Az örökmécset is meggyújtja Isten, örök világosságra, csillagok magasságában, ahová nem ér el ember szentségtörő keze.

Van azonban tennivalónk más téren. Ezért írom e sorokat. Sok szentélyt romboltak le maguk zsidó testvéreink. Sok örökmécset oltottak el zsidó szívek és zsidó kezek égettek fel Tórákat maguk mögött, midőn hűtlenül elpártoltak multunktól, megtagadták ősi hitünket, cserben hagytak a baj idején. Fájd a szívünk sok értékért, sok családért, barátunkért, társunkért. Még nem tudunk megbarátkozni a ténnyel, hogy elvesztettük őket. Ugy képzeljük, homályosan lát a szemünk, optikai csalódás: nem ők mentek el, a föld kangarodott el megszokott járásától. Vagy mégis? Elmentek volna?

Kérő szóval fordulok zsidó hűségben meg nem tántorodott testvéreimhez az ünnep küszöbén. A kicsiny mécses lángját kiszolgáló gyertyát, a „sámesz“-t szaporítsuk kettőre az idén! A péntek esti gyertyák számát toldjuk meg eggyel! Szolgáljon a fokozott fény arra, hogy a sötétben tévelygő testvérünk lássa meg az utat a visszatéréshez. Ha pedig valóban eltávozott és így a mi számunkra meghalt, kövessük hagyományunk kegyeletos szokását: gyujtsunk világot a halott után. És ha Isten letekint az égből, ne lásson itt kevesebb fényt, mint azelőtt.

Lássa a fény mellett a sötétséget is: a vergődő emberiséget, a megnyugodni nem tudó társadalmat, a testvérben ellenséget színiatoló tévelygőket! Talán megszanja a nagybeteg világot és elküldi az ő világosságát, a télben szíveket melegítő fényességet.

Dr. Bernáth Miklós
körzeti rabbi.

ÁTKÉPZÉSI ÉRTESÍTŐ

Országos Pártfogó Iroda

Sip-utca 12, II. emelet

A tágas, hosszú folyosó, mélyen le a lépcsősorig, zsufolásig megtelt. Nők, férfiak, idősebbek, fiatalabbak szorongának az ajtó előtt. A vezetőkön: dr. Nagy Tivadarnén és dr. Pásztor József tanáron kívül mintegy 10 alkalmazott dolgozik a szoroson egymás mellé tolt asztalok mellett s három-négy írógép is kattog, a helyiségek sarkaiban. De egész seregnyit tesz ki az önkéntes munkaerők száma s a forgalom annyira megnövekedett, hogy éppen a közeli napokban átköltözik a hivatal a Bethlen-ér 2. szám alá, egy sokkal tágasabb helyiségbe.

Most éppen egy amsterdami ur ül a vezető szobájában. Zelnik Róbert, a Tagblatt tudósítója, Richard Oswaldnak, a neves holland filmgyárosnak munkatársa. Hallott a pesti hitközség pártfogóirodájáról s hogy most itt jár, hittestvéri kötelességének tartotta felkeresni az irodát, hogy külföldi tapasztalatait közölje, összeköttetéseit, szolgálatait felajánlja. Felmenti, hogy Batáviában, ahol sok magyar él, egy ismerősének magyar vendéglője van, ahol magyar zsidó szakácsok, cukrászok elhelyezkedést találhatnak. De a filmszakmában is tudna munkaalkalmat szerezni. Dr. Nagyné köszönettel veszi az adatokat, pontosan feljegyez mindent, hogy alkalomadtán felhasználhassa.

A Tagblatt munkatársa után egy angol urra kerül a sor: mister Lewy, a Joint megbízottja. Tájékozódni jött. Mindent megnézett, figyelte, belemélyedt a pártfogóiroda munkájába s most a legnagyobb elragadtatásának ad kifejezést a látottak és tapasztalatok fölött. A következő összefoglaló tájékoztatót kapjuk:

Ami a pártfogóiroda munkájának méreteit illeti, naponta 100—120 új féllal folytatunk tárgyalást, megbeszélést s vesszük írásba kívánságaikat, személyi és egyéb adataikat. Körülbelül 50 levél érkezik naponta s ugyanennyit küldünk el a világ minden tájékára. Először is a külföldiek, átutazó menekültek és hontalanok ügyeinek intézése egyik legfontosabb teendőnk. E téren minden törekvünk, hogy ezeket a szerencsétleneket minél gyorsabban megfelelő helyre juttassuk, ahol nyugalmat, elhelyezkedést találhatnak. A mai napig nem kevesebb, mint 800 külföldi és hontalan továbbutaztatását intézte el és tette lehetővé pártfogóirodánk, természetesen, karöltve a Hicem Párisban székelő főintézetével, amellyel állandó összeköttetésben állunk.

Másodsorban, de nem kevésbé fontos teendőnk az átképzés nagyjelentőségű munkája. Ez a munkánk négy csoportra oszlik: 1. az előképzés, amelyben a kis-korúak már az iskolákban részesülnek; 2. a kiképzés, azaz a tanoncügy; 3. az átképzés a különböző — főleg az esti órákban folyó — tanfolyamokon, végül 4. a továbbképzés.

Az átképzés keretébe tartoznak a fémhártya szabás és varrás, autóvezetés és szerelés, edzés, hegesztés, motorkezelés, mezőgazdasági gépkezelés, vegyszeri kisipar, főzés, diétás konyha, baromfitegyezés, gyümölcsstermelés és konzerválás, bonbon- és desszertkészítés, lámpa-ernyőkészítés, csipkeverés, szemfelszedés, trikóvarrás, nevelőnői tanfolyam, szociális munka.

Ezek a tanfolyamok 3—4 hónapig tartanak, egy-egy tanfolyamnak állandóan 20—25 hallgatója van. Az eddig átképzettek közül már igen sokaknak sikerült új pályájukon elhelyezkedést találniuk. Megelégedéssel, sőt jogos büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy ezek a szellemi foglalkozásról ipari pályákra áttért kiképzetteink új területen kifogás nélkül állják meg helyüket...

Külön kell említést tennünk nyelvtanfolyamainkról. Harmincegy tanfolyamon tanítjuk a héber, angol, francia, spanyol és portugál nyelveket kezdők és haladók számára. A tanfolyamoknak egyenként átlag 20—25 hallgatója van. A kezdők tanfolyamai most nyertek befejezést s január 1-én új kezdő kurzusokat indítunk. Ezek a tanfolyamok állandó szakellenőrzés alatt állnak s megállapítást nyert az ellenőrzés során, hogy mindenütt gondos, alapos, szakavatott, igen eredményes munka folyik.

Feladataink közé tartozik a munkaközvetítés is. Ezideig körülbelül 5300-an kerestek meg bennünket munkaalkalom szerzése végett s körülbelül 1000-et sikerült is minden nehézség ellenére elhelyeznünk. Nem hallgathatjuk el azonban, hogy e téren roppant megnehezíti munkánkat a zsidó munkaadók rideg elzárkózottsága, amely annál érthetlenebb és indokolatlanabb, mert hiszen az ipari munkások alkalmazása terén a zsidótörvény semmiféle tiltó vagy korlátozó intézkedéseket nem tartalmaz. Ugyanezzel az elszomorító ridegséggel találkozunk a kereskedelemben is. Hiába részesíti a törvény kedvezményben a zsidó frontharcosokat és hadiárványokat, kereskedőink, mint munkaadók, nem élnek e kedvezménnyel s tömegesen, idő előtt bocsátják el üzleteikből frontharcos vagy hadiárva zsidó alkalmazottaikat!

A segélyezés és jótékony-ság ügyét új pályákra tereljük. A segítségre szorulókat új nyilvántartás alapján tartjuk a jövőben számon. Alapelve, hogy jótékony-ság helyett munkához juttassuk a család-

fenntartókat, hogy így a családvédelem szent és magasztos kötelezettségét a lehető legmegfelelőbb módon teljesíthessük.

A most említett munkakörünkkel és törekvéseinkkel kapcsolatban kell megemlítenünk a legújabbban létesült Hitelszövetkezetünket. E szövetkezt célja kitűzött méretben ugyanaz, mint az egész világon ismeretes és áldásos működést kifejtő Joint-é: kiséxisztenciák létét biztosítani; ilyeneket teremteni, hogy itthon megélhetéshez juttassunk, önállósításhoz segítsünk kisembereket. Módja: a szükségnek megfelelő hitel nyújtása, a legkedvezőbb feltételek mellett. Nem lehet eléggé hangsúlyoznunk, hogy mennyire fontos a nemes cél megvalósíthatása érdekében, hogy minél több részjegyzője legyen módosabb hittestvéreink közül a szövetkezetnek. Hiszen minden egyes részjegy a legkisebb kockázat nélkül egy-egy kiséxisztencia megteremtését segíti elő, ami viszont a bizonytalan sorsúvá tett magyar zsidóság megerősödését fogja eredményezni!...

Sokan fordulnak hozzánk pályaválasztási tanácsokért. Eddig mintegy 2500 embernek adtunk alapos és szakszerű képesség-vizsgálat alapján tanácsot, amivel sikerül helyes irányba terelnünk a pályaválasztást és elhelyezkedést. E téren különösen nagy munka vár még reánk, amelynek megértésében célul tűztük ki az egész ország zsidóságának megfelelő propaganda útján való beszervezését, felvilágosítását. Személyesen keressük fel a nagyobb vidéki központokat, hogy így közvetlenül tájékoztathassuk hittestvéreinket a követendő helyes útról. Ennek a propagandának volt első etappja Eppeler Sándor főtitkár szegedi előadása, amelyről az Egyenlőség részletesen beszámolt. December második felében indul meg erőteljesebben e propaganda...

A pártfogóiroda munkája állandóan felfelé ívelő irányt és egyre fokozódó eredményt mutat, ami legnagyobb bizonyítéka annak, hogy munkánk mindenben megfelel a kitűzött célnak és teljesen kitölti azokat a kereteket, amelyeket a reánk oly súlyosan nehezedő idők elénk szabtak. Ez magyarázza meg azt is, hogy napról-napra többen és többen jelentkeznek nálunk, ahonnan mindenki csak bizakodva és megnyugodva távozik, érezvén, hogy jó kezekbe tette le sorsát... Természetesen — hangsúlyozza informátorunk — a magyar állampolgárok átképzése és külföldi elhelyezkedése csak és kizárólag a fennálló törvények szerint történik. E törvények meglehetősen sok és súlyos akadályt gördítenek munkánk elé, reméljük azonban, hogy a zsidótörvény küszöbön álló revíziója megszünteti ezeket az akadályokat s lehetségessé teszi, hogy az átképzésekről és a külföldi elhelyezkedésről még intenzívebben gondoskodhassunk!

Kádárné Zahler Erzsébet penziója

HOTEL CORSO PENZIÓ

Budapest, IV., Váci-utca 12.

Elsőrangú otthon. Központi fűtés. Állandó lakónak lényeges kedvezmény. Fürdőszoba és telefonos szobák. A főváros központjában. Diéta orvosi felügyelet mellett

Kivándorlási értesítő

A legújabb kivándorlási terület: Japán. A Biancamano olasz hajón 570 zsidó menekült és 110 gyermek érkezett Sanghaiba. Szibérián át 120 zsidó menekült érkezett ugyanoda. A japán kormány semmiféle akadályokat a zsidó bevándorlás elé nem gördít.

Az angol zsidó jótékony és kivándorlási akció élére e héten Lord Baldwin volt miniszterelnök állott. Rádióbeszédet tartott, amelyben a következőket mondta:

— A zsidókérdés az egész világot érdekli. Az angol, skót és ír kereszténység nevében kérem a lakosságot, segítsen a zsidó emigránsokon. Tizezrenyi éhező tömeg vár tőlünk segítséget. Nem vagyok többé politikus és csak mint egyszerű angol polgár, kérem önöket, segítsenek ezeken az üldözött embereken, akik ha nem is honpolgáraink, de embertársaink. Első feladatunk, hogy legalább ötvenezer zsidó gyermeket áthozzunk Angliába. Felkérlek minden angol családot, aki teheti, jelentkezze nálam egy gyermek átvétele céljából. Számítok Németország támogatására is a borzalmas kérdés megoldásában. Én — fejezte be Baldwin beszédét — most mint kéregető szólok önökhöz. Én már nagyon sok ember kérélmét hallgattam meg az életben, én magam nem kértem még senkitől semmit...

Baldwin beszéde után megalakult a Baldwin Fond című segélyalap a zsidó emigránsok részére, melyet tízmillió fontra terveznek. A Canterbury-i érsek vállalta a Baldwin-alap diszelnökségét. A londoni lordmayor, Sir Frank Bowadell adta az első adományt, ezer fontot. Utána a Rothschildok tizezer fontos adománya következik.

Svájcban a zsidó menekültek száma elérte a tizenkétezeret. A svájci zsidó hitközségek vezetősége vezeti a segélyakciót. Háromszáz zsidó gyermek felvétele Bécsből svájci családoknál biztosítva van.

A francia kormány Páris mellett, Chelles városkában megnyitott egy zsidó emigráns tábor, melyben jelenleg 2400 menekült talált helyet. Az amerikai zsidók fedezik a tábor költségeit.

Newyorkban 1200 résztvevő jelenlétében ünnepi vacsorát rendeztek, ahol százezer dollárt gyűjtöttek össze egy északpalesztinai gyarmat megalakítására, mely Leon Blum nevét fogja viselni. Az asztalfőn Roosevelt elnök neje foglalt helyet, aki megnyitó beszédében kijelentette, hogy Amerikának tradíciója „segíteni minden emberen, aki bajban van”. Franciaország nagykövete, Saint-Quentin márkai beszédében Leon Blumot ünnepelte, mint korának egyik vezető államférfiát. „Franciaország támogatja a Leon Blumról elnevezett gyarmatot s egyúttal azt is bejelentem itt, hogy Franciaország Roosevelt elnökkel együtt igyekszik meg-

oldani a zsidókérdést és a zsidó emigráció problémáit.” Leon Blum Párisból üdvözölte a vacsora résztvevőit.

Hollandiában eddig 400 ezer forintot gyűjtöttek a zsidó menekültek javára. Az első adományozó a királyné volt 100 forinittal. Jelenleg harmincegyezer zsidó emigráns tartózkodik Hollandiában.

Elisabeth Bergner, a világhírű zsidó színésznő külön akciót kezdett Londonban elhagyott zsidó emigráns nők felsegítésére. Rothschild Antal báró házában Bergner szavalóestét rendezett, melynek eredménye 8500 angol font volt. Bergner a szavalóest végén ezeket mondta:

— A zsidóknak nem az a kötelessége a mai korszakban, hogy átkozódjanak, szomorkodjanak, vagy veszekedjenek, hanem az, hogy segítsenek. A zsidó szeretet és a zsidó hit segítsenek az üldözötteken és akkor teljesítették kötelességüket a történelem előtt.

Elisabeth Bergner szózatának elhangzása után Lord Traprain nagybirtokos kijelentette, hogy északangliai birtokán háromszáz emigráns zsidó gyermeket fogad be és nevel fel.

Eölvös kölcsönkönyvtár

Andrássy-ut 55. — Telefon: 126-113.

Magyar, német, francia, angol könyvek már a megjelenés napján kikölcsönözhetőek

Modern zsidó irodalom nagy választékban.

AMERIKA

Roosevelt elnök Warm Springsben négy óra hosszú tanácskozást folytatott a jelentéseire hazahívott római és berlini követekkel. A tanácskozás főpontja a zsidóság helyzete.

Newyorkban 52 különböző felekezethez tartozó vezető férfi és nő ideiglenes bizottságot alakított, mely felvilágosítással és az antiszemita akciók valóságos hátterének feltárásával akar a vak zsidógyűlölet ellen harcolni. A bizottságban helyet foglal Harold Jakes belügyminiszter, Herbert H. Lehmann, Newyork állam kormányzója, Al Smith, a volt newyorki kormányzó, William Green és John L. Lewis, az amerikai munkásság és ipar vezető férfiai.

Berlini jelentés szerint a németországi amerikai konzulátusokon 160 000 német zsidó kérvénye fekszik, akik az Egyesült Államokba kérnek beutazási engedélyt. Egyedül Berlinben 60.000 a benyújtott kérvények száma és ehhez naponta 500 újabb kérelem érkezik. A kérvényezőknak legalább 3 évig kell várakozniuk, amíg sorra kerülnek. Az évi bevándorló-kvóta 27,370.

NISZEL orth. kóser étterem

Új helyisége **VI., Révay u. 14.** Telefon: 129-601 124-031
EBÉDET HÁZHÓZ IS KÜLDÜNK

Gyermekekrühák, cipők, kötöttárak

nagy választékban

Szekely Jenő cégnél, Petőfi Sándor-utca 9. és Váci-utca 7.

Miss Frances Perkins munkaügyi miniszter most foglalkozik olyan szervezet megteremtésével, mely a menekültek szakszerű kiképzését és letelepítését előmozdítaná.

AUSZTRÁLIA

Lyons ausztráliai miniszterelnök a camberrai szövetségi parlament november 30-iki ülésén bejelentette, hogy az ausztráliai kormány elhatározta, hogy a következő 3 éven belül 15.000 menekültet fogad be. A vonatkozó rendeletet Ausztrália valamennyi politikai pártja jóváhagyta.

Melbourneban a zsidóság nagygyűlést tartott, melyen Sir Isaac Isaacs volt fő kormányzó elnökölt. A nagygyűlésen felolvasták a belügyminiszter nyilatkozatát, mely szükségesnek jelenti ki a menekültek érdekében egy olyan szervezet megalkotását, mely felkutassa azokat a területeket, melyeken a menekültek a mezőgazdaság és ipar folyamatába bekapcsolhatók.

ÚJ „SENKI FÖLDJE”

Szlovákia és Magyarország között — minél Londonból jelentik — az új „senki földjén” 4-500 kiűzött zsidó tartózkodik.

Brüsszeli jelentés szerint a német-belga határon a belga csendőrség öt zsidóra bukkant, akiket minden pénz és igazoló irat nélkül tették át a határon.

A svájci-német határon naponta tragikus jelenetek játszódnak le, mert német zsidókat, akik menekülni próbálnak, visszaküldik. A határt igen erősen őrzik. Egy határmenti falu lakosságának kérelmére és költségére megengedték, hogy egy kimondhatatlan nyomorban lévő német zsidó házaspár Svájcban maradhasson.

Pozsonyi jelentés szerint napról-napra nő azoknak a nyomora, akiket áttettek a határon. A pozsonyi hitközség butorszállító kocsikban, sátrakban helyezi el a szerencsétleneket, de mégis százával állnak a határ mentén lefagyott lábakkal, lefogyva, a legkülönbözőbb betegségektől gyötörve, bebozsájtásért koldulva. Néhány hetes csecsemőtől 80 éves aggastyánig minden korosztály képviselve van, sőt több csecsemő is született már, de sok a halottak száma is. November 26-án a végleges határt két kilométerrel kitolták és ennek folytán 460 kiűzött zsidónak le kellett bontania a bódéját és odébb helyezni. A pozsonyi zsidóság minden emberileg lehetőleg meglett, hogy ezt a nyomoruságot enyhítse.

FRANCIAORSZÁG

Az ORT, a zsidóságnak földművelésre, kézművességre és iparra való kiképzésével foglalkozó nemzeti szervezet a délfranciaországi Bordeaux mellett mezőgazdasági települést létesített németországi menekült zsidók részére. Dr. D. Lvovitch alelnök most bejelentette, hogy ennek a településnek a megnagyobbításával foglalkoznak, mert a 25 menekült családdal megindított település

Már nem panaszkodnak a férfiak! Williams borotvaszappan (SHAVING-STICK)

Megállapodtak már a számos borotválkozási lehetőség közül

Még a legborostásabb arcú is kisimul tőle. — Kapható szaküzletekben

eddig a legeredményesebb kísérletnek bizonyult Nyugateurópában. A terv szerint a telep közelében oktató-farmot rendeznek be. Egy-egy családnak a falun való letelepítése 4—500 fontba kerül (kb. 10—13 ezer pengő).

Az ORT egyéb országokban is élénk tevékenységet fejt ki. A különböző szakiskolákat 10.000 ifjú és felnőtt látogatja. Franciaországban megduplázódott az átképzés alatt állók száma, az osztrák menekülők oda-özozlése folytán.

J. H. Levey ezredes, az angol bizottság elnöke most tért vissza Berlinből. Az ottani iskolák angol patronátus alatt működnek. Berlinben 250 növendék volt, de 30 kénytelen volt a szüleivel együtt a birodalmat elhagyni. Ezek nagyrészt azonban már lengyelországi ORT-iskolákban helyezték el.

AZ EGYENLŐSÉG KÜLFÖLDI BARÁTAINAK ÉRTESÍTÉSEI

A mexikói határon él Erdősi Zoltán magyar zsidó hittestvérünk. Pontos címe: Calxico, Avenue Madero 370. Az Egyesült Államoknak ezen a legdélibb részén, melyet „Valy-Imperial”-nak neveznek, közlése szerint huszonöt zsidó család él. A terület négy-

szer akkora, mint Magyarországé. Rajta kívül Richter Mór hittestvérünk is ugyanabban a városban lakik. Erdősi Zoltán azt is közli velünk, hogy mexicói területen Tijuana városában a következő magyar zsidók élnek: Weisz Sándor (Tijuana B. Calif, Mexico), továbbá Deutsch Imre (Tijuana, Apartado 71). Nogales városában él Goldschmidt Sándor és Krausz Imre. (Nogales, Sonora, Mexico). Ezek a zsidó családok még jómódúak és egy baráti kört alkotnak.

Federer Sándor Hollandiából közli velünk a következőket:

Mittdelburg holland városban van egy Hotel van Heil című szálloda és étterem, melynek keresztény tulajdonosa nagy szeretettel viseltetik zsidó hittestvéreink iránt. Zsidó vendégei számára héber imakönyvet készít asztalukhoz és az útutazó szerencsétlen emigránsok részére a katolikus hotel-tulajdonos imakönyveket és imaszíjakat szerzett be. Federer Sándor azt is közli velünk, hogy a múlt vasárnap egész Hollandiában az uccán gyűjtöttek a zsidó menekültek részére, elsősorban keresztény hölgyek, rendkívüli anyagi sikerrel.

A magyar zsidók első kongresszusa

Írta: Dr. BÜCHLER SÁNDOR egyetemi m. tanár, keszthelyi főrabbi

A magyar zsidóság első egyetemes ülése I. Ferenc József királyunk Laxenburgban, 1868 július 30-án kelt határozatával Pestre rendeltetvén, 1868 december 14-től 1869 február 23-ig Pest vármegye székházában ülésezett. E kongresszus szomorú emléke, hogy darabokra törte a magyar zsidóság egységét, mivel azóta oszlott meg kongresszusi, orthodox és status quo ante pártokra.

Nem a gyűlés lefolyását akarom ismertetni, hanem egyedül azt, hogy mi volt összehívásunknak tulajdonképpeni rugója, amit mostanáig nem derítettek fel.

A pesti hitközség memorandum Eötvös báróhoz

Az 1867-iki kormányzást megelőző tél-utóján báró Eötvös József vallás- és közoktatásügyi miniszter bizalmas megbeszélésre magához kérte dr. Hirschler Ignác orvost, a pesti izraelita hitközség elnökét, kinek szélesvonalú műveltségét, goethei lelkületét nagyrabecsülte. Titokban maradt eszmecseréjük következménye az volt, hogy a miniszter nemsokára kérdést intézett a pesti izraelita hitközséghez a magyar zsidók óhajáról. A felelet szellemi irányítója Hirschler dr. volt. A hitközség ebben a válaszában hangsúlyozta, hogy az egyenjogusítást fölöslegesnek tartja kívánságai közé sorolni, mert az emancipáció nem a zsidóságot érdeklő ügy, hanem az ország és nemzet ügye ez, a polgárosítás törvényben való biztosításával ugyanis az ország és

nemzet java nyer előnyösen. A pesti hitközség nem az emancipációt kérte, mely évtizedek óta élénken foglalkoztatta a közvéleményt, hanem felhívta a miniszter figyelmét a hitközségekben mutatkozó tarthatatlan állapotokra, melyek nélkülözhetetlenné teszik a hitközségeknek az államhatóságokhoz, a hitközségi tisztviselőknek a hitközségekhez való viszonyának megállapítását, valamint, hogy az egyes hitközségi tagok mily mértékben folyhatnak be a hitközségi ügyekbe és az előjárók választásába.

Az első szervezeti szabályzat

Néhány héttel azután, hogy a magyar országgyűlés megalkotta az 1867:XVII. törvénycikket, mely az izraelitákat polgári és politikai jogok gyakorlásában az ország keresztény lakosaival egyenjogu polgárokká tette, a pesti izraelita hitközség említett kézirata nyomán báró Eötvös József a magyar zsidóság kebeléből bizalmiférfit hivatott egybe, akik kidolgozták a kongresszus tanácskozásának anyagát, a hitközségi, szervezeti és iskolaügyi szabályzatokat.

Emancipáció és hitközségi igazgatás

Emancipáció és hitközségi igazgatás nem ok és okozat, nem alap és felépítmény, hanem egymástól távol álló dolog. Horváth Boldizsárnak, az akkori igazságügyminiszternek, ennek a szintiszta liberális államférfiúnak az volt az álláspontja, hogy a zsidók egyenjogusítását fölösleges külön törvénybe foglalni, hanem a vallás szabad gyakorlását biztosító törvényt kell teremteni, mely kimondja, hogy a vallás szabad gyakorlásával vele jár a polgári s politikai jogok gyakorlása is. Ezzel a törvénnyel, noha nem lett volna speciális zsidó törvény, a zsidók az emancipációval együtt meg-

kapták volna a későbbi, 1859-iki recepció elemeit is. Horváth Boldizsár elgondolásának megvalósításával meg lett volna az összefüggés a polgárosítás és a vallásos élet kormányzásával foglalkozó kongresszus közt.

Ennek a törvénynek megalkotására nem került akkor se sor, így tehát feltehető, hogy mégis min alapult az emancipációnak a vallási jellegű egyetemes gyűléssel való összekapcsolása?

Községek és hitközségek

Amit a pesti hitközség emlékiratában kiemelt, hogy a hitközségekben tarthatatlan állapotok voltak, nem magyarázat. Ezek az állapotok azért voltak abban az időben, mert a ghettó, noha a polgárosító törvény erejével ugyan még nem, de a valóságban mégis megszűnt már. A ghettóban — ezen szó az emancipációt megelőző kort jelöli — a zsidók nem hitközséget, hanem községet alkottak, a Communitas Judaeorum, ahogy okmányaink a ghettószázadok gyűlekezetét nevezik, nemcsak a hitélet feladatairól gondoskodott, hanem közigazgatási teendőket is ellátott, egyik szerve volt a vármegyei közigazgatásnak. Az elnök ugyanaz volt, mint ma egy politikai kis- vagy nagyközség bírāja, a rabbi pedig a kis- és nagyközség plébánosa, aki egyben a zsidó törvények szerint bizonyos esetekben a judikaturát gyakorolta. Mennél

POLLÁK SAROLTA

kozmetikus

Andrássy-ut 32.

Szépségápolás, hajszálak, szemölcsök végleges kiirtása villannyal.

MIRACLE szépségápoló szerek. „MIRACLE” szőrtelenítőszer (felesleges hajszálak eltávolítására) szétküldése utasítással.

KOZMETIKAI ÁTKÉPZÉS

leggyorsabb, legmodernebb alapon

jobban közeledett a végéhez a ghettó, annál inkább szűkült az elnök hatásköre és annál ritkábban fordult elő, hogy a rabbi ítéletet hozott s hajtott végre. A hatáskörök megsemmisülése, illetőleg megrövidülése, az átmenet a régi helyzetből, a közigazgatási, hitéleti s bíraskodási zsidó ügykör évszázadokig tartott összenövéséből abba a korba, mely a zsidó gyűlekezetek tevékenységi körébe kizárólag a hitélet megmunkálását helyezte, okozta a zsidó gyűlekezetekben a rendetlenségeket. Ezek a zavarok tehát nem okolhatják meg, hogy dr. Hirschler irányításával a pesti hitközség kezdeményezésére miért hívták egybe a polgárosítás törvénye után a hitélet terére tartozó kongresszust.

— A szegény sakter lánya című felhívásunkra adakoztak: Schwartz Rezsőné Szentgotthard) 10 P, Deutschné (Siófok) 10 P, Singer József (Kománd) 5 P, Neumann és Ungár (Mucsony) 5 P, Guttmann Sándor (Sellye) 5 P, Friedmann Samuné 2 P, Lampel Dezső (Békésgyula) 3 P. További adományokat kizárólag Slamovits Emma, Szabadhidvég címre kérjük.

Nemzetközi pálya a — kozmetika

Kiképez: Fehér Jolán Kozmetika, Bazilikával szemben, Vilmos császár-ut 15a. Telefon: 113—370.

BIRÓ PÁL

Bennünket a Biró Pál személyével kapcsolatban felmerült ügynek sem a tényállási része, sem az anyagi, sem a bünyői, sem a parlamentáris, sem a közéleti erkölcsi vonatkozásai nem érdekelnek. Bennünket az egész Biró Pál-féle ügyből kizárólag az érdekel, hogy az egész jobboldali sajtó a nyakunkba akarja varrni Biró Pált és a vele kapcsolatos ügynek az egész ódiumát és ez a sajtó az örök „zsidókérdés”-t most Biró Pál ügyével kapcsolatban akarja ellenünk kiélezni. Ez ellen a leghatározottabban tiltakoznunk kell. Biró Pállal és az ő ügyével semmiféle azonosságot, vagy kapcsolatot vállalni nincsen módunkban és az ilyen összefüggés felvetésének a lehetőségét is el kell hárítanunk. Biró Pál már *harmincöt évvel ezelőtt kitért*, megszakított velünk minden közösséget és ez alatt a harmincöt év alatt szinte semmi egyebet nem tett, mint a legnagyobb erőfeszítéssel arra törekedett, hogy zsidó származását elfeledtesse, hogy eltüntessen minden nyomot, amely származására utalhatott volna. Ebben a lázas igyekvésében odáig ment el, hogy nemrég hírlapi nyilatkozatot is tett közzé, melyben kijelentette, hogy édesapja osztrák, antiszemita és Lueger-párti volt. Mi már harmincöt évvel ezelőtt lemondunk Biró Pálról, de ő is lemondott rólunk, és az elmúlt harmincöt év alatt Biró Pál semmiféle kérdésben nem vállalt szolidaritást velünk, amely a zsidósággal kapcsolatban felvetődött. Ezzel szemben mi sem voltunk hajlandók semmiféle szolidaritást vállalni övele.

Ha ma Biró Pál személye, vagy bármely cselekedete a nyilvánosság homlokterébe került, és ha abból bármiféle irányban kedvezőtlen következtetést lehet levonni, úgy semmi helye sincs annak, hogy ezt a kétoldalról már harmincöt évvel ezelőtt véglegesen és radikálisan elszakított köteleket újból felélesszék és zsidókérdés váljék annak a Biró Pálnak az ügyéből, aki harmincöt éven keresztül egyebet sem tett, mint harcolt, küzdött az ellen, hogy őt a zsidósággal kapcsolatba hozzák és akinek minden cselekedete a zsidósággal való összetartozás elhomályosítására és elfeledtetésére irányult.

Amint mi a Biró Pál-féle hitehagyott zsidókból akkor sem kértünk, amikor az ő személyi, gazdasági és politikai, egyéni és közéleti tekintélyt és sulyt, társadalmi előkelőséget jelentett, úgy nem kérünk belőlük akkor sem, amikor szenzációk központjába kerülnek. Amint nem kellett nekünk a fény, mely Biró Pált közéleti, gazdasági és politikai tevékenységéből esetleg a zsidóságra áradhatott volna, úgy nem fogadhatjuk el az árnyékot sem, amely esetleg egyik-másik ténykedéséből reánk vetődhetnék. Nem lehet a hitehagyottakkal azt a kétszínű játékot folytatni, hogy mindaddig, amíg a hitehagyott hasznót, nyereséget jelent, addig ezt a hasznót és nyereséget annak a felekezetnek a javára könyvelik el,

amelybe a hitehagyott átlépett, de mihelyt kár és erkölcsi elítélés származhatik az egyéniségéből, vagy ténykedéséből, akkor ezt azonnal a zsidóság terhére írják. Biró Pál és a többi előkelő társadalmi állású hitehagyott nem „zsidókérdés” a sikereiben, a felemelkedésében, az élete és karrierje delelőjén sem. De nem válhatik zsidókérdéssé tévedéseiben, mulasztásaiban és balsikeriben sem. Mi mindenkiről, aki elhagyja a zsidó hitet, *nyomban a hitehagyás pillanatában lemondunk* és ha ez a lemondásunk kiterjed azokra az előnyökre is, amelyeket az illetőnek a helyzete jelenthet, akkor ez a lemondás azokra a hátrányokra is vonatkozik, amelyek vele szemben esetleg a jövőben kapcsolatosakká válhatnak.

Ennyit akartunk elmondani abban a tekintetben, hogy mért tartjuk igazságtalannak és méltánytalannak a jobboldali sajtónak azokat a ríktó és sorozatos támadásait, melyek a Biró Pál-féle ügygel kapcsolatban a magyar zsidóságot érik. Ebből az ügyből azonban tanulságot vonhatnak le azok is, akik ma, ijedségükben és pánikhangulatukban olyan tömegesen sielnek a rabbi hivatalokba, hogy vagyoniukat, pozíciójukat és egyéni biztonságukat megmentésük. Ime, vegyék tudomásul ezek a szökevények, hogy a hitehagyásukkal csak abban az értelemben szűnnek meg zsidóknak maradni, amelyben a zsidóság az ő számukra előnyt jelentene. Kilépnek a zsidó közösség meleg testvériségéből, elvesztik a zsidó hozzátartozókat, a zsidó barátokat. De nem szűnnek meg zsidóknak maradni a gyűlölködés szempontjából, amely elfogadja tőlük az előnyt, a hasznót, addig, amíg az ő tevékenységük haszonnal és előnnyel jár, de rögtön megteszik zsidónak, rögtön ellene fordulnak, mihelyt balszerencse éri őket. A Biró Pállal kapcsolatos antiszemita támadások szolgáljanak tanulságul és intő példaul azoknak, akik azt hiszik, hogy a rabbi hivatal sorszámaival a zsebükben már megváltották mindazokat a hátrányokat, amelyek egy antiszemita politikai hangulatban őket érhetik...

Az Egyenlőség 1939. évi naptár-évkönyve január havában rendkívül gazdag tartalommal jelenik meg.

Minden előfizető, aki előfizetésével januárban hátralékban nincs, ezt az évkönyvünket ingyen kapja.

Az Évkönyv tartalmából kiemeljük a naptár-részt, a zsidó ünnepek magyarázatát, a zsinagógai szokásokat, az év történetét. Novellák, versek, tanulmányok egész sorozata tartja az évkönyvünket, mely eseménye lesz a magyar zsidó irodalomnak.

Minden előfizető, aki a januári előfizetési díjjal nincsen hátralékban, ingyen kapja meg évkönyvünket.

— SEGÍTSÉG! Hajótörött volt ausztriai nagykereskedő, magyar állampolgár, kérem a nemesszívű hittestvéreket, segítsenek rajtam. Legkisebb adományt is tört szívem minden hátlájával fogadok. Adományokat a kiadóhivatal továbbítja.

Megszűnnek az összes német zsidó hitközségek

A német zsidóság életében rendkívüli változások állnak küszöbön. A Havas ügynökség jelentése szerint a hatóságok *elálltak* attól, hogy sárga foltot rendeljenek el a zsidóknak és gettó-területeket sem fognak megállapítani, kivéve Berlin néhány utcáját. A nem-zsidó üzletekben szabad lesz január 1. után zsidóknak is árut eladni, ott ahol zsidó kereskedők nincsenek. A kávéházakba és szállókba is januártól fogva beléphetnek. A Havas ügynökség szerint ez azt jelenti, hogy a német zsidóságnak az utolsó hetekben annyira felbolygatott élete bizonyos *nyugvópontra jutott*.

Beavatott körökből közlik, hogy csak a német zsidó központi képviselő, az ugynevezett *Reichsvertretung* fog megmaradni a zsidó intézmények közül. Az összes *hitközségek* megszűnnek és minden zsidó ennek a Reichsvertretungnak lesz a tagja, mely a zsidóság hitéleti, jótékonyági és kivándorlási szükségleteiről központilag fog gondoskodni. Megszűnnek a különböző egyesületek is: a *Hilfs-Verein*, a *Central-Verein* (negyvenezer tag), a zsidó Nőszövetség (ötvenezer tag), a palesztinai hivatal, a zsidó Frontharcos Szövetség (huszonhatezer tag). Az orthodox hitközségek beleolvadnak a Reichsvertretungba. A német zsidóság körében ettől a kiadandó rendelkezéstől azt várják, hogy a zsidó vallási élet, amely november óta szünetel, újra meginduljon és az istentiszteletek újra megkezdődjenek.

A berlini zsidókórház bejelentette, hogy *működését kénytelen megszüntetni*. A Hilfs-Verein jelenleg nem tudja a kivándorlók költségeit fedezni és a *népkonyhák is sulyos bajba kerültek*.

— Sulyos gyász érte a csekélyszámu jászkarajenői orth. izr. hitközséget. Egy igazi „ésesz chájil”, Weiner Rudolfné fiatalon, kinos szenvedés után visszaadta nemmes lelkét Teremtőjének. A temetésen koporsóját a férjen és hat árvánmaradt gyermekén kívül hitközségének apraja-nagya vette körül. Szem nem maradt szárazon, mikor a megboldogultnak sógora és a hitközség dájnya ecsetelték az igazi zsidó asszony és anya mintaképét és erényeit.



MARTIN BUBER:

A MOCSÁR TITKA

CHASZIDEUS MESE

I.

Valaha, amikor Lengyelországnak még királyai voltak, minden földesur korlátlan hatalommal uralkodott a maga földjén. Azt tehette, ami jólesett neki, büntethetett, elítélhetett, kegyelmezhetett. Akkoriban történt, hogy egy kicsiny faluban a zsidó bérlo nem tudta földje bérét a földesurnak idejében megfizetni. A földesur várt egy évig, közben persze egyre nőttek a kamatok és végezetül felszaporodott az adósság négyszáz rubelre. A zsidó nem tudta fizetni — s egy napon a földesur feleségével és gyermekeivel együtt börtönbe csukatta. Ugy határozott róluk, hogy sok-sok évig börtönben sanyalódjenek, száraz kenyéren és vizen éljenek, napfényt sohase lássanak többé.

Később mégis meggondolta a földesur, hogy hiszen azzal nem térül meg a pénze, ha a zsidó a börtönben éhenhal, hát mást határozott. Meghagyta az ispánjának, hogy a rabot és egész családját bilincsbeverten hurcoltassa végig minden szomszédos városban, minden városban doboltassa össze a népet és olvassa fel előttük a földesur határozatát, amelyet tollba mondott és ellátott földesuri pecsétjével:

— Ha nem akad zsidó, aki ezeket a foglyokat háromszáz rubellel kiváltja, egy hét múlva agyonvertem őket.

Az ispán szót fogadott: a rabot és családját megbilincselten vitte a szomszéd városokba, mindenütt megverette a dobot és felolvasta az egybegyűlt népség előtt a földesur felhívását. A rab családja pedig mindenütt sirva könyörgött a városbeli zsidóknak, hogy könyörüljenek rajtuk és váltsák ki őket, mert a földesur egészen bizonyosan megöleti mindnyájukat. Az emberek mindenütt részvétellel és sóhajtozással hallgatták a siránkozást, de hogy-hogy nem, egy sem akadt a leggazdagabb emberek között sem, aki a váltságdíjat lefizette volna. A foglyok siránkoztak. Az emberek fejüket csóválták és mentek a dolguk után.

II.

Élt pedig akkor a szomszéd városban egy egyszerű és szegény fiatalember, aki szolgálja volt egy gazdag urnak és szolgálati éve alatt százötven rubelt takarított meg magának. Mikor ez a szegény fiu meghalott, hogy elérkezett a foglyok kiváltásának határideje és hogy másnap meg kell halniok, megtelt a szíve részvétellel és elhatározta, hogy feláldozza egész megtakarított pénzét és megváltja őket a haláltól. De mert az egész vagyona csak a felét tette ki a kiszabott váltságdíjnak, arra szánta el magát, hogy egy szegény leányhoz fordul, aki éppen úgy, mint ő, szegényen, szolgálsorsban élt és éppen százötven rubelt takarított meg magának. Elment hát ehhez a fiatal leányhoz és így szólt hozzá:

— Édes lelkem, én elhatároztam, hogy minden megtakarított pénzem az azoknak a szegény embernek megmentésére áldozom fel. Hallgass rám, tégy te is így a pénzeddel. Tudod, mi egyszerű emberek vagyunk és soha sem tettünk semmit, ami az Urnak tetszett volna. És minthogy most az Isten, áldott a neve, alkalmat ad rá, hogy valami neki tetszőt műveljünk, hadd éljünk ezzel a ritka alkalommal.

A leány rögtön elhozta összekuporgatott pénzeszközét és így módon történt, hogy a szegény ifju kifizette az ispánnak a teljes

váltságdíjat, háromszáz súlyos rubelt, a foglyok szabadokká lettek és boldogan tértek haza otthonukba.

Ekkor így szólt az ifju a leányhoz:

— Nekünk is halált kell adnunk az Istennek, mert ezt a cselekedetet véghezvittük. De mert te reám hallgattál és feláldoztad minden pénzedet, most már az én kötelességem, hogy rád gondot viseljek. Hallgass rám: a szomszéd városban lakik a nagybátyám. Ha mi ketten elmegyünk hozzá, bizonyára mindent megtesz majd, hogy nekünk valami állást szerezzen. Jó lesz?

A leány beleegyezett s ők ketten még aznap összekötötték mindenüket, amijük volt két kis batyuba és utrakeltek a szomszéd város felé. Gyalog mentek a hosszú országúton és estefelé egy fogadóhoz értek. Ugy gondolták, itt töltik majd az éjjelt.

III.

Az égből azonban nagy-nagy ujjongás támadt e két egyszerű és szegény fiatal lélek alázatos tette láttára. És a Bál Sémnek nyomban megparancsolták odafentről, hogy menjen a fogadóba, melyben a két vándor megszállott, vigyen fényes lakodalmi ruhát az ifjunak és a leánynak és adja össze őket Israel törvénye szerint. A Bál Sém követte a parancsot. Pompás nászruhákat vásárolt, azonnal utrakelt és ugyanazon este kelve elérkezett a fogadóba. A gazda mély hódolattal fogadta és szólt:

— Mester, töltsd nálam az éjszakát!

A Bál Sém belépett és a fogadós kiválasztotta számára legszebbik szobáját.

Azonnal magához hívatta a fogadóst és meghagyta, hogy készíttessen gazdag nász-lakomát, mert még ma éjszaka összehesket itt a fogadóban egy fiatal mátkapárt. A fogadós hajlongott és munkához látott. A vőlegény és menyasszonyon kívül tíz menyegzői vendég számára készült a lakoma és a gazda úgy belemelegedett a nagy munkába, hogy azt sem kérdezte, hol az a vőlegény és menyasszony.

Ezalatt történt, hogy az ifju és a leány megérkeztek a fogadóhoz és leültek oda-künn, hogy kissé megpihenjenek. Mikor azonban a gazda és a háznép lázas készülődését látták, felajánkoztak, hogy majd segítenek, hiszen mindketten megszokták a konyhán, meg a ház körül való munkát. Gondolták, hadd vegyék nekik is hasznukat, azután majd egy falat kenyeret és szállást kérnek fizetés helyett. Az ifju a gazdának segített, a leány a konyhában kapott munkát, sütött, főzött, dagasztott. Pár óra múlva már jelenthette a fogadós:

— Mester, a nász-lakoma készen áll.

A Bál Sém megkérdezte, sok idegen vendég van-e a fogadóban?

— Senki sincs ma itt — felelte a fogadós — csak odakünn egy szolgáló, meg egy konyhai szolgáló.

— Hozd ide őket — szólt a Bál Sém.

Akkor, ahogy bejöttek a szobába, felvettette velük az aranyos nászruhát és leültette őket maga mellé. Elmondta nekik, hogy hamarosan megszerez az esküvőjük is. Közeledett az éjszaka, az ifju és a leány ott maradtak a Bál Sém oldalán. Hirtelen kocsirobogás hallatszott, fogatok és szekerek érkeztek a ház elé. Hét vendéget hoztak, hét titokzatos és előkelő idegent. Most a mesterrel, a vőlegénnyel és a fogadóssal éppen tízen voltak férfiak, mint ahogy esküvőnél szokás. A fo-

gadós roppantul csodálkozott. Mert a hét vendég a hét szent patriárcha volt: Ábrahám, Izsák, Jákob, Mózes, Áron, Dávid király és Illés próféta.

A Bál Sém mondta az esküvői áldást és azután valamennyien asztalhoz ültek, ettek, ittak és mindenkinek szíve örömmel tele volt. A nász-lakoma után pedig, mint ahogy szokás, megkezdődött a nászajándékok nyilvános felajánlása. A fogadós hallgatott és bámulva nézte mindezt: már látta, hogy ami itt történik, földöntúli hatalóm csodája. Az egyik vendég hangosan kiáltotta:

— Én a földesurnak, a grófnak legszebb ökreit adom az új párnak. Ez az én nászajándékom.

Egy másik vendég szólt:

— Én az öreg grófné drágaköves ékszerdobozát adom az ifju párnak. Ez az én nászajándékom.

És Bál Sém szólt:

— Én ezt a fogadót adom az ifju párnak, örök időkre. Ez az én nászajándékom.

Aztán elmondták az asztali áldást, a vendégek elbucsuhtak és elrobogtak. Csak az ifju pár meg a Bál Sém maradtak a fogadóban. A fiatal házaspár azt gondolták, hogy az ajándékok felajánlása tréfa volt, vagy álom. Mert hiszen nem volt semmiük sem a világon.

IV.

Történt pedig, hogy a grófnak, a falu földesurnak egyetlen fia, aki ekkor tizenöt éves volt s akit apja mindenkinél jobban szerette, két nappal a mi vándoraink esküvője előtt nyomtalanul eltűnt. Az öreg gróf csaknem esztét vesztette a fájdalomtól. Átkutatták az egész vidéket; hasztalan, a gyermek nem került elő.

A fiatalember pedig az esküvője utáni reggelen így szólt a házigazdájához:

— Arra kérem kegyelmedet, adja kölcsön a szekereit egy napra. A szomszéd városkában lakik a nagybátyám: hozzá igyekszem. Talán tud számomra valamilyen állást, hogy a feleségemet eltarthassam. De hamar fordulok és visszahozom kegyelmednek a kocsiját.

A fogadós elgondolkozott, látta, hogy a Bál Sém mennyire pártfogásába vette a fiatalembert, hát ő sem tagadhatja meg kérését. A fiatalember utrakelt a város felé.

Utközben egy hidon mély mocsár felett kellett áthajtania. És amint odaért, hirtelen elhaló kiáltást és nyögést hallott a hid alól. Meghökken, lefutott a hid alá; tisztán látta, hogy egy gyermek feje emelkedik ki a mocsárból. A gyermek eszméletlen volt és még élt és fuldoklott. Lázasan vetette magát a mocsárba és hosszas kínlás után sikerült a gyermekkel partot érnie; ott megtisztogatta a sártól és ruhát adott rá a magából. A fiúcska lassan-lassan magához tért.

— Jó ember, — mondta csendesén — én a földesur fia vagyok. Atyám három nap óta kerestet mindenfelé, tudom. Vigyél el az édesapámhoz, boldog lesz, ha viszontláthat. Azzal megmutatta az utat a földesur kúriájához. Az öreg gróf öröme határtalan volt. A kisfiu azonban hangosan kiáltotta:

— Édesapám, édesanyám, ha nincs ez a zsidó, én már nem élek.

A földesurék megindultan hallgatták.

— Hogyan jutalmazzuk meg ezt a derék embert, kérdezte a grófné? A földesur a fogadót ajándékozta neki örök időkre, a felesége az uradalom legszebb ökreit. A fiúcska nagyanyja, az öreg grófné pedig — mit gondoltok? — a gyémántos, gyöngyös ékszerládikáját adta oda az unokája megmentőjének.

Igy teljesedett be a csodálatos nász vendégeinek minden ígérete. Az ifju házaspár pedig boldogságban és örömben élt mindvégig. Az ő érdemük és emléküik legyen vezetők minden atunkon — úgy legyen! Amen...

KURIÓZUMOK

Holdszentelés a belzi csodarabbi udvarán

Jomkippur előnapján történt, kevéssel a nagy belzi rabbi halála előtt. A környék minden irányából a jámborok ezrei utaztak Belz felé. A vasut igazgatósága külön kocsikat és kedvezményes jegyeket bocsátott a zarándokok rendelkezésére. Alig indult meg a vonat, az utasok hozzáfogtak az étkezéshez. Pálinka, hal és hus került terítékre és amint a chaszideusoknál szokásban van, mindenki valamennyiük elemózsiájából lakmározhatott.

Már a távolból feltűnt két impozáns épület, a környék egyetlen szép épületei: a zsinagóga és a rabbi palotája. A zsinagóga várhoz hasonlít, negyvennyolc köromozattal koszoruzva a teteje. A háború előtt ezek az oromzatok arannyal voltak bevonva, de az orosz invázió megfosztotta őket ékességüktől. Hatalmas tömegben hagyták el a chaszidok a vasuti kocsikat és vonultak az állomástól a város felé.

A rabbi udvara nagy, négyszögű térséget zár be, egyik oldalán a hatalmas zsinagóga és a Bét-Hamidras, másik oldalán a kétemeletes lakóház emelkednek. A teret az ide-oda járkáló hivek egészen ellepik. A vicsorára is alig marad már idő, a minchát is el kell mondani, meg is kell fürdeni. Így hát nincsen veszíteni való idő. Belépünk a nagy terembe, melyben terített asztal vár. A tolongás óriási. Az asztalfőn a rabbi ül, hosszuhaju, lengőszakállu, tiszteletgerjesztő jelenség. Haja olyan mélyen a homlokába csüng, hogy élestekintetű szemeit alig látni. Az ételmaradékok széjjelosztása és a tóra magyarázása rövid idő alatt pereg le, hiszen jomkippur előnapja van. Ezernyi ifju szorong az asztal körül, akik feszült tekintettel figyelnek a rabbi kézmozdulataira. Mindenki szeretne tőle egy tóraigét hallani. És mikor az ételmaradékokat a jelenlevők között kiosztották, megszámlálhatatlan kéz emelkedik fel, hogy a rabbi megszólalására bírják.

A szürkület nőttön-nő. Kolnidré órája közeledik. A rabbi megáldja házanépét, külön a nőket, külön a férfiakat. Öreg, fiatal asszonyok, fejükön fehér kendővel, karjaikon gyermekkel jönnek sorjában. A rabbi hangja reszket, halk zokogást lehet hallani. Sajátkezűen gyújtja meg a viaszos mécseket, melyeknek lángja az egyszerű szobát sárgásan világítja meg. Mikor az ünnepi termet elhagyja, az asszonyok menete követi őt.

Belznek csaknem valamennyi asszonya ott volt, hogy vigaszt és áldást nyerjenek.

A halkan zokogó rabbi hangján megszólal a tanítás. *Vezekeljenek, neveljék gyermekeiket jámborrrá és legyenek jók.* Időközben beesteledett, az emberek imaköpenybe és taliszbába burkolva álltak az udvaron és így várták a papot. Egyik ol-

dalon a férfiak, másikon az asszonyok álltak és sorfalat alkottak. Ekkor hordszéken kihozták a beteg öreg rabbit. Mindenütt néma csend, nyugalom, éppen lebukik a nap, keleten pedig a rabbi palotája áll, viaszgyertyák százainak fényében. Csaknem érezni lehet a levegőben lebegő félelmetes titokzatosságot.

A nagy zsinagógába sietünk. Sehol sincsen szabad hely. Csak a „pólis“ (előcsarnok) ablakából lehet bepillantani a templomba. Az „ámud“ (imapolc) előtt két titkárára támaszkodva áll a rabbi. Néha áll, néha leül. Két templomszolga legyezővel hűsíti. Az ima rövid, keveset énekelnek és taglejtéseket sem látni. A Kolnidré után a rabbit visszaviszik a palotájába és akkor kezdődik meg az egyszerű házi ájtatosság. Az emberek a Bét-Hamidras felé tolonganak, közöttük vannak a 2 „jósvim“, a rabbi testőrei. Némelyek a padlóra guggolnak, mások asztalokon és székeken ülnek, a musszárkönyvekből tanulnak és ünnepi zsolozsmákat énekelnek mindaddig, míg mindannyian elalszanak, miközben a hold csillogva fénylik az udvar fölött. Kilépünk az ajtón és a viaszgyertyák nehéz illata

után mohón szívjuk be a friss mezei illatot.

Reggel a zsidók imaköpenyekben siettek végig az utcákon. A rabbit hordszéken ismét a zsinagógába vitték. Alig mondta el az áldásmondásokat, gyengeségében elájult, úgyhogy haza kellett szállítani. A tóra olvasásánál azonban újra megjelent és ott maradt Muszafig, amelyet ő maga mondott el. Még a neilánál is ott volt a helyén. A lengyel templomszolga meggyújtotta a gyertyákat. Titokzatos félhomály uralkodott a templomban. A rabbi az előimádkozást félig ülő, félig fekvő helyzetben végezte. Halk zokogó hangját csak a közelállók hallották, de azért a templom minden látogatója hitt imájának erejében.

Maariv után az újholdi imádság, a *Kiddus levana*: Holdszentelés következett a rabbi udvarában.

Páratlan látvány volt. A chaszidok talisszal vállaikon megtöltötték az udvart. Huszonhét órai bőjt után voltak. Ujjongás és öröm töltött el mindenkit, sápadt arcok fordultak a hold felé s így kiáltottak: „Amint én előttem táncolok és nem tudlak megérteni, ugyanúgy ne érjenek el hozzám az én ellenségeim sem...”

A kapubejáratnál asszonyok várják a rabbit, hogy boldog ünnepet kívánjanak neki. Különös boldogságnak érzi mindenki, ha a rabbi viszonzza a jókívánságot...

Express Boy 112-111
1 óra 1 pengő
Játéka-utca 9-11.

ZSIDÓ OLVASÓKÖNYV

Van-e lélekvándorlás?

A zsidóság vallja a „leket“, azaz hisz a lélek existenciájában és hisz a lélek életében s a test halála után is, de a lélek vándorlásának a hitéről csak tudomása van a zsidóságnak. Vannak, akik hisznek a lélek vándorlásában, különösen a kabbalisták és ezeknek hivei, a chaszideusok, de ezt a hitet *parancsolólag senki sem kívánja tőlünk.* Lehetünk szóval jó és hívő zsidók akkor is, ha nem hisszük, hogy a lélek többször is megismétli az életet ezen a földön.

Van a héber irodalomnak egy nagyon becses krónikája, kincsestára a történelmi adatoknak: *Széder Hadoroth* (Nemzedékek rendje). A történetíró éleslátása egyesül itt a lelkiismeretes adatgyűjtő csodás kitartásával. Az olvasó valósággal elámul a szerző sokoldalúságán. A szerző *kabbalista*. Megállapítja a zsidó nagyok sorrendjét, korát, családfáját, környezését, kiterjeszkedik a körülményekre, melyek között éltek és melyek tetteiket befolyásolták és mindezt ritka nagy tudással, tisztán adatok nyomán. Egyszerre azonban a szerző elhagyja a földet és a rendelkezésére álló *Széfer-Hagilgulin* (A lélekvándorlás könyve) alapján tradíciók és hírek nyomán tulvilági régiókba téved,

megállapítva nagy fantáziával, *kibe kinek a lelke költözött.* Mózesben például Ábel lelke élt, kit megölt testvére, Káin. Abban az egyiptomi hajtóban, akit Mózes leütött, mert kinezta testvéreit, a zsidókat, a testvérgyilkos Káin lelke élt. Káin (vagy harmadfélezer esztendő után) ezzel *vezekelte le bűnét.*

Mózes feleségének, Cipóranak lelkéről nem tudjuk még, hogy előbb kiben élt, de megállapítja a Széder Hadoroth szerzője, hogy később kiben találkozunk vele. *Debórában*, a legnagyobb zsidó asszonyban.

Hogy a csendes Cipórá, ki csak feleség volt, összehozza a szerző a próféta-asszonnyal, ki Istent dicsőítő fenséges dalra tanította népét és ki győztes hadvezére, bírja és prófétája volt Izraelnek, annak ez a megokolása:

Mirjam, Mózes nővére a Vörös-tengeren történt csodák után tudvalevőleg kivonult az asszonyokkal, kikkel együtt énekelte a Mózes győzelmi énekét. Cipóra, Mózes felesége, a pogány midjáni főpap leánya, ebben a menetben *nem vett részt* (hogy miért nem vett részt, az titok marad, tán mert nem akart második lenni, már pedig Mirjam mellett első

nem lehetett). Ez egész életén át nagyon fájt neki, azért került a lelke Debórába, hogy Izrael Istenének dicséretére szent énekekre tanítsa a népet.

A lélekvándorlás tana szerint némely lelkek arra is ítéltek, hogy állatokban, jó vagy rossz természetűekben éljenek. Sőt fában, virágban és forrásban is kell némiyiknek élnie; ami nem is fáj annyira az erre ítelt léleknek, minthogy a fában, virágban és forrásban nincsenek gonosz szenvedélyek.

Érdekes a rimanovi cadiknak idevágó esete. A rimanovi cadik, a híres rebe reb Mendele idevágó esetét így adja elő a kabbalisták csodatetteiről beszámoló gyűjteményes mesekönyv: a *Máaszé Cadikim*.

Rebe reb Mendele elhívatta a randart (az árendást), aki hatalmas ember volt, de aki a cadik szavára akár négykézláb is megtette volna az utat a csárdától a kalauzig. Hát még ha meggondoljuk, hogy a randar saját szekeren utazhatott, melyet saját lovai húztak.

Mikor az árendás a cadik színe elé került, ezzel a szavakkal fogadta:

— Tudod-e randar, hogy Zisének nincs nyugalma miattad? Miért nem semmisítet meg a kötelezvényt? Meghalt, vagyon utána nem maradt, hát miért nem engedted, hogy lelke megtalálja a tulvilági nyugalmat?

A randar erre módfelett megijedt és remegő térdekkel így szólt:

— Rebe, drága szent rebe, én ezt nem tudtam: most már mit tegyek, én kész vagyok minden parancsodat teljesíteni!

— Jelentsd ki tanuk előtt, hogy Zisének elengeded a tartozását és ha hazaérkezel, semmisítsd meg adóslevelét.

— Kijelentem, rebe, ahogy parancsod, hogy Zise többé nem tartozik nekem semmivel sem és most sietek haza, hogy a kötelezvényt a tűzbe dobjam.

— De min? — kérdezte hirtelen a kalauzba lépő Mayerl samesz, a rebe meghitt szolgálja és később utóda. — Min mégysz haza, randar, mikor az egyik lovad épp most adta ki a páráját?

— Olyan hamar történt... — szólt most megdöbbenve a rebe.

A randar egyik ámulatból a másikba esett, sehogy se értette, mi történt körülötte.

Végre a rebe felvilágosította:

— Tudd meg randar. Zise lelke volt a lóban. Le akarta dolgozni a tartozását, de most, hogy adósságát elengedted, felszabadult. A ló persze elpusztult. Így van ez randar. Zise lelke, míg nem tisztázódtak ügyei a földön, nem kerülhetett az Isten trónusa elé, hogy ez mégis bekövetkezzék, mint csikó jött újból a világra, hozzád került, hogy szolgád legyen.

És a randar örült, hogy elveszítette drága lovát, olyan nagyon hatották rá rebe reb Mendele szavai. Hogy a rebe reb Mendele csak meg akarta vigasztalni a randart, nehogy kétségbeessék lova elvesztésén, erre persze senki sem gondolt.

Általában a kabbalisták minden hangban, minden látványban, minden mozgásban, melyet megmagyarázni nem tudnak, lelket sejtene, mely megváltásért könyörg. Mint hajdan a görögök, kik vizeket, hegyeket és ligeteket nimfákkal, oreákkal, driádokkal népesítettek be, úgy a kabbalisták is mindenhol lelket látnak.

Szenvedő, vagy ujjongó lelket, felszabadulásokat áhító lelket. Az ilyen lelkek tömegtelen sokasága közepette mutatja be a *Sevoché Bal-Sém* című fantasztikus munka a nagy Bal-Sémet, a csodarabbik őst és a chaszideus szekta megalapítóját. A nagy kabbalista szelleme az éghen járt, ezt megtudták a lelkek, mire elébe szálltak és arra kérték, legyen szószólójuk az az Ur trónusa előtt, hogy ne kelljen újból megszületniök. Mire így szólt a Bal-Sém: Pedig mindegyiketek milyen szívesen maradt volna még a testben: melynek életet adott. Nem is akartatok megválni a testetektől, erőszakosan kellett benneteket elszakítani azoktól, míg most azt kéritek, hogy ne kelljen új életet élnetek a földön. Való igaz a tanítás: „akaratom ellenére születél, akaratom ellenére halsz meg!”

— Hát nem látod a különbséget — feleltek erre a lelkek — ég és föld között?

— Igaz — felelte a Bal-Sém — itt ki-mondhatatlanul szebb, de küzdelem csak lenn van. Emelkedés, tökéletesedés is csak a földön képzelhető. Mózes lelke lenn fejlődött oly dicsővé, míg az angyalok: örökké egy és ugyanazok.

Legkifejlettebb, vagy mondhatnók így is, a legdurvább a lélekvándorlás hite az indusoknál. Ezreit táplálják a csuszómászóknak, abban a hitben, hogy emberek lelkei élnek bennük.

A zsidó kabbalisták között ennyire sohasem fajult a gilgulban való hit, amely — ezt bátran konstatálhatjuk — nem a zsidó vallás mezején termett. Az egyiptomi zsidó gnosztikusok révén szivárgott át a zsidóságra, de gyökeret — ezt is bátran konstatálhatjuk — Izraelben nem vert. A kabbalisták, ezeknek is csak egy részük: Izsák Luria és tanítványa, Chajim Vital (a Széder Hagilgulim szerzője) és ezek iskolája hisznek benne.

Az Egyenlőség szavalókönyve

Ezékiel

Magadban bizz csak s erős Istenedben, ne félj, ha egyszer este lesz; ne félj mert meg van írva rólad az Egekben, hogy a te könnyed éretted beszél.

Ne kösd a sorsod halandó nevekhez, legyen övék a perc és a siker, de úgy lehet, az Ur néked kegyelmez, te élni jogsz s őket felejtik el.

Mig szenvedtél, az ő sorsuk arany volt, ők mulattak s te szórtad az Igét, csak bántsanak, csak üzenek a gyarlók, csak éljenek: a holnap már tiéd.

Te légy a bűnös, akit megköveznek, a koldus légy, ki későn érkezett, de mosolyogj, amikor semmibe vesznek, bocsásd le némán járadd két kezéd.

Az ő napjaik a homályba hullnak, kongnak az órák és felszáll a köd, — a te neved majd egyszerre kigyullad, mint égő csillag a tömeg fölött.

Hol az ő várak? elnyelte az éjfélt, a te dalodad harsogja a kürt, amit akartál és a mit reméltél, az életed, ime: beteljesült.

SZABOLCSI LAJOS.

Chanukai zsoltár

Köröskörül mély sötétség, száz szakadék, ezer kétség, lenn ellenség, ottfenn vércsék — nagy hideg van téli hó...

A szél az ajtónknak támad vedd elő ős szent imádat, ünnepén a chanukának gyertyalángban ülni jó.

Száz rossz közt jónak maradni! A gyermeknek diót adni, Aztán sírással fakadni s tovább fűzni az imát...

A látó szemet lezárni sosem jövő jóra várni. S így szólni: jöjjön akármilyen az Isten, aki lát!

Ez az élet olyan olcsó Csak egy bölcső, s egy koporsó! De ég még egy-egy utolsó láng: a szentelt ősi tűz!

Nyolcágu arany menóra hinti fényét ki a hóra, sok meggörnyedő zsidóra, akiket az élet fűl!

Lobog mint egy égi faklya, fényét a szivünkbe vágja, Azért jöttünk a világra, hogy minél lángolóbb legyen!

Mert ez a láng: a zsidóság: Nincsen erő, hogy kioltás! Amig isteni igazság Lészen völgyön és hegyen!...

BRÓDY LÁSZLÓ

Chanukai tohász

Chanuka-est; dió, cukor, alma... Az ablakokban néhány gyertyaláng. — Kün az éjjél havas birodalma és hogy éljünk, — lángot adj Atyánk!

Chanuka-est; hányan visszasírnak... Jó vagy, mint a holt anyák keze. Szép vagy, mint a fénye esti pirnak, ha egek kéklő réjtjét festi be.

Röpke dal a multak hegedűjén, Oh hozzád vissza tűnt gyermekkorom; Mélyről zengve, sugározva, tündén, hogy hinni tudjak, úgy mint egykoron,

... hogy reményt nyujtsál tévelygő fiadnak és bánatait mély sírba temesd — S fényed nyomán új álmok fakadnak, Oh melengelő, szent Chanuka-est!

VASVARI ISTVÁN

Karmel ort.kóser penzió

a város szívében, modern kényelmű fűtővizes szobák Elsőrangú ellátás Kívánatra diétás konyha Budapest, ANDRÁSSY-UT 43. Telefon: 12-89-67.

TÁJÉKOZTATÓ

a Pesti Izraelita Hitközség területén működő szociális, átképző és tanácsadó, valamint továbbművelő intézményekről

A Magyar Izraelita Pártfogó Iroda (1938 december 31-ig VII., Sip-utca 12. II. emelet 34., 1939 január elejétől VII., Bethlen Gábor-tér 2., földszint) szombat kivételével mindennap d. e. 10—1, d. u. 4—7 óráig elhelyezkedési, átrétegeződési, továbbképző kérdésekben és külföldi elhelyezkedés lehetőségeire vonatkozóan, valamint a zsidóságot érintő minden szociális és foglalkozási ügyben az érdeklődőknek rendelkezésre áll.

A Szociális Tanfolyam 1939 január elején nyílik meg újból. Célja szociális munkások képzése, mely képzettség hivatásos és javadalmazott szociális munka elvállalására adjon módot a székesfőváros területén túl a vidéken és kivándorlás esetén külföldön is. Jelentkezés a Pártfogó Irodában és az Izr. Patronázssegységnél (Nagyfuvaros-utca 4.) telefonon, levelezőlapon vagy személyesen.

Nyelvtanfolyamok (angol, francia, héber, spanyol, portugál) minden kerületben működnek. Az új kurzusok január elején indulnak. Jelentkezés a Pártfogó Irodában személyesen rendelkezésre álló íveken vagy levelezőlapon. A jelentkezőket a lakásukhoz legközelebb eső tanítási helyre osztjuk be. A tanfolyamok d. u. 6 és 9 óra közt működnek. A beosztásról a jelentkezők értesítést kapnak.

Ipari, háziipari irányú tanfolyamok: Férfi- és női szabásvarrás, autózvezetés, motorkezelés, edzés, mezőgazdasági gépkezelés, hegesztés, fémipari műhelygyakorlat, vegyszeres kisipar, rádió, főzés, diétás konyha, baromfi-tenyésztés, gyümölcsstermelés és konzerválás, csokoládé- és desszertkészítés, lámpaernyőkészítés, művirágkészítés, kézihimzés, csipkekészítés, trikóvarrás, szemfelszedés. A tanfolyamokra vonatkozóan részletes tájékoztatást nyújt a Pártfogó Iroda.

Mezőgazdasági tanfolyamok lesznek az ecéltől létesítendő mezőgazdasági kiképzőtelepen. Ennek megvalósulásáig földbirtokos és földbérlet hitesterveink helyezzenek el gazdaságaikban mezőgazdasági pályára jelentkező ifjakat és jelentsék be e készségüket Pártfogó Irodánkhoz.

Nevelőket képző tanfolyam indult meg 1938 december 12-én. Előadások négyszer hetenként fél 7-től fél 10-ig. Jelentkezés a Pártfogó Irodában.

A Pályaválasztási és Nevelési Tanácsadó fogadó órái minden szerdán d. u. 6 és 8 óra közt a Pártfogó Iroda helyiségeiben.

A Szülők Pedagógiuma (VII., Wesselényi-utca 7.) minden második szerdán este 7-7-kor.

Vallásos körök helyét és idejét a vallástanárok közlik a tanulóifjúsággal. Szülői értekezletek pontos idejét és helyét a hittanárok a tanulóifjúság útján közlik a t. szülőkkel.

A Magyar Zsidó Szabadegyetem tudományos és közgazdasági irányú előadásorozata megindult. Előadások minden hétfőn és csütörtökön este 6—8 között, helye: VII., Wesselényi-utca 7. Tájékoztató műsor a hitközség minden hivatalában és a Pártfogó Iroda helyiségeiben kapható. Az előadások részletesen foglalkoznak az iparosok és kereskedők továbbképzésével és a pályaválasztással, ill. az elhelyezkedési lehetőségekkel is.

Ifjúsági csoportok működési helye, ideje és területe. A Pesti Izr. Hitközség területén ezidőszere 13 ifjúsági csoport működik. A csoportok tudományos és népszerű előadásokat, szórakoztató estéket rendeznek, szeminárium-szerű munkát folytatnak, nyelvtanfolyamokat tartanak fenn és klubösszejövetelekkel törekszenek a közösség érzését kifejleszteni, az önképzés munkáját elősegíteni.

1. **Belváros.** Helyisége: V., Erzsébet-tér 14. (NOSZ termeiben), hétfő esténként. Területe: a IV. közigazgatási kerület.

2. **Szent István-város. (I.)** Helyisége: V., Hollán-utca 21/b., hétfőn és szerdán este. Területe az V. közigazgatási kerületnek a Deák Ferenc-utcától a Szent István-utig terjedő része.

3. **Szent István-város. (II.)** Helyisége: V., Hollán-utca 21/b., kedden és csütörtökön este, hétfőn, szerdán és vasárnapon délután. Területe: az V. közigazgatási kerületnek a Szent István-körutól a Zápolya-utcaig terjedő része.

4. **Terézváros. (I.)** Helyisége: VII., Wesselényi-utca 7. (Goldmark-terem) kedden és csütörtökön este. Területe: a VI. kerületnek a Vilmos császár-utól a Teréz-körutig terjedő része.

5. **Terézváros. (II.)** Helyisége: VII., Király-utca 82. (Magyar Zsidók Egyes.), kedden és csütörtökön este. Területe a VI. kerületnek a Teréz-körut, Podmaniczky-utca, Aréna-ut és Királyutca határolta része.

6. **Magdolnaváros.** Helyisége: XIII., Aréna-ut 55., szerdán és szombaton este. Területe: az V. kerületben a Zápolya-utcaútól Újpest határáig, a VI. kerületben a Ferdinánd-tértől a Hungária-körut irányában a főváros határáig.

7. **Erzsébetváros. (I.)** Helyisége: VII., Wesselényi-utca 7. (Goldmark-terem), hétfőn este, VII., Erzsébet-körut 26., csütörtökön este. Területe: a VII. kerületben az Erzsébet-körutól a Rózsa-utcaig.

8. **Erzsébetváros. (II.)** Helyisége: VII., Wesselényi-u. 7. (Goldmark-terem), szerdán este. Területe a VII. kerületnek az Erzsébet-körutól a Károly-körutig terjedő része.

9. **Erzsébetváros. (III.)** Helyisége: VII., Bethlen-tér 2., kedden és csütörtökön este. Terület: a VII. kerületnek a Rózsa-utcaútól, ill. a Huszár-utcaútól a Hungária-körutig terjedő része.

10. **Zugló.** Helyiség: XIV., Bosnyák-tér 12., kedden este. Területe: a XIV. kerületnek a Hungária-utól a főváros határáig terjedő része.

11. **Józsefváros.** Helyisége: VIII., Nagyfuvaros-utca 4., kedden, szerdán és csütörtökön este. Területe: a VIII. kerületben a Múzeum-körut, Rákóczi-ut és Baross-utca határolt része.

12. **Ferencváros.** Helyisége: IX., Páva-utca 39., kedden és csütörtökön este. Területe: a VIII. kerületnek az Üllői-ut és a Baross-utca között fekvő része és az egész IX. kerület.

13. **Cserkészterület.** Helyisége: VI. Andrássy-ut 2. (Ügyvédi Kör), hétfőn este.

A hét halottai

Anyos Laci

Szerettük, ismertük és elérzékenyedtünk az 6 nótáin, amelyek a fényes kávéházból elindulva, eljutottak a paloták zene-termébe, a kávéházi polgári szalonokba és a falusi, sőt magyar kunyhókba is. Több mint félezer szebbnél-szebb magyar nóta született Anyos Laci ajkán és repült szét mindenütt, ahol csak magyar ember él... Annysira izig-vérig magyarok voltak e nóták, hogy leg-főbbjét eredeti népdalnak tartották sokan. És most hirtelen örökre elhallgat Anyos Laci hitesterveink nótás ajka. Vasárnap reggel

aggyérzést kapott s kedden meghalt a kórházban. Mindössze 58 éves volt. Az ország-szerte ismert nótaszerzőt csütörtökön délelőtt temették el a rákoskeresztúri zsidótemetőben — óriási részvét mellett.

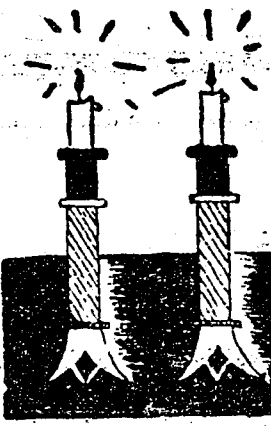
Dr. Wettenstein József

Amikor Magyarországon legjobban pusztított a tuberkulózis, egy fiatal erdélyi zsidó orvos — dr. Wettenstein József —, aki Purjesz Zsigmond dr. kolozsvári egyetemi tanár tanársegéde volt — megkezdte kísérletezéseit egy új, általa feltalált szérummal, a comain-nal. A szernek csodálatos hatása volt. A leg-végű stádiumban levő betegek, akiknek életbenmaradásáról már a leghíresebb tüdő-specialisták is lemondtak — rövid kezelés után teljesen gyógyultak el dr. Wet-

tenstein rendelőszobáját. A csodaszer azonban hivatalos elismerést és bevezetést nem nyerhetett. Dr. Wettenstein nagy harcokba került, de tovább gyógyított. Vasárnap éjjel a szívszélhűdés kiütötte kezéből az injekciós fecskendőt. A comain titkát negyven esztendő küzdelem után sirba vitte magával dr. Wettenstein József.

BUTOR nagy választékban olcsón
részletre is.
Glück Teréz-körut 23. Rákóczi-
út 63. Szombaton zárva

Női valódi perzsa bunda
eladó. Thököly-ut 104. vendéglő



ASSZONYOKNAK

DETEX kombiné és nadrág

Iskolai tanulmányai után

tanuljon nálam szabni, varrni. Különórák, mester vizsgázók részére. Átképző tanfolyamok. Szabó Sándorné, VI., Bulyovszky-utca 27. Telefon: 119-19-3

A mécsek tüze fenn ragyog...

A mécsek tüze fenn ragyog;
Bár pusztulás és viharok
Életünket tépik szét. —
A föld alattunk lángban ég
A mécsek tüze fenn ragyog.

A mécsek tüze fenn ragyog;
mint láthatatlan lángkarok
Ölelik lelked át. —
Sötétben, hol szem se lát
A mécsek tüze fenn ragyog.

A mécsek tüze fenn ragyog;
A szívünk fásult, mint halott. —
Romhalmaz lett a világ
Korsó mélyén csodálóg:
A mécsek tüze fenn ragyog.

A mécsek tüze fenn ragyog;
Ha minden remény elhagyott
El ne feledd: a Kapunál
Védő paizsként Isten áll:
A mécsek tüze fenn ragyog!

(1938. Chanuka.) W. Munkácsi Noémi

Öregek szanatóriuma

Olcsó pousálások. Otthon magánygyógyintézet
Gizella-ut 36. Telefon: 2-967-26

Ha még nem tudná...

— A nem jó kékitő fehérneműjét elégeti, foltokat hagy és az egész mosása kárbavész. a Korona kékitő viszont védi és óvja ruháit.

— Olcsóbbá teheti a mosást, fehérebbé a ruhát, kifőzés nélkül az ártalmatlan Hypofehéritővel.

— Lábfájást megszüntet Friedmann Lajos luxuscipőszalon orthopaedia. Nagyban és kicsinyben. (Újpest, Árpád-ut 146. Tel.: 495-087.) Forduljon hozzá bizalommal és kérjen ismertetőt.

— Sötétszínű selymek szépek lesznek házilag mosva is, ha a mosóvízbe 2-3 darab ngersburgonyát reszelünk.

— Szébb és kiadósabb lesz a mazsola, ha kissé leforrázzuk, aztán szitára téve, hideg vízzel leöblítjük. Utána félórát meleg sütőben szárítjuk. Nagyszemű lesz és szépen megduzzad.

— Kenjük be a rozsdás korcsolyát olajjal és hagyjuk rajta egy óráig. Utána egész finom dörzsölőpapírral tisztítsuk meg, de vigyázzunk, nehogy az élet elkoptassuk.

— A BOON-CACAO a legkiválóbb nyersanyagokból készült.

FREGOLAN

MINDENT TISZTÍT, NEM KARCOL



TANULJON SZABÁST, VARRÁST, DIVATTERVEZÉST
MODELL ATELIER. BEN
ELŐKÉSZÍTÉS SZAKVIZSGARA. KÜLÖN ESTI TANÍTÁS. FERENCIEK TERE 4. II. 8.

Nőruha-, fehérnemű-, férfiting-

szabás-varrás-tanítás

GROSZ-SZALON, Erzsébet-tér 5. II. lélem.

KONYHA

Gesztenyelorta. 1/4 kg megfőtt és áttört gesztenyét keverjünk habosra 28 dg vaníliás cukorral, 3 deka reszelt csokoládéval és 8 tojássárgájával. Végül adjunk hozzá 8 tojás kemény habját, kivajazott és meglisztezett formában 5 lapban sütjük. Vaníliás cukros tejszínhabbal töltjük és csokoládémázzal vonjuk be.

Ha még nem tudná! a legmegbízhatóbb, legbizletesebb ebéd
Kuffler étteremben készül, VI., Vilmos császár-ut 39. — **Ebéd házhozvitel!**
Telefon: 116-757.

Gesztenyész rudak. Megsütünk 20 deka gesztenyét, világosan, majd áttörjük szitán és jól eldolgozzuk 14 deka vajjal, 14 deka liszttel, 14 deka cukorral, 1 egész tojással és 1 tojássárgájával. Ujjnyivastagra kinyújtjuk, rudacsakákat vágunk belőle, megkenjük a megmaradt tojásfehérjével és langyos sütőben sütjük.

KÖSER BARCHESZT

Engländer-től vegyen VIII., Karpenstein-utca 1. telefon: 330-924. Házhoz szállítás. Szombaton zárva

Apró gesztenyész sütemény. Negyven deka főtt, hámozott és áttört gesztenyéhez 40 deka cukrot adunk és annyi vizet öntünk rá, hogy ellepje. Addig főzzük, míg hólya-

MEINL kávé fogalom

gos lesz. Hozzáadunk 4 deka pörkölt darált mogorót és 1 pohárka maraszkinó likört. Tovább főzzük folytonos keverés köz-

ÁTKÉPZEK

SINGER, Teréz-körut 50, udvarban

ben, míg egész sűrű lesz. Vizzel nedvesített deszkán ujjnyivastagra nyújtjuk, reszelt csokoládéval hintjük be és apró kockákra vágjuk.

Kozmetikai gyors átképzésre

tanítványok felvételnek. Esti tanítás is van. Altmann Magdánál, V., Katona József-utca 39. II. sz. 2. Telefon: 120-994.

— Pótlás. A Belső Erzsébetvárosi Ifjúsági Csoport által rendezett jiddis-estén Breslauert Ligeti Rózsi tartott érdekes előadást és a Klopier nővéreket is ő tanította be énekszámukra.

Női szabászatot

pácsi gyors módszerrel tanít be. városti divatszalon. Telefon: 189-247.

Fejfájás ellen BERETVÁS pasztilla

MARY gumi-
betétes melltartó-nál
drágább van, de jobb nincs **P 1.96**

A Budapesti VI. ker. Izr. Jótékony Nőegylet szépen sikerült jótékony uzsonna-
delutánt rendezett december hó 11-én d. u.
5 órakor az Aréna-ut 55. sz. alatti kultur-
teremben intézményei javára. Meisels La-
josné elnökasszony meleg szeretettel üdvö-
zölte a disztermet zsufolásig megtöltő elő-
kelő közönséget, kiknek soraiban megjelent
többek közt főt. dr. Hevesi Simon vezető
főrabbi, dr. Dési Géza és Wertheimer Adolf
az I. M. I. T. elnöke. Dr. Dési Géza mon-
dott gyönyörű, ragyogóan szellemes beszé-
det; kiemelte a Nőegyletnek és kiváló el-
nökasszonyának áldásos munkásságát és
hangsúlyozta, hogy a zsidóságnak a mai
nehéz időkben fokozott mértékben, még
erején felül is kötelessége bajba jutott hi-
testvéreit megsegíteni. A közönség zajos,
lelkis tetszésnyilvánítással köszönte meg a
kiváló szónok beszédét. Utána dr. Mandel
Miklós rabbi, a kitűnő fiatal hitszónok szó-

Elsőrangú hajfestés? Szép tartós hullám?

QUINT
hölgytödrészet, Rákóczi-ut 40 T.: 131-035

Évtizedek óta nem hiányzik zsidó családok asztaláról

EPSTEIN barchesz

VI., Eötvös-utca 19. * Telefon: 1-172-61

lalt fel nagy sikerrel és tartalmas, mélyen-
szántó beszéde keretében áldását adta a
Nőegylet működésére. A szépszámu közön-
ség a késő esti órákig a legjobb hangulat-

Karcsuság titka

Ehrenthalné (Geczovits René)
füzőszalonja
VII., Dohány-u. 39. Telefon: 140-264.

ban maradt együtt. A Nőegylet vezetősége
ezuton mond halás köszönetet a buzgó
háziasszonyoknak, a testvérnőegyletek meg-
jelent elnökasszonyainak és vezetőségeinek,
a kiváló szónokoknak és az összes megje-
lenteknek.

Urillányok, urinók szakszerűen, rövid idő alatt

Nőikalap készítését tudatosan tanulhatók
Mindenütt elhelyezkedést biztosít
Livia ka'apszalon Bercsény-utca 16.
Telefon: 143-903



MAGYAR ZSIDÓ MULT

A zsidó hűség

Irta: Dr. Groszmann Zsigmond, pesti rabbi

Néhai Kaufmann Dávid professzor, a nagy zsidó tudós, egy közel ötödfél évtizeddel ezelőtt megjelent terjedelmes tanulmányában Conegliano Izrael 17-ik századbeli orvosnak a velencei köztársaság körül szerzett érdemeit írja meg. Könyvét első kísérletnek mondja zsidó államférfiak működésének ismertetésére. Az Izr. Magy. Irodalmi Társulat kiadásában imént megjelent *Oklevéltár* második kötete segítségével módunkban áll reámutatni néhány zsidó államférfiura, akik a 16-ik és 17-ik században hasznos szolgálatot fejtettek ki a magyar hazá szolgálatában.

Apaffy Mihály erdélyi fejedelemnek zsidó tolmácsa volt, ami nemcsak megbízhatóságára, hanem arra is vall, hogy jól tudott magyarul. Melemet Juda gyulafehérvári zsidó tolmács hosszabb ideig eredményesen szolgált a fejedelmet. Ezen szolgálatai fejében és különösen török tolmácsi minőségében kifejtett kitünő munkájáért — praecipue vero in interpretanda Ottomanica lingua — 1662-ben ezer forintért bérbe kapja a fejedelemtől az egyik fehérmegyei birtokot összes tartozékaival.

Juda tolmács 1671-ben hivatali esküt tett „En zsidó Juda esküszöm az élő mindenható szent Istenre, ki az mennyet, földet, tengert és azokban levő minden állatokat teremtetek, hogy én az én kegyelmes uramnak, méltóságos Apaffy Mihály uramnak, ő nagyságának, Isten kegyelmességéből Erdélyországnak fejedelmének, Magyarország

részeinek urának és székelyek ispánjának és szerelmesének, Bornemissza Anna fejedelmi asszonynak ő nagyságának és nemes Erdély országának mindenekben igaz, tökéletes, jámbor, istenfélő, szorgalmas, vigyázó szolgáljak leszek.”

Még egy zsidó tolmácsot ismerünk e korból. Mayer József budai zsidó 1696 körül ügyes görög tolmács volt.

Annak a császári kapitánynak, aki 1599-ben Pálffy Miklós végváraiban kiosztotta a négy hónapra járó zsoldot és posztót, a zsidó Meisl Izsák volt hadi őrnök. Két év múlva hivatalosan megállapítják róla, hogy „őfelsége magyar hadseregének kiváló őrnöke.”

III. Ferdinánd királynak egyik követét, aki 1652-ben kereskedőnek öltözve, Erdélyből Olaszországon át Párizsba ment, két megbízható zsidó kalauzolta útján.

II. Rákóczi György követei 1656-ban arról értesítik a fejedelmet Konstantinápolyból, hogy egy zsidó gombkötőmester jeles szolgálatokat tett nekik, „járja titkon a gazdag zsidókat”, pénzt szerez a fejedelemnek. „Néhány fillérnyi jutalmat” megérdemel, jelentik a követek.

A kuruc-labanc háború idején a kurucok 1708-ban megbízták a deveçseri Izsák Hírs zsidót, menjen az ellenség elé és járjon közbe, hogy ne égesse fel a várost.

Verancsics Antal püspök, törökországi

oszátrák-magyar követ 1554. tavaszán I. Ferdinánd császárnak jelentést tesz egy Abraham nevű zsidóról, aki rég óta tesz hű szolgálatokat a követségnek. A püspök a zsidó segítségével küldött pénzt a török rabságban sanyalódó Gergely diáknak.

Miksa császár 1567-ben utasítja Verancsics követet, hogy a Szelim szultánnal megkötendő béke ügyében lépjen érintkezésbe Abraham tolmáccsal, aki nagy kegyben áll a szultánnal és már eddig is sokat fáradozott a béke érdekében. Kétségtelen — szól a császári utasítás — „possit etiam nobis in hoc pacis negotio bonam operam navare”, hogy a békének ügyében nekünk is jó szolgálatokat tud majd tenni.

Egy Schlesinger Farkas nevű zsidó még I. Ferdinánd királyt szolgált a hosszú időn át „singulari fidelitate” kiváló hűséggel, amiért évi kegydíjat „annuum pensionem” kapott. Halála után özvegyét Miksa császár részesítette kegydíjban.

Egy évszázad múltán, 1692-ben Frank Jakab, aki mint hadseregszállító tett szolgálatot a császári hadseregnek, török fogásba esett és csak tetemes váltságdíj ellenében szabadult ki onnan, úgy hogy ennek következtében teljesen elszegényedett.

A Pozsonyban és Kismartonban lakó Wertheimer testvérek, Mayer és Mózes, valamint Oppenheimer Farkas a törökök ellen harcoló hadsereg érdekében tett szolgálatok jutalmául I. Lipót királytól 1699-ben védelelet kapnak, amelynek értelmében szabadon járhatnak-kelhetnek az egész ország területén.

Hirschl Izsák 1707-ben arról kap bizonyítványt a győri császári királyi hadbiztostól, hogy a rebellió idején bőséges gabonaszállításával éhínségtől mentette meg a vár őrseit.

Az akkori zsidók érdemei közé sorolhatjuk azt is, hogy II. Rákóczi Ferenc Bécs-újhegyből való menekülésénél 1701-ben a bajmóci zsidó kocsmárosnál talált menedéket. Majd bujdosása közben a fejedelem a lengyel Varsóban a legelhagyatottabb zsidó külvárosba ment, hogy ott rejtve maradhasson, amíg hirt kap hűséges embereitől.

TÁVOLI ZSIDÓ TESTVÉREK KÖZT

Néhány érdekes kép Amerikából

Irta: ANTON KAUFMANN, a Jewish Chronicle főszerkesztője

Newyork igen sok részén külsőleg is felismerhető a zsidó jelleg. Bronx és Brooklyn külvárosok egyes részein kilencven százalékban zsidó a lakosság, de Manhattan, a tulajdonképpeni belváros egyes részei, így a szabó-negyed, vagy a Riverside Drivenél levő északnyugati városrész is zárt zsidó város benyomását teszi. Az ember sokszor arra gondol, hogy Tel-Avivban van. Brooklynban a „Decorations Day”, az amerikai háború hősi halottjainak emlékünnepe alkalmával egy magánházon az amerikai zászló mellett ott láttam a kék-fehér cionista lobogót a Dávid-pajzzsal. Ugyanígy volt díszítve a brooklyni község háza is, impozáns új épület, ortodox zsinagógával, talmudiskolával, uszódmedencékkel és tennispályával.

Ilyen gazdag az itteni zsidó élet ugynevezett „furcsaságokban”. A hősök napján a katonaság és veteránok felvonulásokat rendeznek. A zsidó városrész egyik kóser vendéglőjébe akartam betérni, de kitűnt, hogy az egész vendéglőt az „American Legion” nevű veterán-szövetség zsidó csoportja foglalta le. Az asztaloknál a volt zsidó katonák

mellett ott ültek a feleségeik és gyermekeik. Az asszonyokon is egyenruha volt, a fejükön ferdén ülő sapkák, az arcuk szigorú tekintetű. Elég furcsa látvány volt. Ennek a légiónak minden „páholyában” van női „segédosztály”. El kellett mennem ebből a zárt társaságból. Az utcán a vendéglő előtt éppen temetés vonult el. Az utca két oldalán sűrű sorokban állt a zsidó lakosság. Az elhunyt azonban nem zsidó volt, hanem — cigány. A koporsót a vállon hordták, a menet élén hegedűsök és bőgős zenészek kara játszott egyhangú gyászzenéket. Abban a pillanatban pedig, mikor a koporsót a templomba bevitték, öregasszonyok ékelesen, rikácsoló sírásra fakadtak. Sok náció keveredik el Amerika körengetei között!

Találni „zsidó” szektákat Newyork északi részében, Harlem néger-negyedében is. Lehet, hogy ezek zsidó gazdák néger rabszolgáinak az utódai, akiket gazdájuk vallásán tartanak nyilván, de az is lehet, hogy őstestamentumi elemekből „zsidó”-fajtájú vallást állítottak maguknak össze. Vannak zsinagógák és sokszor látni őket, amint talisszal és

törökkel vonulnak fel Harlem utcáin. Apró, szilánkszerű csoportok ezek. Jelentőségük nincs, de tarkítják Amerika színes képét...

★

A vallási élet „furcsaságait” már sokszor megírták. Itt nincs kényszerű hitközségi élet, hanem minden hitközség, minden rabbi összeállítja a konzervatív és liberális elemekből a maga vallási törvényeit és ezért a variációk végtelen sorával találkozunk. Az ortodoxiának ugyanígy megvan minden árnyalata. A varsói „Schul”-ok és „Stuberl”-ok mellett a frankfurti asszimiláns ortodoxia angol változata is megtalálható.

Sevuósz ünnepét a reform-zsidóság fellegvárában, az Emanu-El templomban töltöttem. A reform-vallás csak egy napig tartja az ünnepet és akkor van a mindkét nembeli ifjúság „konfirmációja” is.

A templomot az avatandók családtagjai töltik meg. Tíz órakor nagy kocsisor vonul fel a Fifth Avenue-n a Central-park mellett, a város legelőkelőbb részén levő zsinagóga elé.

A templom belseje katedrálisra emlékeztet.

tet. Építészeti szempontból igen impozáns. Az emelvényen jobbról és balról, valamint elől baldachinos szószekek, a keresztény templomok stílusában. Pontban tíz órakor orgonaelőjáték hangzik fel és megindul az avatandók menete.

Elöl jönnek a leányok. Mind egyforma „menyasszonyi” ruhába van öltözve, fehér virágscokorral. Utánuk a fiúk jönnek fekete öltözetben. Általánosan tizenhatévesek, tehát a barmicva-kort már meghaladták. A harminchárom leány és tizenhét fiú neve nyomtatott műsorban szerepel, mely a „szereposztást” is közli. Mert valamennyinek megvan a kiosztott funkciója a konfirmáció szertartásában.

A menet félkör alakban helyezkedik el az emelvényen. Ezután egymásután, sorban, arccal a közönség felé, a jobboldali szószekekre lépnek és angol nyelven felolvassák a reform-imakönyv egy-egy rövid szakaszát. A leányok és fiúk egymást váltogatják, teljesen egyenlő joguak. Csak kevés részletet recitál héberül a kántor, vagy a kórus. Így a Borchu, vagy a Semá egy-egy mondatát. Most a tóra-olvasás következik. A tíz ígét az egyik fiú héberül olvassa fel, majd egy-egy fiú és leány mondatonként lefordítják. A haftórát, Jezsajás 12, 1—2. verseit egy leány angolul olvassa fel.

Mikor a tórát visszahelyezték, akkor a szónoklatok következnek. Az ifjúság tagjai felváltva lépnek az emelvényre (most már nem a szószekekre) és több, mint harminc egészen rövid beszéd hangzik el a vallás jelentőségéről, a tíz íge egyes rendelkezéseiről, vallási törvényekről, Izrael hivatásáról és más kérdésekről.

Ünnepélyes fogadalom és a „konfirmációs himnus” következik, majd a rabbi megáldja az avatandókat.

Ez is ismeretlen és szokatlan Európában.

— Szabolcsi Lajos chanukai előadása a Ferencvárosban. A ferencvárosi zsidóság és ifjúsági csoportja kedden, december 20-án, este 9 órakor Chanuka-estét tart, melyen dr. Szabolcsi Lajos főszerkesztő beszél a Chanuka vallási jelentőségéről. Utána Tordai Judit előadóművésznő modern zsidó költők verseit szavalja. Belépődíj nincs, vendégeket szívesen látnak a ferencvárosi templom-körzet Páva-utcai disztermében.

Tanuljuk meg a férfifehérenemű-varrást Singernél (Teréz-körút 50), mert ez mindig kényeret jelent a világ bármely részében.

— Rész a gyomra? Háztartásában használjon Rekord mesterséges ételzsírt.

— Nincs praktikusabb ajándék, mint egy remek mintájú szőnyeg Ehrenfeld Gézáné-tól (Izabella-u. 67.), mert ez minden lakásnak díszére válik. Szedjük össze otthon használhatatlan lim-lom rongyainkat, mind egy, hogy felsőruha, alsóruha, kalap, harisnya stb., ezeket vigyük el hozzá és akkor Ehrenfeldné üzeme fillérekért a legdivatosabb és színpompás szőnyegeket készíti el ezekből.

— Nyilatkozat. Az Egyenlőség november 24-iki számába „Ne bántásatok a négy kántorgyereket” címmel novellát írtam. Helyt nem álló következtetések megelőzésül kijelentem, hogy elbeszélésem egész terjedelmében írói képzelet szülte s annak alakjai nem vonatkoztathatók sem szülőfaluamban, sem máshol élő személyekre. Barát Endre.

— A tozaji orth. hitközség november 27-én tartott hitközségi közgyűlésén dr. Moskovits Sándor, a hitközség elnöke, megható beszédben emlékezett meg az utóbbi hetekben lezajlott történelmi eseményről, a Felvidék visszacsatolásáról. Ugyanakkor megemlékezett a sorsüldözött zsidóságra az utóbbi években ráncszedő szenvedésekről. Beszéde végén izzó hazafiás hitvallást tett.

Vásárolj, dolgoztass!

Mojzsis G. utóda
Gipő Király-utca 46.

DAUER és
VIZHULLAM

a legtekélyesebb Hevénnyel Károlynál VIII., Kun-utca 12. A legmodernebb berendezés.

KELENGYE

készítés, kézimunka
GUTTMANN ÁRPÁDNÉ
Ázsúr, pliszé, himzések
VIII., Kun-utca 12. szám.

Műszovő Kunststopper.
Párisi módszer szerint vállalkoz, műszövés (stoppolást). Bármily anyagból. **Steinberger** műszövőmester, Csengery-u. 36. Hegedűs Sándor-u. 17. Tel.: 127-991

Arató Árpád

divatház
Rákóczi ut 55.
Tel.: 139-934

KRAUSZ ARTHURNÉ

Budapest, VII., Thököly-ut 28
Fűzők, gyógyhaskötők,
ernyők szaküzlete

Gyári maradékok gyapjú kelmék, selymek, zsrzsettek mindennemű textilárakban. Olcsó árban.
„Rózsánál” Király-utca 65.
(Halló büfénél)

Weisz Lajos

divatövkészítő
Király u. 43/45. udvarban

FRIEDMANN L.
Női kalapok
pompás választékban
Ferenc-körút 12

Weisz Vilmos

Talisz üzem
Dohány-utca 26.

Finom **refikülők** és bőröndök.
legolcsóbban a készítőnél.
Szilárd Imre bőrdíszműves
Damjanich-utca 42.

Töltőtollak

évszámolók, irószerek olcsó be-
vásárlási forrása Vécsei Ferenc
papíráruház. Budapest. VI. Te-
réz-körút 8. Telefon: 12-92-55 307.

Paplan leg-
olcsóbban
verz
Deutsch-nál, VIII., 13
Sándor-u.

Idel friss olvasz-
tott orth. kóser libazsir
1 kg. P 2.20

baromfi üzlet. Cé-
tulajd. Weisz Manó, úv. Scher Ferenc
Budapest, VII., Wesselényi-utca 23.

Schlesinger Miklós

Budapest, VII., Király-u. 21.
Papíkatapota
nagy váasztékban

Bőrdíszműves

Erdős József Rákóczi-ut 71.
(Udvarban.)

FRIEDMANN, VIII., Dobozi u. 7/9
udvarban. Telefon: 135 571.
BABA- és GYERMEK-

KOCSIK

Kötőde

kabát, pullover stb.
Szemfelszedés
Sip-utca 6. Szombaton zárva.
OPPMANN

Ungár Lajos

képesített szűcsmester
Megrendelés, javítás, alakítás,
megóvás
VII., István-ut 41/43.

Fehér Miklós

óras és ékszerész
Király ucca 38

Ez kell nekünk!

Női sarok —.35 fillértől
Női talpalás 1.66 fillértől
Férfi talpalás .. 2.46 fillértől
Edison cipőtalpaló és bőrfestő
üzem. István-ut 22.

Ehrenfeld Gézáné

házi szőttes
szőnyegszövőde
Izabella u. 67. Tel.: 127-584

Lőwy Oszkár

kézimunkák, fonalak, függönyök
V., Szent István-körút 13
Vigszínházzal szemben. VII., Ist-
ván-ut 35. Murányi-utcai oldal.

Minden lábajdalmat fele-
lősség mellett megszüntet

ROTHSCHILD

Ráday-u. 1. Telefon: 184-240
Díjtalan felvilágosítás!

HOFFMANN-féle

ÉLELMISZER- és
GYŰMÖLCSHÁZ
Jókai-utca 22. Lovag-utca sarok. Tel.

FEINER

foto és optikai szaküzlet
Rákóczi-ut 34. A hirdetés felmu-
tatója 10% engedményt kap.

Golyaáruházak

Király-u. 52.
Rákóczi-ut 38.

Klein Izsák

baromfi- és halkereskedő
Dob-u. 18. Telefon: 145-118

Blockner

Hirdető Iroda központja.
Városház-utca 10

Magyaros és modern írha báránybőr
autó- és sportbundák, bekecsék, mel-
lénnyek, gyermekbundák speciális
készítője

Stern Mátvás
szűcsmester, Bpest,
187-401 IV., Haris-bazar 6.

Mérték után öltöny
és átmeneti kabát

kétszeri próbával P 65.-től.
SPITZER LÁSZLÓ
Budapest, VII., István-ut 14.

Kombinált szobák

rekamiék, **Böhm** Dohány-u. 31.
teleágyak Dohány-u. 35.
Tel. 133-630. Kedvező fizetési feltételek

KOFFLER J.

művirág, disztoll,
menyasszonyi látyol
és koszoru
KIRÁLY-UTCA 17. I.

MÜLLER
DIVATHÁZAK

Kálvin tér 3, Rákóczi út 1,
Berlini tér 3

Pehely, vatta és gyapjupaplan
direkt a készítőnél a legolcsóbb,
Átdolgozást is vállal

Teicher J. paplankészítő
Nagyatádi Szabó-u. (Kertész-
u.) 48. Telefon: 144—321.

Liebermann H.

parfumerie

Teréz körút 18

HEVESI

gumivulkanizáló üzem
JÓKAI UCCA 22.

JAKABFI

parfumerie

Király-u. 103. Tel.: 149-511

»COMPOSETTE«

bőrdíszműszalon
Cégtul. Weisz László
Uj cím: Király-utca 31. I. em.
Tel. 345-053.

Budalák bevásárló helye

Olcsó divatáruház
II., Fő ucca 7.

Rózsa fehérneműüzem

VII., Kazinczy-u. és Dohány-u. sa rok
Speciális férfi-fehérenemű
készítő

Krausz Vilmos

angol uri szabó
Jókai-utca 18.

Fuchs B.

csemegekülönlegességek
Teréz-körút 38. Tel.: 129-012

A felvidéki zsidóság magyar hűsége

Válasz Kovács Alajosnak

Az *Uj Magyarság* esütörtöki vezércikkében Kovács Alajos ny. államtitkár ur megtámadja az *Egyenlőség*-et. Cikkje a felvidéki zsidóságot azzal vádolja meg, hogy megtagadta magyar anyanyelvét és magyarságát levetette. Kovács Alajos különböző ellenstatistikákat állít össze az *Egyenlőség* statisztikáival szemben. Az ő adatai szerint 239.279 zsidó él a Felvidéken. Megjegyzi: „a különbség tehát nem volna nagy az *Egyenlőség* által kimutatott 207.702-vel szemben. A hiba azonban nem ebben van, hanem abban, hogy ezt az egész tömeget az *Egyenlőség* magyar nyelvűnek és magyar nemzetiségűnek tünteti fel”. Kijelentjük, hogy ha ezt a „hibát” elkövettük, büszkéek vagyunk rá, mert úgy véljük, hogy ezzel a magyar ügynek tettünk és teszünk szolgálatot.

Most pedig pontokba foglalva tesszük meg észrevételeinket az államtitkár ur támadására.

1. Az, hogy az 1930. évi cseh népszámláláskor a zsidók „minek vallották magukat”, az nem tőlük függött. A Magyar Revíziós Liga hivatalos kiadványaiból, valamint abból a petícióból, melyet a Népszövetséghez intézett a felvidéki Keresztény Szocialista Magyar Párt, kiderül, hogy a cseh népszámlálási lapokat nem a lakosság állította ki, hanem a cseh népszámlálási biztosok. Az adatokat a cseh népszámlálási biztosok kérdezték ugyan meg, de az íveket ők állították ki és abba a megszámláltaknak betekintésük nem volt. Csakis ezzel a módszerrel sikerült meghamisítani és leszorítani a felvidéki magyarság számát.

2. Azok az adatok tehát, amelyeket az államtitkár ur hivatalos statisztikai adatoknak nevez, mind a cseh népszámlálási biztosoknak, a magyarsággal szemben gyűlölködő hamisításainak az eredményei! Kérjük az államtitkár urat, hogy ezeket akkor se

ismerje el jóhiszeműeknek, ha véletlenül zsidókra vonatkoznak is.

3. Az *Egyenlőség* nem csak ezekből a statisztikai adatokból állapította meg, hogy a felvidéki zsidóság nem zsidó és magyar érzelmű, hanem megállapította ezt a kassai, lipótvári és jösefstadti katonai börtönök adataiból, a kémkedési porok aktáiból. Megállapította ezt a cseh és szlovák sajtó és rádió állandó támadásaiból, denunciacióiból. És megállapította a felvidéki vezető magyar politikusok (Szűcs Géza, Vozáry Aladár, Halmi Béla, Herz Ignác) történelmi jelentőségű nyilatkozataiból. Mi ezeknek hitünk és hiszünk, nem pedig a cseh népszámlálási biztosoknak.

4. Az *Egyenlőség* adattárában megjelent többek közt a „Trencansko Noviny” című lap kifakadása a magyarul beszélő zsidók ellen. Erre Kovács Alajos ur ezt írja: „A népszám-

lálás idején lett volna bátorságuk magukat önérzetesen magyarnak vallani, nem pedig az utcán magyarul hangoskodni!” Erre eszünkbe jut gróf Apponyi Albert híres nyilatkozata: „Minden magyar szó, amely a Felvidéken nyilvánosan elhangzik, közelebb hozza a magyar Feltámadást!” Az a „hangoskodás”, melyet Kovács Alajos ur kárhoztat, mint tudjuk, sokszor járt életveszéllyel és sokszor szerzett börtönt azoknak, akik erre merészkedtek.

Ezeket a megjegyzéseket szegezzük szembe Kovács Alajos államtitkár ur érvelésével. A felvidéki magyar zsidóság husz év alatt bátran, férfiasan és becsületesen szolgálta a magyar ügyet. Ettől a tudomásunktól, hitunktől és meggyőződésunktől nem lehet bennünket eltéríteni!

— Zsidó családi okmányokat Erdélyből, Csehszlovákiából 1850-ig. utólagos díjazás mellett, gyorsan megszerzek. Cím: Budapest, V. Személynök-u. 25., I. 3/a.

KIS HIRDETÉSEK

ELEMISTA korrepetálását szerény szoba átengedéseért vállalná aktív színész-operaénekes. „Főútvonal közelében.”

HARMADIK középiskoláig sikeresen tanítana fiút olcsón. „Szerény szeminarista” jelígre kiadható.

OKLEVELES tanító, becsületes, lelkismeretes, szerény igények mellett keres bármilyen elfoglaltságot. „Életlehetőség” jelígre a 4002. kiadható.

ÁBRÁNYI Emil hegedű-tanár, előrendű pedagógus. Németország-ból visszatérve órákat ad jutányos honoráriumért, a tanuló lakásán (esetleg német nyelven is). Hungária körút 51.

ADÁS-VÉTEL

DUNANTULI hatszázholdas bérletéhez tőkés társat keresek. „Bénelvétel lehetséges” kiadható. 3494

HAT éve fennálló könyv-, papír- és lézimunkaüzem, leánybolt, flugimnázium és két elemi iskola között. Iparjoggal (névhasználat) átadó. III. Bécsi-ut 8.

JÓFORGALMU helyen üveg-, porcellán- és képkeretező-üzlet családi okok miatt olcsón eladó. Bővebb: Berecz, V., Csarádi-utca 3., porcellánüzlet.

LAKÁS ÉS ELLÁTÁS

URI HELYEN orthodox kóser koszt jutányosan kapható. Bővebbet házfelügyelőnk: Kisdiófa-utca 12. 3507

URI családnál urinó vagy diák otthonra talál. Esetleg ellátással. Hársfa-utca 25., I. 12. 3514

ÖREG hölgynek jutányosan ellátást adok, özvegy asszonynál. Leitneré, Elemér-u. 30. 22

BUDAHEGYVIDÉKI, központi fűtéses villában penziószerű, orth. ellátás, diákhon, Árnas-ut 10. Telefon: 164-838. 3524

IDŐSEBB házaspárnál otthont találma háztartás minden ágában jártas nő. Cím: Török Samu. Nyíregyháza. 3516

VEGYES

ÁTKÉPZÉS cipőfelsőrész-készítőiparra kivándorlóknak. Cím a kiadóhivatalban.

KIVÁNDOROLNI óhajtot fogtechnikusnak 6 hónapra átképezek. Ajánlatot „Fogtechnikus” jelígre a kiadható. 3511

ÁTKÉPZÉS női fodrászatra. Párisban tanulom, lakásomon garanciával kitanítok. Izabella-utca 73., II. 1

KÉRELEM! Friedmann Pál, Dob-utca 82., I. 8., jóhangú, muzikális fiatalember artista-engedélyt szeretne váltani, azonban az ehhez szükséges pénze hiányzik. Jószi-vü emberek támogatását kéri. X

NŐI fodrászatra szakzerű átképzést jutányosan vállal. Knöfler női fodrász, Bajza-utca 2. 3496

ELELMISZER

LIBACOMB füstölve, orth. kóser P 2.70, libaszir P 2.20, libakolbász F 3.60, 5 kg-nál francó. Schwarcz, Debrecen, Pásti-utca 2.

ORTH. kóser füstölt libahus 3.—P, libaszalámi 3.60, 5 kg vételnél francó. Heisz, Debrecen, Simonffy-utca 5. 3502

FÜSTÖLT libamell orth. kóser 3.—P, libacomb 2.70, libaszalámi 3.40, libaszir 2.20, 5 kg-nál francó. Kornhausernál, Debrecen, Simonffy-utca, 3509

ORTH. kóser füstölt libahus kg 2.80 P, libaszalámi 3.20 P. Freireich, Debrecen, Pásti-utca 2. (Alapítva 1911.) 3504

FELVIDÉKI legnagyobb és leg-higiénikusabb, szigoruan orth. kóser hentesárnyár ajánlja szép, ízletes árult jutányos árban. Kérjen árjegyzéket, Löwenstein és König, Galánta. 3531

H I R E K

— **A kormányzó névünnepe.** Az *ungvári* orthodox zsidó templomban dec. 6-án délelőtt 10 órakor rendeztek könyörgő-istentiszteletet a Kormányzó Ur Öföméltósága névnapjának megünneplése alkalmából. A nagytemplom zsufolásig megtelt és ott voltak a katonai és polgári hatóságok képviselői is. Az egyes zsolttárok recitálása után, melyet Grünfeld kántor és a nagyszerű kórus adtak elő, Kohn József főrabbi a nyitott frigyszekrény előtt fohászkodott az Örökkévalóhoz. Kormányzónk egészségéért, hosszú életéért és Hazánk minden polgárának boldogulásáért. A főrabbi szósz szerint a következőket mondotta: „Hálával és határtalan odaadással járulunk szent színed elé, hogy elérhettük e mai napot, amidőn uralmadat, fön ségedet magyar hazánkban magasztalhatjuk, amidőn ujjongással és boldogsággal egykori hazánkba visszatérve, teljesíthetjük kötelességeinket kiválasztott hajlékodbán.” Az istentiszteletet a himnusz elénekklésével fejezték be. A jól sikerült ünnepség megrendezéséért Büchler gondnokot illeti dicséret és elismerés.

— **Okiratokról fotokópia, hiteles fordítás** azonnal „Tempó” leíróirodában, Koháry-utca 4. Tel.: 113-212. Vidékre 24 óra alatt.

— **A hercegprimás beszéde egy zsidó küldöttséghez.** Serédi biboros hercegprimás legutóbb Érsekújváron járt, ahol az eléje járuló küldöttségek üdvözléseit fogadta. A válaszok sorában nagy feltűnést keltett az a rövid beszéd, amelyet a magyar katolicizmus főpásterja az előtte tisztelgő zsidó küldöttség üdvözlésére mondott. Azt mondotta többek között Magyarország biboros hercegprimása, hogy az erkölcsi világrend legfontosabb oszloptartója az igazságosság. A maga részéről is az igazságot hirdeti a szószékről, az igazságot tanítja az egyetemi katedráról, az igazságnak szószólója a felsőházban is. S bármennyire is relativ az igazság, még a gyermek is megérzi, mikor igazságosak és mikor igazságtalanok hozzá. Ha valóban elkövetett hibájáért igazságosan feddik meg a gyermeket, könnyebben viseli el. Míg ha igazságtalanok hozzá, ezt megérzi s fokozottan szenved miatta.

— **Az ifjúsági csoportok énekkarának chanukai hangversenye.** December 19-én, hétfőn este 8 órakor a Goldmark-teremben (VII., Wesselényi-utca 7.) a Pesti Izr. Hitközség ifjúsági csoportjainak énekkara nagy chanukai hangversenyt tart. A chanukai est jóvedelmét diákjóléti célokra fordítják, a nemes célon túl azonban a hangverseny rendkívül művészi élményt ígér, mert oly zenei művek szerepelnek műsorán, amelyek a Chanuka áhitatos hősi hangulatát méltóképpen tükrözik vissza. A hangversenyt Kelen Hugó zeneköltő chanukai prólógusa vezeti be, amely a „Moauz cur” ősi melódiáját dolgozza fel M. Rosenfeld híres versének megzenésítésével. A műsoron szerepel továbbá F. Händel „Juda Makkabi” oratóriuma, amely a makkabeusok dicsőséges korszakát eleveníti meg drámai erővel. E hatalmas mű klasszikus formái, a történelmi cselekmény drámai lendülete magával ragadják a zeneértőt és laikust egyaránt. Juda szerepét Somló József, a m. kir. Operaház tagja, Simont Rév/sz Imre operaénekes, Izrael leánya szerepét pedig Zoltán Irén, a

Városi Színház művésznője énekl. A kórusrészeket az ifjúsági csoportok énekkara és a m. kir. Operaház gyermekkara adják elő zenekari kísérettel. Vezényel Káldi László karnagy. Jegyek válthatók a hitközség székházában (VII., Sip-utca 12. I. 30.) és a templomkörzeti irodákban.

— **Az e heti péntek esti írásmagyarító előadást** (7 órakor) a Goldmark-teremben dr. Hevesi Simon vezetőfőrabbi Linetzki Bernát főkántor közreműködésével, a Hollán-u. 21/b. szám alatti kultúrteremben pedig dr. Hoffer Ármán rabbi Goldstein József kántor közreműködésével tartja; a szabadegyetemi előadássorozatban hétfőn, 19-én 6 órakor „Ujabb források a magyar zsidó történelemhez” címmel dr. Groszmann Zsigmond, 7 órakor „Magyar írók a zsidóról” címmel dr. Kiss Arnold, csütörtökön, 22-én 6 órakor „A fém- és vasipar új utjai és lehetőségei” címmel Balla Imre, 7 órakor „Női foglalkozások” címmel dr. Nagy Tivadarné, míg a Szülők Pedagógiumában szerdán, 21-én 7/7 órakor „A technikai készség helyes fejlesztése” címmel Molnár János tart előadást a Goldmark-teremben (VII., Wesselényi-utca 7.), amelyet vita követ. Az előadás előtt, 1/6 órától a Szülők Tanácsadója a szülők rendelkezésére áll. Belépődíj nincs.

— **Nem tértem ki.** Városunkban az én nevemet is a kitérők között emlegetik. Mint-hogy ezek a pletykák engemet erkölcsileg és anyagilag is kellemetlenül érintenek, felkértem az igen tisztelt Főszerkesztő Urat, hogy lapjának legközelebbi, december 15-én megjelenő számában ezt megcáfolni szíveskedjék. Nem tértem ki. Főszerkesztő Urnak vagyok kész hive: Barta Pál, rövidárú nagykereskedő, Debrecen, Ferenc József-ut 5.

— **Gabellajegyeket** legolcsóbban készít Schwarcz-nyomda, Kunszentmiklós.

Tisztelettel felhívom felvidéki régi vevőim nagybecsű figyelmét, hogy **férfit- és ruha engros** üzletemet Budapest,

Rákóczi-ut 65. alól áthelyeztem Thököly-ut 14. szám, alá Keleti pályaudvar indulási oldalával szemben. **Frankfurter Mihály**

— **Választás Hevesen.** A nagymultu és sok vihart látott hevesi izraelita hitközség tisztújító választása november 27-én tartott meg. Elnök lett egyhangú választás alapján dr. Barabás Béla orvos, aki már 3 cikluson keresztül tölti be a vezetői tisztséget. Alelnök: dr. Gerő Gyula ügyvéd (uj). Előljárók: dr. Szőke Ernő ügyvéd és dr. Mezei Aladár (uj) ügyvéd. Gondnokok: Rosenthal Vilmos kereskedő és Blumberger Izidor (uj). Pénztárnok: Neumann Henrik kereskedő. Képv. test. rendes tagok: Háber Ferenc (uj), Braun Miklós, Kovács László (uj), Kertész Soma, dr. Reiner Mihály (uj), dr. Székely Pál, Lengyel László (uj), Bernmann Vilmos, dr. Jávör Pál, dr. Krausz Lajos (uj), Szántó Zsigmond, dr. Weisz Imre (uj), Rubinstein József és Horovitz Vilmos. Képv. fest. póttagok lettek: Wahl Rudolf, dr. Weisz Adolf és Hercz Gyula.

— **Felirat a Főméltóságu Kormányzó Urhoz.** Pserhoffer Miksa soproni hittestvérünk a Felvidék visszafoglalása alkalmából gyönyörűen megrajzolt ünnepi feliratot készített a Főméltóságu Kormányzó Ur üdvözlésére. A hazafias rajzokkal ellátott, gyönyörű héberszövegű feliratot ajánljuk hitközségeink figyelmébe. Kérjük őket, forduljanak a rajzolóhoz, kinek címe: Pserhoffer Miksa, Sopron.

— **A Budapesti Talmud Egylet, Sasz-Chevre tisztújító választása.** December 4-én tartotta a Talmud Egylet ujonnan választott képviselőt az alakuló ülését. A választáson, dr. Spitzer József kormányfőtanácsos választási elnök elnöklése alatt a tagok 98 százaléka vett részt. Elnök lett ismét Fejér

Lajos kormányfőtanácsos. Pénztáros: dr. Taub Ármán, ellenőr: Schwarcz Sándor, a Rombach-templom előljárója. Előljárók: Rokenstein Samu, Salamonovics Géza, Steiner Mór és ifj. Weisz Gyula. Templomelőljárók: Ehrenfeld Samu és Griesz Arnold. A választmány tagjai: Árvai Henrik, Braun Jenő, Breitner Samu, Dinner Emil, Edelmann Jakab, Engel Nándor, Frankl Lajos, dr. Osztern Lipót, Pechner Nátán, Redlich Vilmos, Schäfer Dávid, Schiffer Vilmos, Schwarcz Mór, Stark Jenő, Steindecker Giacomo, Tattár Jenő, Tauszky Artur és Wertheimer Adolf.

— **A Rabbiképző Intézet Goldziher Ignác Theológiai Társasága** f. hó 20-án, kedden este 1/8 órai kezdettel nagyszabású Chanuka-ünnepélyt rendez a Goldmark-teremben (Wesselényi-u. 7. II. em.). Közreműködnek: Dr. Guttmann Mihály rektor, dr. Kiss Arnold budai vezető főrabbi, Farnadi Edith zongoraművész, Zoltán Irén operaénekesnő, Gellért Lajos színművész, Lendvai Andor, a m. kir. Operaház tagja, a Pesti Izr. Hitközség ifjúsági énekkara Káldi László vezetésével. Zongorán kísér Klein Erzsébet zongoraművész, előadnak: Bakonyi József elnök, Fried Dezső alelnök, Rosenthal László főtitkár.

— **Chanuka istentiszteletek.** A Pesti Izraelita Hitközség a Chanuka-ünnep alkalmából, hitszónoklattal, a főkántorok és az énekkarok közreműködésével egybekötött, díszes istentiszteleteket rendez. Az ünnepi Chanuka istentiszteletek időpontja a következő: december 17-én, szombaton a Bethlen-téri templomban; december 18-án, vasárnapon a Dohány-utcai templomban; december 19-én, hétfőn a Rombach-utcai templomban; december 20-án az Aréna-úti templomban; december 21-én, szerdán a Nagyjuváros-utcai templomban; december 22-én, csütörtökön a Páva-utcai templomban; december 23-án, pénteken a Csáky-utcai templomban; december 24-én, szombaton a Bosnyák-téri templomban. A Csáky-utcai templomban délután 3 óra 45 perckor, a Bethlen-téri és a Bosnyák-téri templomban délután 4 óra 40 perckor, a többi templomban délután 4 órakor kezdődnek az ünnepi Chanuka-istentiszteletek.

— **A tabi izr. ifjúság** november hó 19-én műsoros teaestélyt rendezett, melynek fővédnökségét dr. Kenderessy Ferenc járási főszolgabíró fogadta el. A teaestély tisztá bevételét a „Magyar a magyarért” mozgalom javára ajánlották fel. A műsorban közreműködtek: Neumann Lilly és Wiener József énekszámokkal, Kallus Judit és Schwarz József szavalatokkal. A megjelenteket Löwy Károly üdvözlötte. Az estélyen megjelent dr. Kenderessy főszolgabíró és Mihályffy Béla tisztifőorvos a rendezőségnek nagy meglepedésüket fejezték ki. A rendezés nehéz munkájában elsősorban Weisz György, Wiener József és Löwy Károly osztoztak.

— **Halálozás.** Az elmúlt héten temették el Nagyikátán a tragikus hirtelenséggel elhunyt dr. Landesberg Henrik nadlakti orvost. A legendás Landesberg név utolsó férfi viselője végigharcolta a világháborút s ott szerezte végzetes betegségének csíráját. Mint a nagyhirű Landesberg Lipót szeghalmi főrabbi (a Chikre Lév szerzője) fia s Landesberg Izsák Áron, nagyváradi főrabbi unokája, méltó követője volt annak a magasrendű zsidó-szellemiségnek, melyet apái hagytak rá. Nemcsak kiváló orvos volt, de már fiatal korában buvárkodó tudós s rendkívül művelt és melegszívű ember, akit barátai s páciensei rajongással szerettek. Fiatal feleséget, — Erzsébetet, dr. Ehrlich Alajos nagyikátai főorvos leányát — és két kisgyermeket hagyott hátra. Temetésén a község egész lakossága felekezeti különbség nélkül résztvett. A megrendítő gyászbeszédet sógora, Breuer Soma, nagyikátai főrabbi tartotta.

Körkérdés az antiszemitizmusról

A *Revue Juive de Genève* című genfi zsidó folyóiratban Arnold Mandel rendkívül érdekes interjuszorozatot indított meg az antiszemitizmusról, különösen annak mai, politikai elméletéről. A nyilatkozók a francia tudományos és társadalmi élet nemzsidó hitű előkelőségei. A rendkívül érdekes nyilatkozatokból alábbiakat közöljük:

WILFRED MONOD,

protestáns lelkész és teológiai professzor, a nemzetközi protestantizmus egyik vezéralakja ezeket mondja:

— A zsidósors elvi és történelmi szempontból áll közel a szívünkhöz. Nem tudjuk elfelejteni, hogy Izrael volt az, aki nekünk a Bibliát, a Krisztust és az Egyház kereteit, a prófétákat és a keresztény kultúra elejét adta, de arra is visszaemlékezünk, hogy mi, protestánsok is évszázadokon keresztül elnyomott nép voltunk.

— Zsidó vér az, amely megváltotta a világot, de bennünket, keresztényeket nem a vér, hanem a szellem egyesít. A fajelmélet eltévelyedés. A protestánsok mint keresztények harcot viselnek minden olyan tanítás ellen, mely gyűlölködést hirdet, de leginkább az olyan elmélet ellen, mely ezt a gyűlölködést a próféták népe ellen hirdeti, az ellen a nép ellen, mely Platon előtt 250 évvel adta Amoszt és Ézsaiást az emberiségnek.

VIOLLET abbé,

a nagy katolikus szónok így vélekedik:

— A fajelmélet, főleg Európában, abszurd, de még az afrikai vad törzseknel sem igazolódna be, mert ezek — a maguk elszigeteltsége ellenére — sem tisztajauak. Egy ország lakosait nem a vérük tisztasága alakítja ki, hanem az életük, kulturájuk és civilizációjuk különbözősége.

— A fajelmélet nemcsak tudományos abszurditás, hanem a történelemnek a meg nem értése is. Sokkal kevesebbet tudunk az átöröklésről, semhogy fajtisztaságról beszélhetnénk. De ha az átöröklés elméletét biológiaiailag nem is lehetne kétségbevonni, akkor is monstruozitás volna, hogy az embernek az értékét azonosítsák az ő fizikai alakával. A szellemi és erkölcsi sajátosságok semmiképpen sem kapcsolódnak a testi teljességhez. Ha az állam öröködni akar a közegészségen, akkor egyedül a nevelés útján tegye, ne pedig kényszereszközökkel.

— Nálunk, franciáknál a zsidók igen jól alkalmazkodnak nemzeti életünkhöz és ez hazánknak is előnyére válik.

MARTIN-CHAUFFIER,

katolikus publicista állásfoglalásában ezeket olvassuk:

— Mint katolikus: a fajelméletben istentagadó támadást látok az emberi méltóság ellen, melyet maga a Gondviselés nyilvánított ki. Azok, akik az emberi méltóság ellen ismételt támadásokat intéznek, önkéntelenül maguk ellen fordítják a keresztényeket és a humanistákat.

CHARLES VILDRAC

a kiváló regény- és drámaíró így ítéli el az antiszemitizmust:

— Mikor a kontinensek közt számtalan érintkezési pont van és a fejlődés lassanként eltávolít minden akadályt, melyet a világ a fajok és népek termékeny fúziója ellen emel: a fajelmélet archaikus és monstruozus mítosz, abszurd romantizmusnak hat és követelése nem állhatnak meg a tudomány előtt. De kriminális válik, ha minden jog és ésszerűség ellenére, a fajok hierarchiáját

akarja megteremtteni és az üldözés olyan korszakát, melyről azt hittük, hogy mindörökké elmúlt. A faji gyűlölködés a szellem félreértésének a jele. Állítsuk vele szembe a kulturát és az egyetemes civilizációt csatasorba.

H. R. LENORMAND,

az ismert drámaíró véleménye így hangzik:

— Nem tudom elképzelni a modern világot, sem a jelenlegi állapotában, sem jövőjében a zsidóság nélkül. A nyugtalanság és mozgalmasság, melyet a zsidók hoztak, a civilizáció, fejlődés és haladás egyik eleme, melyről az emberiség nem mondhat le. Azok az országok, melyek önként lemondanak róla, a lepedés állapotába merülnek.

— Az antiszemitizmus a gyakorlatban:

szelleműzés, olyan vadászat a démonokra, melyet időnként Új-Guinea benszülött lakosai szokott rendezni.

— Az antiszemitizmus jelentkezése majdnem mindig egy forradalom előtti válság velejárója. A zsidógyűlölet tehát úgy tűnik, mint egy olyan orvosság, melyet legkönnyebben lehet alkalmazni a társadalom felbomlása ellen. Mindig élesen szembe fogok helyezkedni a zsidóellenes üldözéssel, melyet a barbárságok legflagrantsabb esetének tekintek.

Az Országos Izr. Tanítóképzőintézet néhai nagynevű tanárának, dr. Harmos Sándornak, a kiváló irodalomtörténésznek sirja fölé f. évi december 18-án, vasárnap déli 12 órakor — a rákoskeresztúri izr. temető 1B szakaszának 12/a. sorában 25. sz. alatti sírmléket állít a tanítványi kegyelet.

— Helyreigazítás. Az Egyenlőség f. hó 1-i számában „Szót kérünk” című cikkemmel kapcsolatban kérem annak a megállapítását, hogy én a MIEFHÖE-nak főtitkára nem vagyok. Neumann Tibor, rabbijelölt.

Vásárolj, dolgoztass!

„Vica” összecsuksodronyág, fagyermekágy, ágylétek, matracok legolcsóbban **AUSCHNÁL**, Nagyatádi Szabó-u. 50. (Király-u. sarok.)

Fotokopiat

olcsón készít

Törli fényképész
Wesselényi-u. 4. az udvarban.

Springer fizet legtöbbet

viselt férfi-nőruhahemlért, cipőért
Apród-utca 6, üzlet, Szabó-utca 19. sz.

Fehér illatszertár
Király utca 25.

Baumgarten Sándor
divatöv, harisnya- és nadragtartó-üzeme, Király ucca 19. sz.

BUTOR
OLCSÓN
RÉSZLETRE is!

Klein Oszkár
Nagymező-u. 36.
Telefon: 122-489.

Nacionalkassza, gyors-
mérlegek, Berkel-sonkavágógépek garanciával, belga-tűkrök és üveglapok, használtak rendkívül olcsón. **Akácfa-utca 20., ÜVEGÜZLET**, Telefon: 133-792. Szombaton zárva.

WEISZ HUBÓ
FOTÓ STUDIOJA

Budapest, V., Berli-ni-tér 5.
Telefon: 122-146. (Olcsó árak)

Világosabb a napvilágnál:
Jó edény olcsón csak a
VILÁGNALI
VILÁG EDÉNYÁRUHÁZ
Népszínház-utca 29.
R. áirdecs telmutatójának
Pl. engedmény

Garszonszobák vidékieknek, át-
esőházi átutazóknak napi bérért, havi bérért. Telefon 134-856. Bármikor konyha lakrészek, irodák, rendelő, főbérletek. Expressznél, Erzsébet-körút 16. földsz. 3. Vasárnap is nyitva.

LUX KÁVÉ - TEA SZAKÜZLET
Vilmos császár - ut 78. szám
(Pesti Hírlap-palota) Telefon 127-770

Fehérrókat,
hermelint, stb. fest, vadbőröket kikészít **WEIL** szőrmefestő és kikészítő Forgách-u. 24. Váci-utnál. Telefon: 291-238.

Ötthoni munka viszonylag csekély beletetés-sel havi 120,- P kereseti lehetőség bárkinél. Állandó foglalkoztatás garantálva. Anyagot szállítjuk, készáruat átvesszük. Kérjen prospektust. **Phoenix Kőröslődzem Kft.** VIII., Kisfaludy-kör 3-5. (Világosbörög.)

Grünfeld hölgytoldrász
tartós ondulítás, hajfestés. Belvárosi cég, olcsó árak. **Jeannette**, IV., Karmayer Károly-u. 1. Tel. 180-788

Kislakásban nélkülözhetetlen a **„Fidor”** tolelőgy és kanapéágy kapható a készítőnél **FISCHER SANDOR XI.**, Horváth Miklós-ut 53. Telefon: 256-014.

120 P havi kereset, csekély befektetéssel férfiak és nők részére (vidékieknek is), otthon végezhető munkával. Állandó munka garantálva. Anyagot szállítjuk, kész áruat átvesszük. **Kleopatra** költőüzem, Budapest, Lónyay-u. 43. Kérjen prospektust. Válaszbélyeg.

Óriási választék keveset műbutorokban hálók, használt ebédlők, uriszobák, garnitúrák hihetetlen olcsón **Károly-krt 3/a, Práger**

SZINES BUTOR (hall, konyha) **Glaser** asztalosmesternél, Budapest, József-u. 68 és Donány-u. 64. Szombaton zárva

SCHILLER CIPŐ - különlegességek Budapest, VIII., Népszínház-utca 18 Mértékutáni rendelések bármilyen kényes lábraszakszerűen készülnek Kész cipők állandóan raktáron

Tretorn, Wimpasing és magyar óriási-válasz-tekban **CSIZMA, HÓCIPŐK** IV., Muzeum-körút 35. **VER-KO CIPŐK**

Játék babakocsik

gyári áron gyártja: **Vanczák** gyermek-kocsizem VII. Csányi-utca 12 (Teréz templomnál)

Schwarczmann saját készítményű **CIPŐK** külön mérték osztály IX. Ráday ucca 21

Ujpestiek figyelmébe!

Vas-, festék- és háztartási cikkek legolcsóbban

Weismannál Ujpest, Árpád-ut 163.

Pestszenterzsébetiek figyelmébe!

Állandóan csarnoki árban kapható orth. kóser naponta frissen vágott baromfi bárhová egész Pestvidéken haza szállítva.

Reumann S. tojás, baromfi és élel-Pestszenterzsébet, Kossuth Lajos-u. 23.

Filléres csokoládéház Pestszenterzsébet, Kossuth Lajos-utca 45.

Sapkát és kalapot zsidó kisiparosnál v gy. **KLEIN** sapkasmester Pestszenterzsébet Kossuth Lajos-utca 27

HYMEN

Rosenbaum Piroskát, néhai Rosenbaum Lipót tályai főrabbi leányát eljegyezte Grosz Mór, Grosz József budai főrabbi fia. (Minden külön értesítés helyett.)

Kollmann Jolán és dr. Molnár István rabbi tisztelettel meghívják december 18-án, vasárnap d. u. 2 órakor a Kazinczy-utcai templomban tartandó esküvőjükre.

Gelberger Teri (Biharbajom) és Blumenfeld József (Berettyóújfalú, Szentpéterszeg) egyeseik.

Fried Erzsit november 20-án eljegyezte Stern Theodore. (Minden külön értesítés helyett.)

Grünberger Péter barcsi kereskedő Klára leányát eljegyezte Weinberger Tivadar, Budapest.

Palugyay Viktor szücs hermelin-bélepőt, skunks-keppet, bundát pár pengőért kölcsön ad. IV. Bécsi-utca 5.

35 éve készít elsőrendű műbutorokat

HÉBER JÓZSEF MŰASZTALOS-MESTER

Mintatermek és műhely kizárólag **IX. Róday u. 31.** Telefon: 388-093

HALÁLOZÁS

Katona (König) Vilmost nagy részvétellel, számos barátai és tisztelői kíséretében helyezték örök nyugalomra f. hó 6-án 41 éves korában. Hirtelen ragadta el kirelhetetlenül a halál szeretett családja köréből. Halála osztatlan részvételel keltett.

Művészi síremlék **EICHBAUM MOR** nál. V. Rudolf-tér 3. szám (Margit-hídnál). — Telefon: 124-674



Szombat: december 17., Kiszlév 24. Szombat beköszöntése: 3 óra 57 perc, kimenetele: 4 óra 42 perc. Hetiszidra: Vájjesev (M. I. k. 37. fejt., 1 v.—40. fejt. végéig). Rövid tartalma: József álmait, Józsefet eladják testvérei; Jehuda és Tamar, József Potifár házában, innen rágalmozás folytán fogházba kerül, ahol megfeti a főpohárnok és a főszűrmester álmait. — Háftóra: Kó ómar Hassém... (Amosz 2. fejt. 6. v.—3. fejt. 8. v.-ig).

E szombaton hirdetik ki Tévész ujhöldjét, mely pénteken (december 23-án) lesz.

Szombat este gyújtjuk meg az **első chanukagyertyát**, a templomban **Vöjiten löcho** előtt, otthon pedig a Havdolo után.

Chanuka szentélyavatóünnep a makkabeusok győzelmének emlékére, akiknek lelkes, maroknyi csapata diadalra vitte az egyistenhit és a valláserköcs eszméjét a szir-görög pogány szellemet képviselő Antiochus Epiphanes zsarnokságával szemben. Az ellenség feldulta szentélyt helyreállították, de felavatásakor csak egy napra való szent olajat találtak. Csoda történt. Az olaj nyolc napig égett. Ezért gyújtunk mi is nyolc napon át chanukamécseket. A nyolcadik nap a következő szombaton lesz, amikor két Tórából olvasunk, az elsőhöz hét személyt hívunk fel, a másodikhoz pedig a máfirt.

— **A Ferenc József Országos Rabbiképző Intézet** Bacher Vilmos Köre f. hó 18-án, vasárnap délután 4 órai kezdettel műsoros chanukai ünnepséget rendez. Közreműködnek: Erdős Kató, Rózsa Vera, Tordai Judit művésznők, továbbá Barát Endre, Deutsch Jenő és Weisz Béla. Vendégeket szívesen lát a rendezőség.

A szerkesztési és kiadási felelős: Szabolcs Lajos. Nyomtatott a Globus Nyomdai Műintézet. Törvényszékeinek Budapest VI. Aradi-utca 8. Nyomdaiigazgató: Angermayer Károly.

HÁZASSÁG

CSINOS, szép, intelligens hugom részére, kinek szakmája és 8000 pengő hozománya van, keresek egy 30—32 éves fiatalembert, kinek szintén valami szakmája vagy egzisztenciája van. Jéligé: „Csakis szombattartó.” 3515

HÁZASULANDÓK! Legrégibb, legmegbízhatóbb schadchen csak Nádor-utca huszonnégy, Korányiné. Előlegmentesen! 4042

ÖZVEGY, gyermektelen ügyvéd elvenne középkorú, széplelkű urinőt „hozománnyal. Teljes címmel „Benősülés” jelígre kiadóba. 3503

AMERIKAI állampolgár, 48 éves, feleségül venné vallásos zsidó családot leányát, némi hozománnyal. Jéligé „Jömegjelenés” kiadóhivatalba. 4594

BENŐSÜLÉS. Férjhez adnám 24 éves, szép, szolid, háziasan nevelt unokahugomat 3—4 középkorúat végzett, malmi gyakorlattal bíró, becsületes, ügyes, megbízható, 30 év körüli fiatallemberhez. Hozomány központban lévő értékes házigatlan, butor, kelengye s malomban jól dotált mázsálási állás biztosítva. Egri-malom, Vámspécse. 4598

HÁZASULANDÓK találkozhelye: Teleki kávéház (Krauszé). Teleki-tér hét. Külföldi összeköttetések! 4599

Jó családból való izr. 28 éves fiatallember vagyok, benősülnék vidékre bádogos, szücs- vagy szalics-üzletbe. Mind a háromhoz jól értek. „Megértés” jelígre. 3515

EGYEDÜLLŐ, csinos, intelligens, negyvenhárom éves rokonom részére, tízezer pengővel hozzáillő férjet keresek. „Házias özeveg” jelígre. 3513

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közvetít Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi-utca 111. 3416

FÉRJHEZ menne özvegy uriaszszony, papirüzlettel, szép lakással, 50 körüli, egzisztenciával bíró urhoz. „Fortuna” jelígre kiadóhivatalba. 3493

FÉRJHEZ menne önhibáján kívül elvált, gyermektelen, 34 éves asszony, özvegyemberhez. „Megértő élettárs” jelígre. 3501

BUDAPESTI, harminchételes jól-szituált műfakereskedő megnősülne huszezerrel. „1927-től önálló” jelígre kiadóhivatalba. 3530

JÖMEGJELENÉSÜ, 30 éves, egyetemistát végzett párisi magyar kereskedő elvenne nagyobb vagyonnal rendelkező urleányt. Csakis kimondottan komoly és részletes ajánlatok a legteljesebb diszkreció mellett. „Doktor” jelígre a kiadóba kéretnek. 4609

JÖMEGJELENÉSÜ, agilis, negyvenéves, volt rt. igazgató csinos urinőt feleségül venne, ki őt külföldre segítene. „Abszolút korrekt” jelígre kiadóba. 3529

ZSIDÓVALLÁSÚ orvos vagy fogorvos 40—45 éves benősülhet jól-bevezetett fogorvosi rendelőbe. „Korrekt Z.” jelígre kiadóba. 4610

24 ÉVES, több évi gyakorlattal bíró fűszer-, rőtőskereskedősegéd azonnalra helyet változtatna, esetleg benősülne. Szorgalmas, megbízható, perfect, önálló munkacérő. „Szombattartó G.” jelígre kiadóba. 4607

BENŐSÜLNE 28-as, érettségizett urifü, jó családból, bármely szakmába. „Ezermester” jelígre kiadóba. 3517

PARÓKÁK



speciális hajpótlékok, tartós hullám hajfestés Szakszerűen **VISONÉNÁL**

Most: **KÁROLYKIRÁLY-UT 25**

Király-u sarok. Uj ház félemeletén.

KERESKEDELMI érzékkel, izr., jömegjelenésű, 20%-os, érettségizett, vagy diplomás 28-ig benősülhet, tőkével betársulhat bevezetett vasüzletbe. Teljes című leveleket „Diszkreció” jelígre közvetlen hozzátartozóktól. 3519

DEBRECENBEN, Szolnokon lakó ur sadchen adja le címét „Kittűnő parthie” jelígre. 4604

FÉRJHEZ menne vidéki, magas, dolgozó urilány, kettőezerrel, jól-szituált uriemberhez, 40-től 45-ig. Teljes című leveleket „Magát keresem” jelígre a kiadóba.

BENŐSÜLHET vidéki városban biztos megélhetést nyújtó gyermektelen uriaszszony üzletbe. „Jól-szituált 45-ös ur” jelígre a kiadóba. 4613

VIDÉKI üzletbe benősülhet ügyes kereskedő, csinos, intelligens leányhoz, 30—40-ig. „Szombattartó A” jelígre. 3534

49 ÉVES, izr., özvegy, mészáros, frontharcos, megélhetése megvan. Idősebb özvegyasszonyt vagy leányt feleségül venne 3—4 ezer pengő hozománnyal. Címem Kremser Aladár, Nagyatád. 4614

ALLÁST KAPHAT

FŐZŐMINDENEST keresek kis háztartásomba, jó bánásmód, jó fizetéssel. Singer Sándorné, Tolna. 4593

NAGYKÖZSÉGBEN lakó gyermektelen házaspár keres egyedülálló, középkorú, falusi asszonyt vagy leányt, aki egyszerű háztartását önállóan vezetné és üzletében segédkezne. Családtagnak tekinténék, cselédet tartunk. Orthodoxok ne irjanak. Cím a kiadóba. 4597

KERESEK nemetül tudó kisasszonyt II. elemista gyermekhez. Fizetési igényekkel „Intelligens” jelígre. 3512

GYERMEKSZERETŐ, intelligens, nemetül tudó urleányt keresek 3 éves fiam mellé. Dr. Rosenberg, Erzsébet-körút 18. 3523

KÓSERBAN jártas, jólléző mindenest felveszek, Thököly-ut 6, fogászat. 3522

FELVESZEK azonnalra is egy megbízható, 18—22 éves, 4 gimnáziumot, esetleg 4 polgárit végzett fiút bornagykereskedésembe, ki úgy a raktárban, valamint kisé írásban is tevékenységet fejt ki. Kohn Miklós bornagykereskedő, Balassagyarmat. 4608

SOFFÓR felvétetik, ki évekig mint soffőr működött. „Csak hosszú bizonyítvánnyal”. 3533

MEGBÍZHATÓ, tiszta főzőmindenest keresek. 117-874. X

NÉGY középiskolát végzett fiu elmenne iparos tanulóknak, teljes ellátás ellenében. Cím a kiadóhivatalban. 3532

ALLÁST KERES

HÁZVEZETŐNŐI állást keres intelligens, gyermekszerető, megbízható, nagyon jól főző, 36 éves vidéki zsidónő. „Mindenben perfect” jelígre kiadóba. 4596

MOST leserelt 80%-os, érettségizett, terményszakmában jártas, szombattartó, bármilyen állást vállal. Rosner Lajos, Kiskunmajsa. 3508

INTELLIGENS, izr., szépesigló születésű asszony házaspárhoz vagy magányoshoz ajánkozik. Jó bánásmód fontosabb, mint a fizetés. Özvegy Lengyel Dezsőné. Nefelejts-utca 27., III. em. 14. X

TÜZHARCOS, emléklapos tiszt, volt irodavezető, mérlegképes könyvelő, magyar-német levelező, megfelelő állást keres. Szíves megkereséseket „Revisor” jelígre kiadóba kérek. 4592

NAGYTUDASÚ és műveltségű rabbi, ki képességeinél fogva egy nagyobb hithű vallásos hitközség szellemi vezetésében résztvenni hivatott, rabbi vagy rabbihelyettesi állást keres. Özvegy Klein Ignácné címén, Taubes H. rabbi urnak, Debrecen, Péterfia-utca 22. szám.

KÁRPITOS iparendeléssel rendelkező elmenne mesterné vagy tanítónak. „Fiatall, szorgalmas” jelígre. 4600

HUSZONHÉTÉVES, nőtlén, jó munkacérő, aki három évig főközületet is vezetett, jelenleg négy éve vidéki fűszer engross-detail üzletben van alkalmazásban, petroleumtelep-kezelésben jártas, állást változtatna. „Csak komoly állásra reflektálok” jelíges levelet a kiadóhivatal továbbít. 3498

KERESKEDELMIBEN érettségizett izr. fiatallember elhelyezkedne gazdálkodásban, irodában vagy bármely más foglalkozásban. „Létfenntartás” jelígre kiadóba. 4603

JOB zsidó nő magányoshoz, vagy fiatal párhoz ajánkozik. Szondy u. 9, III. 22. 3528

ÜZLETBEN, varrásban, főzésben gyakorlott ajánkozik. Anyahelyettesnek is. „Szorgalmas” jelígre kiadóba. 3526

URILEÁNY társalkodónőnek, házikisasszonynak, gyermekekhez, felolvasónőnek, fizetés nélkül elmenne. „Harmincöt” jelígre kiadóba. 3518



hajművészeti hőlgyfodrászat **VASVARI PÁL-U 4** (üzlet) párisi modellek szerint a hullámosított hajból. Tartós hullám. Festés

TANÍTÁS

KERESEK 12 éves fiam mellé oly jóházból való, intelligens urleányt vagy fiatalasszonyt, aki polgárista fiamat korrepetálja, veje türelemmel foglalkozik. Önállóan főzni és sütni tudó előnyben. Külön szoba van. Cím: Szendrői Józsefné, Kiskőrös.